Colecția Clepsidra

ion cârje/IRENE

sau planeta cea mai apropiată

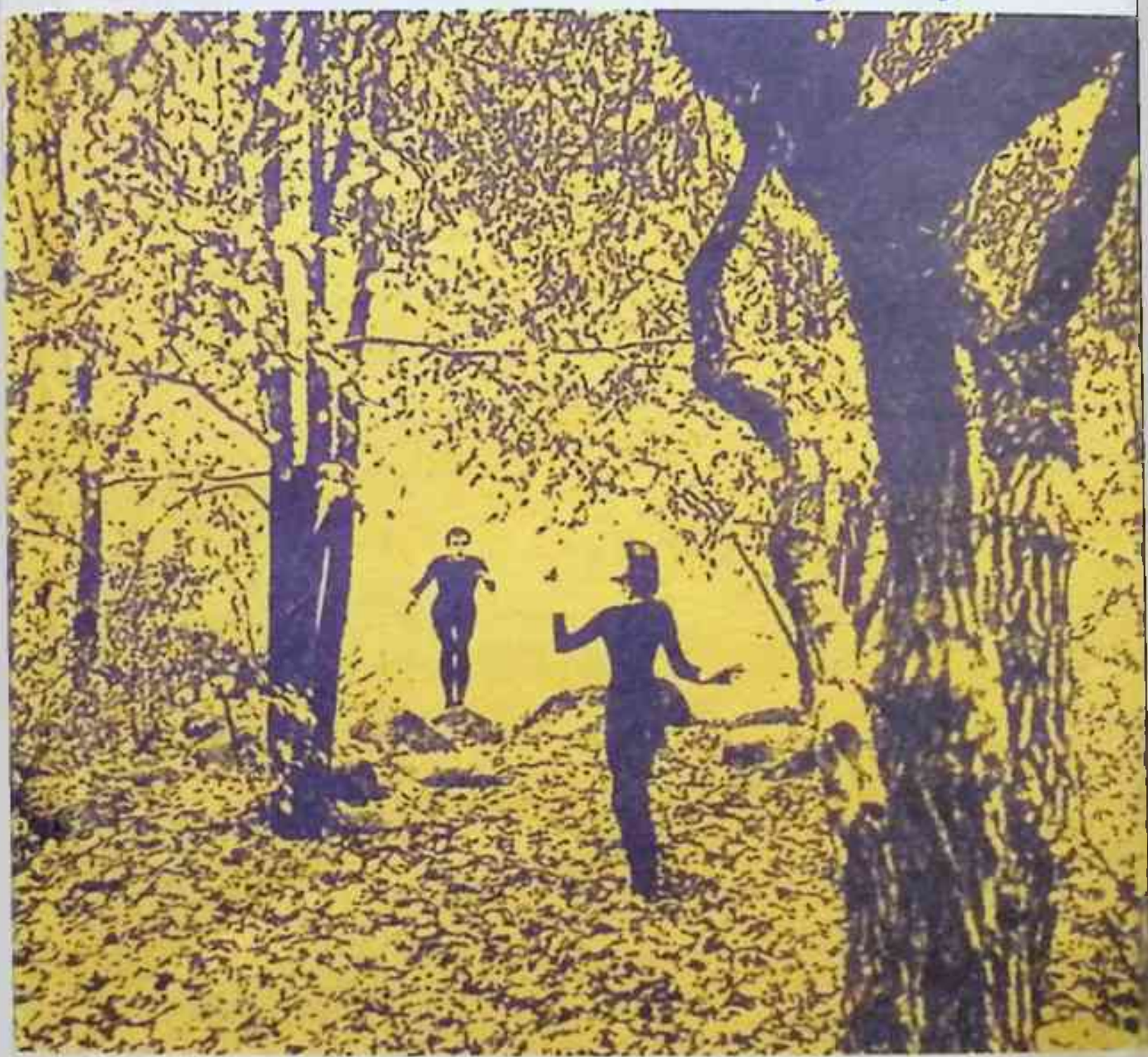

EDITURA EMINESCU

Colecția Clepsidra

Ilustrația copertei :
Constantin Pohrib

ion cârje

IRENE
sau
planeta cea mai apropiată

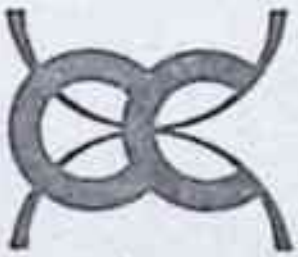

Colecția Clepsidra
EDITURA EMINESCU

București 1981

fiului meu, Ştefan

Cuvînt înainte

Irene se constituie dintr-o seamă de adevăruri simple, adică nu la îndemîna oricui.

Vreau să spun că expediţia pe această planetă n-a fost o călătorie de agrement, ci un efort continuu de înţelegere a unei lumi necunoscute, deşi apropiate. Şi, dacă realităţile noi ale Irenei le-am reţinut cu uşurinţă, lucrurile care mi se păreau familiare le-am priceput, pînă la urmă, cu mari străduinţi şi, mărturisesc sincer, ele m-au şocat cel mai puternic. Dar, spre a permite cititorului să-şi formeze o părere obiectivă despre ireni, nu voi insista asupra consideraţiilor personale. Voi încerca să reproduc opiniile, gîndurile şi faptele lor aşa cum le-am notat, fără să le sistematizez ori să le interpretez, socotindu-le daruri alese, care, de le-aş atinge, s-ar deprecia.

Am socotit oportun să relatez doar întîmplările care pot interesa publicul larg. Am renunţat, deci, la sume-

denia de amănunte tehnice ale aventurii mele, unele necesitînd explicații minuțioase, care ar fi lungit peste măsură narațiunea, obosindu-l pe cititor. Mai precizez că, spre ușurarea lecturii, am transcris în limbajul nostru unitățile de măsură, de distanță, de timp și altele.

În sfîrșit, doresc să-mi exprim adînca recunoștință oamenilor care m-au sprijinit și m-au încurajat în pregătirea expediției, precum și irenilor, pentru distinsa lor ospitalitate.

Ziua întîi

Nava mea sideralã, *Icar*, a dovedit multă ambiţie şi cutezanţă, nedînd nici măcar un semn de oboscală, deşi a trebuit să sfîşie o beznă de iad şi să acopere o distanţă ce părea nesfîrşită.

Ne-am despărţit greu, parcă ezitam, de sol, dar, susţinuţi de şapte rachete tip *Colomba*, ne-am plasat cu bine pe orbita dinainte stabilită. Aparatura de bord funcţiona normal, iar starea sănătăţii mele era satisfăcătoare. Exersasem de zeci de ori, în simulator, etapele zborului, însă realitatea lui îmi provoca emoţii neaşteptate. Luminile şi culorile Pămîntului se succedau într-o tulburătoare diversitate, planeta părînd de sus, ca şi de jos, mare şi nerepetabilă.

Tocmai încercam să disting mai bine verdele întunecat al munţilor de verdele pal al oceanelor, cînd computerul purcese la modificarea programată a traiectoriei, plasîn-

du-ne pe așa-numitul „continent al nimănui". După ce am parcurs cîteva sute de mile, la hublourile din dreapta apăru o pulbere luminoasă, parcă un roi imens de licurici. Nu am putut-o observa în voie, fiindcă s-a împrăștiat singură, ca puful de păpădie. Mai încolo, însă, am zărit niște frunze prelungi, apoi niște piroane, care se învîrteau în jurul propriului vîrf, ca titirezele. Se amestecau, alandala, printre bucăți informe de metal, într-un vîrtej nostim. Cîteva nervuri metalice s-au prins de hublouri. Noroc că, prevăzător, îmi instalasem ștergătoare speciale contra prafului cosmic. Comunicînd la bază observațiile mele, am primit asigurarea să-mi continui liniștit zborul, fiind vorba de cunoscutele deșeuri spațiale, resturi ale diferitelor aparaturi lansate în atmosfera înaltă. Adevărul este că aceste firimituri satelite nu-s primejdioase și, dacă nu le găsești agasante, le poți lăsa în plata domnului.

O nouă rectificare de traiectorie avea să ne apropie de coridorul spațial ce duce spre Irene. Radarul central îmi semnalizează, însă, apariția unui obiect sferic, cu cinci palete, ca niște aripi de mori de vînt în miniatură. Îmi tăie brusc calea, urmărit de o arătare fumurie, ca o țeavă de tun. Mai apărură, din aceeași direcție, două mini-cazemate cenușii, atît de apropiate, că parcă-și șopteau niscaiva secrete. Le înconjurau plutoane de focoase, semănînd cu niște libelule care se zbenguiau ca apucate, năpustindu-se, din cînd în cînd, asupra unui punct mort, spre a-l înșfăca fără cruțare.

Cred că în acel moment fuseserăm observaţi, fiindcă ne-am trezit împroşcaţi cu o cerneală vînătă. Am ţinut-o drept şi, cînd am ieşit din şuvoi, m-am trezit la hubloul stîng, plutind aproape, cu o ghiulea stacojie, fără însemne distinctive. Am bănuit că era o sticlă de fontă şi că s-a statornicit şi-n Cosmos obiceiul marinăresc de-a transmite mesaje disperate prin butelii plutitoare. Dar, după ce privii mai atent botul ghiulelei, îmi dădui seama că el purta un îndemn transcris într-o limbă de certă circulaţie : „Călătorului îi stă bine cu drumul". Nu-mi păsa de îndemn, eu văzîndu-mi de drumul meu, ştiind, dealtfel, că şi în spaţiul sideral, dacă nu barezi traiectoria altuia, n-ai de ce să te sperii.

Am dat aceste amănunte pentru a convinge pe eventualii călători spre Irene să nu se teamă de arătările pămîntii care vagabondează prin „continentul nimănui", sfidîndu-ne cu pilele lor nucleare.

Altfel, însă, călătoria a fost lipsită de peripeţii, într-atîta, încît devenisem invidios pe acei autori, mai norocoşi, ale căror încercări neprevăzute şi dramatice dau povestirii lor un caracter mişcător şi palpitant. *Icar* zbura, pur şi simplu, frumos. Şi datorită siguranţei sale, n-am încercat, nici un moment, teama că ne-am putea rătăci, păţind, spre pildă, ca vestita expediţie pornită, cîndva, spre arhipelagul Aleutine, dar care, prinsă în vîrtejul unor întîmplări ciudate şi potrivnice, ajunsese în lumea minunilor de coral din Mările Sudului.

Fac această mențiune, întrucît eu îmi propusesem din capul locului și ținusem cu tot dinadinsul să călătoresc spre Irene, neapărat și numai spre această planetă nouă, despre care exobiologi de prestigiu emiseseră cîteva ipoteze ispititoare. Ei susțineau, în temeiul unor observații și deducții de o rară perspicacitate, că Irene nu ar fi prea depărtată de Terra. Noua planetă fiind locuită de ființe inteligente, modul lor de viață și de gîndire ar fi prezentat interes pentru toată lumea. Exobiologii mai erau încredințați, pe baza unor calcule destul de complicate, că irenii cunosc cel puțin una din limbile vorbite pe Pămînt, deși admiteau posibilitatea ca oamenii Irenei să dea acelorași cuvinte sensuri diferite de ale noastre. Cam în aceeași perioadă, Organizația Națiunilor Unite lansase un mesaj eventualelor ființe extraterestre. Înregistrat pe bandă și plasat pe nava spațială „Voyager II", textul dădea asigurări că, pătrunzînd în Univers, nu urmărim decît prietenie și pace, întreprinzînd această aventură cu umilință și speranță. Gîndeam că, dacă supozițiile exobiologilor se vor fi dovedit corecte, mesajul Națiunilor Unite ar fi putut fi interceptat, împrejurare care mi-ar fi ușurat misiunea în ținuturile Irenei. Prevăzător, lansasem eu însumi, prin puternicele emițătoare ale navei, mesajul.

Nu m-am îndoit, nici o clipă, de valoarea ipotezelor pe care le-am evocat, ceea ce mi-a asigurat calmul necesar unei expediții atît de grele.

Într-o asemenea stare sufletească eram cînd, după un zbor întins, obositor și întunecat, am zărit o fîșie de lu-

mină. Mi s-a părut albastră. Încercam simțământul tulburător al marinarilor care observă pămînt, după o călătorie îndelungată și apăsătoare. Aparatele de bord porniseră să se agite, bănuind apropierea Irenei, iar acele indicatoarelor țopăiau de bucurie și nerăbdare. Eu, în schimb, mă străduiam să-mi potolesc emoția, să-mi pregătesc, cu sînge rece, manevrele de aterizare, orice mișcare incorectă reproiectîndu-mă în spațiu, pe un traseu imprevizibil. Întreaga mea ființă se contopise cu mișcarea de pe cadrane, eu însumi devenind un aparat de bord, atît eram de concentrat.

— *Egloga, Terry !*

O voce omenească ! N-am avut nici puterea să tresar. Uluit, aveam să aud, ca prin vis, în cască reproducerea textului pe care-l emisesem. Îmi dăduseră lacrimile, dacă mi-amintesc bine. Oricum, a trebuit să mă frec la ochi, cîteva clipe, spre a observa sonda portocalie irenă, care se îndrepta spre *Icar*, încet, cu solemnitate și eleganță. Iar, între timp, m-am mai trezit la hublouri cu un buchet de flori ivorii : abia mai tîrziu aveam să aflu că se numeau *manizale*, petale de stîncă, pe care locuitorii arcului alpin le dezmorțeau cu răsuflarea lor. *

Nava irenă se oprise la cîțiva metri. Părea construită din cristal și nu întrecea, ca mărime, cupola unei cate-

* La ireni, *manizale* semnifică un salut fierbinte, ca și *egloga*, care mai înseamnă *mulțumesc*, în cea mai răspîndită limbă a lor — *jerada*.

drale. De după o trapă transparentă apăru pilotul. Nu purta costum de astronaut, ci cămașă și pantaloni albi. Îmi zîmbi. Apoi, îmi făcu semn că pot avansa. Am crezut că mă invită la operațiunea de amarare a navelor, dar, curînd, aveam să pătrund cu *Icar* în holul sondei irene, unde m-a întîmpinat primul iren, strîngîndu-mi bărbățește mîna, privindu-mă prietenos și deschis :

— *Egloga, Terry !* *

După ce s-a recomandat, Midas Latona a examinat pe *Icar*, felicitînd-o pentru performanță, apoi, strîngîndu-mi iarăși mîna, m-a invitat în cabina operativă. Tabloul de comandă semăna cu claviatura unui pian. Degetele lui Midas alunecau pe clape, dirijînd nava, care se chema *Terry*, nume pe care aveam să-l port și eu cît am zăbovit în lumea irenă.

Voi trece, acum, peste multe detalii, pe care le-am înregistrat, dealtfel, cu răbdare și rînduială, mărginindu-mă la descrierea labirintului în care pătrunsesem. Din spusele pilotului și din discuțiile noastre de mai tîrziu aveam să aflu că în spațiul iren se află acum patruzeci și cinci de mii de sateliți în stare operațională. Toate statele au lansat în atmosferă navete, sateliți, platforme astrale și chiar

* Ca să nu mai revin asupra acestui punct, voi menționa că *jerada*, pe care o vorbesc toți irenii, seamănă nu cu una, ci cu mai multe limbi terestre, din pricini ce se vor desluși pe parcurs, împrejurare care mi-a facilitat comunicarea cu ei încă din primele momente.

cea mai mică țară irenă, Smirna, reușise să-și plaseze treizeci și șapte de nave orbitale. Cele mai multe aparate cosmice operau, însă, sub pavilionul organizației planetare, *Sakoura,* Liga Națiunilor Irene.

Midas Latona mi-a arătat, atunci, un obiect zburător cam cît o portocală, un satelit comunal, lansat spre a studia efectele atmosferice asupra recoltelor locale de struguri. Altul, nu mai mare decît un balon de fotbal, aparținea unui port de pescari și era menit să indice deplasarea bancurilor de *turpyle,* niște peștișori argintii, foarte căutați în Irene. Am trecut, însă, pe lîngă o navă cît o clădire cu două etaje. Ca să nu mai vorbesc de stația orbitală *Arena,* nu cu mult mai întinsă decît aeroportul *Kennedy* și pe care lucrau, cu schimbul, cîte cincizeci de savanți și cercetători. Misiunea lor era să alerteze întreaga suflare irenă în caz de mari primejdii naturale — furtuni, cicloane, taifunuri. Ei mai erau chemați să mobilizeze și alte stații, spațiale ori plasate la sol, spre a diminua sau chiar elimina forța dezastrelor atmosferice.

De-abia scăpaserăm de roiurile de sateliți, cînd am fost invitați să facem un mic ocol, întrucît în zonă urma să fie lansată platforma *Signus.* Rolul ei consta în verificarea hărții mineralogice a întregii planete și în culegerea de noi date, pentru ca documentul să fie adus la zi. *Signus* îndeplinea lunar această misiune de interes global, iar rezultatele operațiunii erau aduse la cunoștința tuturor țărilor irene, fără excepție, prin intermediul *Sakourei.*

Pilotul iren îmi vorbea liniștit și rar, să-l pot urmări, privindu-mă drept în ochi, ca pentru a-mi sesiza nedumeririle.

— Dar nave personale nu aveți ?

— Personale ?

I-am explicat, cum am putut mai bine, sensul întrebării mele, dar Midas Latona părea a pricepe greu și i-au trebuit cîteva clipe bune ca să-mi răspundă :

— Nu ne-am gîndit...

Purtarea destinsă, simplă a lui Midas Latona m-a ajutat să-mi recapăt pe deplin calmul. M-am gîndit, atunci, să mă legitimez și chiar să-i predau acestui iren prietenos actele mele de identitate, spre a scăpa de curiozitatea agasantă a reporterilor și de sîcîiala gravă a vameșilor și a polițiștilor de frontieră. Irenul mă privea întrebător. I-am repetat rugămintea, răsfoind, sub ochii lui, toate actele, arătîndu-i ștampilele și fotografiile, dar Midas îmi răspunse cu un surîs încurcat. Credeam că nu dorea să se amestece în treburile altora și să se pună rău cu înalții funcționari ai bazei spațiale, așa încît am lăsat-o baltă.

Terry plutea, fără grabă, la o altitudine foarte redusă. Dedesubt se desfășura o pădure de-un verde întunecat, aspru, o junglă sălbatică, mă gîndeam eu, deși masa vegetală părea brăzdată de artere subțiri și albe, ca niște alei. Într-o poiană mare, perfect circulară, cîțiva copii, aproape goi, fugeau de rupeau pămîntul, urmăriți de-o droaie de jivine, dintre care unele păreau a fi rinoceri. Ajunși la marginea luminișului, copiii se întoarseră brusc și fu rîn-

dul sălbăticiunilor s-o rupă la fugă. Văzîndu-mi, pesemne, fața plină de sudoare, Midas îmi zise că joaca asta cu rinocerii și mamuții era doar pentru preșcolari, care veneau, zilnic, în Parcul național al Capitalei spre a se amuza cu namilele pădurii, toate îmblînzite. Copiii nu erau supravegheați, nepîndindu-i nici o primejdie.

Adăugați oboselii drumului aceste prime impresii, destul de izbitoare, și veți înțelege cu cîtă ușurare am răsuflat cînd am aterizat pe un mic covor de iarbă, lîngă o construcție argintie, zveltă, cu șapte etaje. Era hotelul meu. Midas mi-a spus că se numea *Thais*, adică *„Murmur"*. Forma lui sugera o fîntînă arteziană și pilotul iren mi-a explicat că, fiind dimineață, clădirea era învăluită într-o pînză abia perceptibilă, un puf de apă, al cărei murmur se deslușea de aproape. Liniștea era limpede și pătrunzătoare, ca și aerul, irenii detestînd zgomotul și avînd grijă să fie atîta liniște cît le trebuie florilor să asculte răsăritul soarelui.

Midas mă conduse la recepție, unde îmi arătă un tablou albastru cam cît o ușă, pe care erau înscrise numerele tuturor garsonierelor din hotel. Numerele luminate indicau încăperile libere, cele stinse — camerele ocupate. Am optat pentru o garsonieră la ultimul etaj, dorind să am lumină și perspectivă. La îndemnul lui Midas, am introdus cartea mea de vizită în caseta cu numărul 76, am apăsat pe un buton, urmînd ca plata să o fi făcut la plecare, plasînd într-un automat suma de rigoare, pe care aveam să mi-o calculez singur.

Ajuns în cameră, m-am uitat după cheie, dar acest obiect atît de familiar şi trebuincios este necunoscut la ireni. Midas mă ajută să mă instalez în garsonieră — o încăpere intimă, cu pereţi în citron şi portocaliu, o mobilă măruntă, din plută şi pai împletit, peste care se aşternea o lumină fragedă şi densă.

— Oricum, e mai comod decît într-o navă spaţială, observă pilotul iren, care-mi dădu, în continuare, toate lămuririle şi îndrumările cerute de împrejurare, de la vestminte pînă la program.

Urma, aşadar, să mă odihnesc după pofta inimii şi, indiferent cînd, să-l sun la *polyphon*, el va reveni şi mă va însoţi la sediul *Sakourei*, unde eram aşteptat de preşedintele organizaţiei, marele savant atomist Probius Plato.

— E bine aşa, Terry ?

— Vă mulţumesc, Midas.

Cred că sub presiunea oboselii mi-a trecut, atunci, prin minte că irenii ar profita de surescitarea mea nervoasă, făcînd pe grozavii cu nişte spectacole aparent firești şi reale, dar, în fond, special şi minuţos pregătite. Mi-am zis că trebuie să-mi ţin firea, să par chiar indiferent, ca şi cînd lucrurile şi obiceiurile lor ar fi pentru mine nu numai familiare, dar şi banale. Într-un cuvînt, mi-am propus să nu mă mir de nimic şi să-i descos pas cu pas, răbdător şi atent.

Cînd, după un somn adînc, fără vise, l-am sunat pe Midas, m-am trezit confruntat cu problema, atît de sensibilă, a ţinutei mele şi a ceremonialului primirii. Încercasem, deja, opt cravate şi o alesesem pe cea de-a noua, cînd

pilotul iren bătu la uşă. Pătrunse, surîzînd, înăuntru şi păru mai degrabă amuzat de chinurile mele.

— Protocol înseamnă climat şi, cu cît vă veţi simţi mai bine, cu atît protocolul va fi mai respectat, îmi mărturisi Midas, luîndu-mă de braţ şi invitîndu-mă să pornim.

El era îmbrăcat tot în alb, dar într-un costum de stradă, care-l făcea şi mai tînăr decît părea la bordul lui *Terry*. Am fost, deci, surprins să aflu că Midas trecuse de cincizeci de ani, deşi arăta cu zece mai puţin. Absolvise Institutul astronautic din capitala Jeradei, Augusta, chestiune banală, dealtfel, la ireni fiind gratuite şi obligatorii toate treptele de învăţămînt, de la primară la universitate. Parlamentul ţării urma să discute un proiect de lege, aflat în dezbatere publică, prevăzînd pentru toţi cetăţenii obligativitatea a două licenţe, sau, la alegere, a doctoratului, veste care nu-l neliniştea pe Midas, *perreale*, adică doctorand, în astrofizică. Lucra ca pilot spaţial în serviciul Ligii şi ca mecanic la centrala electrosolară din cartierul său.

Ne îndreptam, încet, spre sediul *Sakourei*. Căutam să-mi potolesc emoţia, contemplînd clădirile multicolore, încărcate de flori, copleşite de-atîtea flori încît păreau durate spre a susţine constelaţiile de culori. Am trecut pe lîngă o casă în formă de lotus, alta sugera o cascadă, iar, mai încolo, am zărit un buchet de blocuri asemănător unui pîlc de conifere, ele avînd, dealtfel, culorile taciturne ale pinilor. Midas îmi spuse că blocurile erau durate din *turella*, un material sintetic, ca spuma, dar rezistent, folosit şi la construcţia de poduri peste fluvii şi strîmtori. Imita

rocile calcaroase, marmora mai ales, dar *turella* era mătăsoasă și permitea culorilor să curgă ca niște ape. În grădini zburdau copiii. Nu zăream automobile, autobuze, tramvaie, la ireni mijloacele de transport circulînd pe rute subterane, la suprafață fiind admise doar florile, iarba, frunzele, lumina, casele și, desigur, măsura tuturor lucrurilor.

— Am sosit, spuse Midas, arătînd spre o clădire din piatră albă, cu un singur etaj.

Ca să ajungem la intrarea principală, trebuia să trecem, însă, printr-o mulțime de ireni, adunată pe un peron destul de încăpător. Discutau aprins, în *jerada*, după cum zicea Midas. Vestmintele lor erau de-o diversitate obositoare, unii purtau costume ca ale noastre, dar alții erau înfășurați într-un fel de togă ; erau bruneți, blonzi, șateni, cîțiva purtau plete. Trecînd printre ei în fugă, nu-i puteam observa decît superficial. Am zărit multe femei, majoritatea înalte, cu părul lung, purtînd rochii strînse pe corp, în toate culorile imaginabile, mi se păreau frumoase și tinere și nu mă dumiream ce căuta această lume diversă și stranie în fața Ligii Națiunilor Irene. Și tot uluit am rămas, după ce Midas mă asigură că pot privi nestingherit pe toți secretarii de stat la agricultură din lumea irenă, care tocmai ieșiseră de la o sesiune extraordinară a *Sakourei*.

— Și au venit cu soțiile și fiicele lor la sesiune ?

— Nu, femeile din grup sînt ele însele miniștri ai agriculturii.

Pilotul iren îmi și prezentă, în treacăt, o tînără blondă, ministrul agriculturii din Jerada, care ne salută cu a grațioasă înclinare a capului.

— Se zice, îmi șopti Midas după aceea, că-și cunoaște hambarele țării mai bine decît propria-i poșetă.

În aceeași clipă, m-am împiedicat de prima treaptă a scărilor ce duceau spre poarta principală și am avut mare noroc că nu mi-am pierdut echilibrul. Nu mi-era de miniștrii agriculturii, de care trecusem și nu m-ar fi observat, dar în capul scării, chiar în cadrul ușii, apăruse un bătrînel, îmbrăcat modest, un funcționar de la protocol, desigur, care, mi se părea mie, îmi urmărea fiecare mișcare cu o atenție exagerată și, deci, ironică. Tocmai mă pregăteam să-l ocolesc și să pătrund în hol, cînd omul îmi întinse mîna și, înainte ca Midas să scoată un cuvînt, îmi spuse :

— Fiți binevenit în Irene ! Sper să vă priască aerul nostru atît de încărcat...

Era Probius Plato !

— Vă mulțumesc, Excelență, pentru marea cinste de-a mă primi...

— Nu trebuie să fiți atît de ceremonios cu mine. Ori, poate, părul meu alb... Dar nu mergem în birou ?

Președintele Ligii Irene mă luă de braț. Traversarăm un hol mic, discret luminat, ca un templu, în mijlocul căruia se afla un piedestal de piatră neagră. O clipă, numai, privirea îmi fu atrasă de ceea ce mi se păruse a fi un mic grup statuar, dar Probius Plato se și întoarse :

— Este darul marelui sculptor altin Bradero, inspirat de crearea Ligii.

Era o balanță de argint filigranat, cu două talere, tot din argint. Pe unul, ridicat în sus, pînă la refuz, se afla o ghiulea de fontă, pe celălalt, atîrnînd greu, pînă jos, un bob de grîu.

Nemaifiind nevoie de alte amănunte, ne îndreptarăm spre biroul președintelui, în care pătrunserăm direct din hol.

— Vă rog să luați loc. Am auzit că vi se spune Terry. Îmi permiteți să mă adresez la fel ?

— Mă onorați, Excelență...

— Ei bine, aș dori să vă anunț, mai întîi, că am primit mesajul dumneavoastră. Ne-am bucurat mult. Vă asigurăm de întreaga noastră considerație și prietenie.

Președintele *Sakourei* m-a invitat, apoi, să-mi exprim deschis dorințele. Mi-a acordat, fără ezitare, permisiunea de-a folosi pretutindeni înregistrarea pe benzi, spre a putea transmite corect, mai tîrziu, sensul discuțiilor. A menționat că voi putea să-mi stabilesc programul după cum cred de cuviință. Liderii Ligii îmi vor sta la dispoziție. El însuși era bucuros că sesiunea extraordinară se terminase la timp, spre a mă putea întîmpina.

Mă interesa subiectul ?

Patru state, Tritonia, Madera, Fulminia și Plutonia, cele mai mari ca întindere și populație din întreaga planetă, solicitaseră comunității irene un ajutor alimentar de

urgență. Din pricina unor dezastre naturale, ale căror efecte nu putuseră fi evitate întrutotul, recoltele de grîu ale celor patru țări fuseseră, în anul respectiv, compromise, ceea ce putea duce la secătuirea rezervelor naționale. În Irene nu este un fapt neobișnuit ca statele mari, avînd teritorii foarte întinse, să fie mai expuse calamităților naturii ori chiar penuriei forței de muncă. În asemenea situații de excepție, ele pot solicita asistența națiunilor mici și mijlocii, mai puțin expuse primejdiilor naturii, mai armonios și echilibrat dezvoltate. Ajutorul se acordă prin mijlocirea Ligii, care are la dispoziție trei fonduri de rezervă — alimentar, energetic și financiar, constituite la sfîrșitul mileniului trecut *.

Probius Plato vorbea cu un aer obișnuit, încurajat, cred, de curiozitatea mea, mai mult decît evidentă. Adăugă că sesiunea extraordinară din acea zi durase douăzeci și trei de minute. Miniștrii participanți hotărîseră, prin consens, să acorde celor patru țări asistența solicitată, imediat și fără dobîndă, în condiții de egalitate și bunăvoință. Numai că, din pricina ministrului triton, sesiunea s-a prelungit...

Cum începu să sune *polyphonul*, președintele *Sakourei* se scuză și apăsă pe clapa de sidef. Puteam să-l observ

* Calendarul iren nu este identic cu cel terestru ; ei au parcurs, pînă acum, mai bine de un secol din noul mileniu, al patrulea de la întemeierea istoriei lor scrise.

mai bine. Dar m-au fixat ochii lui adînci, mari, privirile albastre ale marelui savant păreau că-mi pun mie, tocmai mie, o întrebare tulburătoare, care cerea răspuns imediat.

— Am înțeles, Lucina. Cum ați spus ? A, da : un bun conducător e un bun conducător de căldură. Aprob, desigur. Nici un mijloc să nu fie socotit prea scump. Mulțumesc !

Vocea-i devenise gravă, cînd ne istorisi că în Nayade, un continent îndepărtat, situat dincolo de Oceanul Speranței, se înregistrase un nou bolnav de malarie, fapt care ridica la șapte cazurile de paludism pe întreaga planetă. Împrejurarea părea agravată de lipsa unor medici de specialitate, malaria fiind eradicată la ireni cu un veac și jumătate în urmă. Gîndeam să-i liniștesc, chiar așa, să-i liniștesc, observînd că pe Terra paludismul afectează peste două sute de milioane de oameni, dar, spre marele meu noroc, interveni pilotul iren :

— Șapte malarici la treisprezece miliarde de locuitori...

— Noi facem politică, nu aritmetică, Midas.

Făcu o pauză, își notă cîteva rînduri pe agenda de birou și, după ce respiră adînc, se întoarse către mine :

— Vorbeam de ministrul triton. A cerut să facă uz de dreptul la replică. Și-a cerut scuze sincere, în numele guvernului, pentru că înaintașii săi blocaseră, pe vremea dreptului de veto, tocmai crearea celor trei fonduri irene de rezervă, preconizate de o țară mică, dar inimoasă, Altinia. Fondurile aveau să se constituie, totuși, însă cu un deceniu mai tîrziu.

Probius Plato își mărturisi dorința de-a mă opri la dejun, dar era nevoit să amîne pentru a doua zi continuarea întrevederii : urma să asiste la o importantă experiență într-un laborator uzinal, apoi să conducă o dificilă operațiune de rectificare a traseului planetar, după care trebuia să plece la fiica sa, plasată într-un cătun din nordul Altiniei, unde lucra ca inginer pomicol.

— Iertați-mă, Excelență ! Știam că aveți oaspeți. Îi rog să mă scuze...

O tînără agitată, aproape furioasă, intrase ca o furtună în biroul președintelui.

— S-a petrecut ceva oribil. Vă implor să interveniți personal !

Fata, vreo secretară oarecare, era gata să izbucnească în plîns. Probius Plato încercă s-o liniștească. Luîndu-i mîna, făcu, surizător, prezentările :

— Terry, am zis, ridicîndu-mă...

— Anida Minais.

Era secretarul executiv al Ligii Națiunilor Irene, al doilea rang în ierarhia organizației. Depuse pe masa de lucru a președintelui o carte, în care, spunea ea, se strecurase o greșeală penibilă. În acel manual de istorie universală, denumirea localității istorice Ramegga, din statul Urbinia, fusese transcrisă cu un singur „g".

— Vom vedea, vom vedea, spuse Probius Plato, conducîndu-și principalul colaborator.

— E vorba de-o singură greșeală, și aceasta de corectură ?

— Dar cîte gafe trebuie să suporte un manual ori un studiu spre a fi compromis ? Aşadar — reluă preşedintele *Salcourei* — manualele ne dau, în continuare, bătaie de cap. Ştiţi, o carte tritonă de geografie universală a calculat anapoda rezervele de petrol ale Altiniei, respectiv cu două tone în minus, dezinformînd atît cadrele didactice, cît şi şcolarii. Ca să nu mai spun de acel curs universitar — repet : curs universitar — din Augusta, sediul Ligii, care a omis, din neglijenţă, trei din speciile florei silenice. Or fi erori neintenţionate, înţeleg, dar am promis să fim decenţi şi trebuie să fim decenţi, cu noi înşine şi cu ceilalţi semeni, şi mai ales cu ceilalţi semeni. Iar noi transcriem agramat numele unei cetăţi cunoscute de aproape două mii de ani !

Observînd, probabil, uimirea din ochii mei, preşedintele Ligii făcu precizarea că, la sfîrşitul mileniului trecut, a fost iniţiată o discuţie la scara întregii planete cu privire la corectitudinea cărţilor despre alte popoare, mai ales a manualelor destinate tinerei generaţii. Cred că am înţeles bine afirmaţia lui Probius Plato, potrivit căreia, pe atunci, unele cărţi irene obişnuiau să mintă, încercînd să desfigureze istoria altor ţări. Unii autori manifestau dispreţ şi aroganţă faţă de trecutul popoarelor străine, pe care-l striveau sub un morman de etichete indecente. Alţii nu se sfiau să născocească date false, hilare şi, pe această bază, să denatureze semnificaţia reală, de mare şi autentică noblеţe, a evenimentelor memorabile din istoria unor

naţiuni eroice şi demne. Preşedintele Ligii păru mai iritat încă, atunci cînd menţionă că nu lipseau istoriei care încercau să răpească, pur şi simplu, personalităţi reprezentative ale vieţii spirituale a altor popoare. Marele literat altin Menidas, poet de valoare universală, explorator de legendă al sufletului poporului său, era revendicat ca scriitor naţional de autori din trei ţări străine, întrucît irenul vorbea bine şi trei limbi de circulaţie internaţională. Altinii au protestat, zicînd că profanarea memoriei eminentului lor poet constituie un act ruşinos, apreciere de maximă gravitate la ireni chiar pe vremea aceea.

Liga Irenă a fost sesizată asupra fenomenelor descrise, care puneau în cauză însăşi decenţa învăţămîntului. Comisia culturală a Ligii a pornit o dezbatere cinstită, la care au luat parte oameni serioşi. Scuzele istoricilor ostili istoriei treziră, la început, reacţii de indignare. După cîteva zile, ei erau doar compătimiţi. Dar ceilalţi istorici, spre cinstea lor, îi scoaseră din încurcătură, propunînd un cod simplu de conduită în redactarea manualelor şcolare. Codul invita autorii să respecte adevărul şi să manifeste bunăcuviinţă faţă de valorile tuturor popoarelor. S-a recomandat consultarea calificată a specialiştilor din ţările respective, practică intrată în tradiţie. Toţi autorii de manuale şcolare s-au străduit să fie decenţi, cu excepţia unui istoric triton, atît de nărăvit, încît a fost obligat să-şi schimbe profesiunea, devenind consultant ştiinţific al Grădinii zoologice din capitala ţării sale.

— Iată de ce nu putem admite gafe, oricît ar părea de mărunte, conchise președintele Ligii Irene, adăugînd : Scuzați-mă, ați nimerit într-o zi cam aspră. Nădăjduiesc că, data viitoare, întîlnirea va fi mai destinsă.

Luă trei flori (semănau cu magnoliile) din vaza de pe birou, îmi întinse una, cealaltă lui Midas, pe-a lui și-o puse la butonieră, după care, venind între noi, își așeză mîinile pe umerii noștri, conducîndu-ne spre ieșire : dorea să se sprijine ori să ne liniștească, nu mi-am putut da seama.

Midas, cu obișnuita-i francheță, mă întrebă dacă nu eram obosit. Nu eram obosit, așa încît i-am primit bucuros invitația de a-l însoți în biroul său, așteptînd să fim primiți de secretarul executiv al Ligii, Anida Minais. Servirăm un *flint*, o băutură fierbinte, amară și aromată. L-am rugat pe Midas să-mi vorbească despre președintele *Sakourei*, mai pe larg.

— Noi îi spunem Profesorul, mărturisi Midas. Predă fizica nucleară la Universitate, e șef de sector într-un laborator uzinal și președintele Academiei din Altinia, țară vecină cu noi, cu Jerada.

Am aflat că Profesorul era autorul unor invenții de renume universal, printre care folosirea energiei nucleare la valorificarea tuturor resurselor oceanice. *Progamul Plato* asigura rezervele minerale ale lumii irene pentru încă treisprezece milenii. Noua lui sondă petrolieră, acționată tot prin forța atomică, fora pînă la adîncimi de cincizeci și nouă de kilometri.

Pentru una din recentele sale descoperiri, Probius Plato primise o înaltă distincție. Dar află, curînd, că invenția fusese imaginată, cu o săptămînă înaintea lui, de un savant străin, Bur Fraga, însă revista respectivă o publicase cu oarecare întîrziere. Plato recunoscu paternitatea lui Fraga asupra descoperirii, rugînd ca distincția să-i fie acordată acestuia din urmă, împreună cu omagiile sale. Cum presa începuse să elogieze gestul generos al lui Probius Plato, marele savant, devenit, între timp, și președinte al Ligii Irene, se adresă opiniei publice susținînd că nu înțelegea de ce un act elementar-și obligatoriu era întîmpinat cu surle și tobe.

Midas îmi aduse la cunoștință că Profesorul avusese, de curînd, și un insucces, care i-a produs o adîncă amărăciune. Calm și ponderat de obicei, el se înfierbîntă ori de cîte ori i se amintește de acest subiect. Savantul încercase să reabiliteze memoria lui Krasus Hadys, din Fulminia, celebru constructor de nave aerospațiale, inventatorul iren al avionului supersonic (de pasageri) cu geometrie variabilă. Marele inventator, care a murit cu un veac și jumătate în urmă, avusese, însă, nu se știe cum, și inspirația năstrușnică de a proiecta o navă amărîtă, cam de șaptezeci de cai-putere, la bordul căreia puteau fi instalate furtunuri și stropitori. Echipajul ar fi avut, astfel, posibilitatea să facă mici farse mulțimilor din piețele aglomerate, stropindu-le cu o ploicică artificială. Pilotul ar mai fi putut arunca ouă sau legume pe acoperișul caselor în timpul carnavalurilor, ceea ce, credea Hadys, ar fi sporit

amuzamentul. Invenţia, deşi rămasă pe hîrtie, a stîrnit un val de indignare în Fulminia. Marele constructor de nave a fost declarat smintit, iar numele său a inspirat termenul *hadysm*, adică glumă iresponsabilă, deosebit de peiorativ la ireni.

Probius Plato redactase o broşură — *Să păstrăm măsura !* —, în care susţinea ca memoria celebrului inventator să fie disociată de pasiunile stîrnite, dealtfel discutabile, întrucît invenţia avionului de amuzament nu depăşise stadiul de proiect, iar Hadys adusese mari servicii aeronauticii irene. Replica *antihadyştilor* fu, însă, necruţătoare, iar Midas, care şi-o însuşise, o formulă astfel : „Dacă aeroplanul glumeţ s-ar fi impus, am fi ajuns, cu timpul, să folosim avioanele nu numai pentru şicane ori farse de prost-gust între compatrioţi, ci şi pe seama unor naţiuni străine, ceea ce ar fi fost degradant şi criminal. Adică o ruşine !“

Cred că pe chipul meu apăruse o expresie ciudată, de vreme ce Midas mă întrebă, puţin îngrijorat, dacă nu cumva băutura era prea amară. N-am mai apucat să-l asigur de contrariu, întrucît în uşă se ivise Anida Minais, care ne-a invitat în biroul ei, aflat la etaj.

Am urcat în grabă scările de piatră albă, parcă din sare, dispuse în spirală, şi am pătruns pe-un coridor înalt, luminos şi liniştit. Atunci, n-am avut răgazul să admir minunatele picturi murale înfăţişîndu-i pe foştii preşedinţi ai *Sakourei*, reprezentanţi ai unor naţiuni diverse. Am observat, totuşi, că mulţi lideri ai Ligii fuseseră fe-

nici, unele destul de tinere, cum era şi gazda noastră, Anida Minais.

Nu mai arăta tulburată. Ochii ei negri, mari, păreau severi, chiar duri, dar vocea, de astă dată blîndă, melodioasă şi surîsul discret, persistent îi îndulceau asprimea privirilor. Conducîndu-ne, începu prin a-şi mărturisi sentimentul de liniştire la aflarea veştii că direcţia Editurii şcolare hotărîse îndreptarea manualului incriminat. Autorii, recunoscîndu-şi vina, pretinseseră să suporte ei singuri retipărirea cuvîntului transcris incorect. Dar nu asta era mai important, opină secretarul executiv al Ligii, ci depăşirea simţămîntului de jenă pe care-l resimţeau.

Biroul Anidei Minais era, ca şi al Profesorului, destul de simplu. Pe masa de lucru, alcătuită din plută masivă, de culoarea cafelei, erau rînduite un *polyphon* şi o agendă groasă, cu coperţi albe. Scaunele erau din crengi de corn, împletite. Pe o măsuţă rotundă, în jurul căreia ne-am aşezat, se afla o vază de cristal cu un buchet de *sterope* albe, cele mai gingaşe flori din Jerada.

— Atît de gingaşe, că-ţi simt respiraţia şi tresar.

Tocmai le schimbase şi întîrziase puţin din pricină că fusese nevoită să aştepte la florărie, *steropele* fiind foarte căutate, în toate zilele şi în toate anotimpurile. Mersese în cartierul nordic, unde predase beneficiarilor un grup de blocuri, Anida Minais fiind şi constructor. Locatarii avuseseră cinci zile la dispoziţie pentru a-şi controla clădirile în cele mai mici amănunte. Oamenii fuseseră mulţumiţi, afară de locatarii blocului Azathe, care nu şi-au

ascuns stupoarea observînd că pereţii din vestibul erau zugrăviţi într-un „tabac" mai închis decît era prevăzut în proiect, ceea ce, spuneau ei, dădea impresia de apăsător. Defecţiunea fusese remediată în aceeaşi dimineaţă.

Secretarul executiv al Ligii se ocupa de organizarea sesiunilor şi coordona activitatea celor 13 comisii specializate ale *Sakourei.* Era ajutată de trei experţi.

Îmi spuse că, pentru săptămîna următoare, era prevăzută o reuniune la care, dacă doream, aş fi putut să iau cuvîntul..

— Vă mulţumesc, Excelenţă, dar mă tem că nu voi avea timpul necesar redactării unui discurs convenabil, fie, să zicem, de treizeci de minute...

— Dar nu vă faceţi griji, Terry. Sesiunea toată nu va dura o jumătate de oră !

Rămînea să mai discutăm. Surîse. Deschise agenda, spre a verifica datele, probabil, cînd se auzi apelul melodios al *polyphonului.* Degetele albe, subţiri şi lungi ale Adinei Minais mîngîiară clapele. Puteam auzi o voce vădit emoţionată, parcă sufocată. Obrajii gazdei îşi schimbară culoarea.

— Vă mulţumesc, rosti, în şoaptă.

Închise *polyphonul* şi, după o pauză care mi s-a părut apăsătoare şi prelungită, povesti despre noua gafă a Comisiei juridice a *Sakourei.* Din pricini care urmau a fi stabilite, mesagerul Palmyniei la Ligă fusese pus în situaţia penibilă de a face pentru a doua oară, e adevărat în

alți termeni, aceeași propunere, fapt care nu se mai petrecuse de peste trei decenii. Chestiunea se referea la o prevedere caducă a Adunării Plenare vizînd *dreptul zării*.

— Va trebui să ne cerem, public, scuze, mărturisi secretarul executiv al Ligii.

Alt *polyphon*. Lidera *Sakourei* era solicitată într-o problemă complexă, pe care o și soluționă :

— Da.

Guvernul statului Montinia solicitase un credit, rambursabil în zece luni, de un miliard de *korali*, pentru deschiderea „mării fierbinți". Un bogat zăcămînt de ape termale, cu o mare valoare curativă, situat la adîncimi de treizeci-patruzeci de kilometri, putea fi propulsat la suprafață și distribuit pe un sfert din continentul Tamirei. În afara foloaselor economice, mai fusese reținută și împrejurarea că spuma „mării fierbinți" din Montinia era aromată, iar culoarea ei, liliachie, părea mai agreabilă.

— Vă rog să-mi permiteți, Excelență, a cui monedă este *koralul* ?

— A tuturor, dacă vreți. *Koralul* este administrat de Ligă, ca monedă universală, convertibilă în fiecare monedă națională. Îndeplinește funcții de schimb, nu de consum. La sfîrșitul mileniului trecut, etalonul era încă *theluro*, moneda unei țări mari. Dar măsura s-a dovedit fragilă. Se mai spunea : „Cînd pieței strănută, *theluro* e răcit". S-a apelat, atunci, la o funcție monetară stabilă, mai rezistentă la maladii.

Conversaţia se anunţa deschisă şi bogată, aşa încît am cerut permisiunea să mai pun unele întrebări, la care Anida Minais a consimţit, cu politeţe şi sinceritate, să-mi răspundă pe larg.

Secretarul executiv îmi spuse că *Sakoura* dispune de un instrument de lucru favorizant, limba *jerada*, pe care o cunosc toţi irenii. Era limba unei ţări mici, pe al cărei teritoriu ne şi aflam, în care au apărut primele texte scrise, cu trei milenii în urmă şi care a iniţiat o cultură strălucită, impuls statornic pentru alte naţiuni. Primul text cunoscut — *Irenul irenului iren* — în sensul de „Omul omului om", a devenit deviza Ligii. În semn de preţuire pentru prima limbă care a marcat cultura lumii lor, irenii au adoptat-o ca mijloc de comunicare universală, învăţînd-o, încă din primară, ca disciplină obligatorie.

În limba *jerada* este redactată şi Carta *Sakourei*, care are şaptesprezece rînduri. Potrivit Cartei, Liga promovează cooperarea multilaterală între ţările membre (toate statele irene, fără excepţie, sînt membre ale *Sakourei*), [illegible] şi aprobă proiectele cu caracter global, precum securitatea energetică, exploatarea oceanului planetar, explorarea spaţiului cosmic. Organizaţia irenă veghează la repartiţia echitabilă a surplusurilor, sprijină operativ şi fără condiţii statele afectate de calamităţi naturale ori confruntate cu dificultăţi economice. Liga Naţiunilor Irene administrează trei fonduri planetare de rezervă, întreţinute prin contribuţiile benevole ale ţărilor membre,

precum și *koralul*. Toate rezultatele descoperirilor științifice și tehnice sînt transmise la *Banca memoriei generoase* *, tutelată de Ligă, care le dă imediat publicității, prin buletinele ei specializate.

Inițial, Carta *Sakourei* avea 132 de pagini, dar, spunea Anida Minais, pe măsura evoluțiilor istorice și a maturizării comportamentului internațional, prevederile s-au mai redus.

Liga este condusă de un președinte, ales, pentru o perioadă de cinci ani, pe principiile consensului și rotației. El este ajutat de un secretar executiv și alte cincisprezece personalități, toate eligibile. Organismele specializate ale Ligii sînt conduse și administrate pe bază obștească. După expirarea mandatului, președintele și secretarul executiv rămîn membri de onoare ai conducerii organizației, fiind consultați în toate chestiunile adecvate.

— Cum adoptați rezoluțiile, cele scrise, desigur, și cine controlează aplicarea lor ?

Anida Minais și Midas Latona avură un moment de ezitare. Folosisem, după cum aveam să-mi dau seama, niște termeni arhaici, oricum anacronici, puțin cunoscuți de nespecialiști. Îmi precizară că ei nu mai adoptă rezoluții scrise, ci convin, prin consens general, asupra acelor idei și acțiuni care satisfac interesele tuturor statelor membre, fără excepție. Midas făcu această completare :

* Marele public îi spune *Cheile de taină*.

— Pînă acum un veac, se obișnuia ca, după votarea unei rezoluții, reprezentanții statelor să-și dea cuvîntul de onoare că vor respecta consensul. Cu timpul, ne-am dat seama cît de jignitor ar fi să ne închipuim măcar că un diplomat ar fi în stare una să gîndească, alta să spună. Cît despre control, ar fi rușinos să ne asumăm o asemenea misiune, activitatea Ligii desfășurîndu-se riguros pe temeiul oralității și moralității.

Rațiunea de a fi a unei ședințe a Ligii este de a soluționa cu adevărat problemele ce-i revin. O sesiune care transferă altora chestiuni soluționabile este considerată reversibilă sau, cum zic irenii, „moară de timp". Transferarea ordinii de zi a unei sesiuni asupra celei următoare reprezintă un act excepțional, supus aprobării exprese a tuturor guvernelor irene. Spunînd asta, Anida Minais ne informă că o sesiune ordinară durează la ei maximum două zile, iar una specială — pînă la zece ore.

Nu se mai obișnuiește ca mesagerii acreditați la Ligă, ori alți reprezentanți, să repete lucrurile cunoscute, ci să facă, verbal sau în scris, propuneri concrete de reglementare. Problemele sînt abordate și în prealabil, multe aspecte fiind clarificate prin contacte susținute, în așa fel încît sesiunea să stabilească doar căile și mijloacele corespunzătoare soluționării depline a chestiunilor în discuție.

— Deosebirile de păreri sînt atrăgătoare, îmi mărturisea Anida Minais, sprijinindu-și, cu eleganță, brațul pe spetеaza de mestеacăn a fotoliului. Ele stimulează dezba-

terea vie, sinceră și încurajează inițiativa. Grija noastră a fost și rămîne ca deliberările să nu se prefacă în polemici sterile, în gîlceavă ori în perdele de fum pentru lîncezeală și impas. Cam așa se obișnuia în mileniul trecut, chiar în primii ani ai mileniului nostru.

Mult timp, povestea lidera *Sakourei,* în cadrul Ligii se țineau discursuri elegante și lungi. Un mesager triton a rostit o cuvîntare de șase ore, următorul vorbitor avînd timp să se opereze de polipi pînă i-a venit rîndul. Abordările pragmatice erau învinuite de simplism. Un demnitar din Juliena își rosti discursul în versuri, iar trimisul Maderei îl pusese chiar pe note. Avînd o voce minunată, el fu bisat, iar apoi întreprinse un turneu prin cîteva capitale, unde obținu un succes meritat.

Midas zîmbi amuzat, în timp ce Anida Minais păru puțin stînjenită. Continuă să-mi vorbească, văzînd, desigur, interesul meu pentru fiecare cuvînt al lor. Reluă povestirea chiar cu oarecare însuflețire.

Considerentele idilice și spumoase de la Ligă, spunea ea, erau, în bună măsură, reflexul inevitabil al unor cutume de epocă. Și-a mai amintit că mesagerul Altiniei avusese o idee salvatoare, pe care a expus-o fără ocol și care a produs o vîlvă nescontată. El calculase că, la sfîrșitul mileniului trecut, cît se discuta despre construcția de avioane s-ar fi putut fabrica două mii de aparate în plus. Ședințele constituiau jumătate din timpul cheltuit pentru producția unei nave maritime. Diurnele plătite de obștea irenă pentru participarea la ședințe constituiau

echivalentul consumului de hrană al planetei pe trei luni sau necesarul de lapte al tuturor copiilor ireni pe treizeci şi nouă de ani. Şedinţele excesive duseseră la reducerea cu un sfert a natalităţii, ceea ce însemna renunţarea la 432 de milioane de noi născuţi în cinci ani. Prin reducerea cu numai zece la sută a şedinţelor, s-ar fi realizat producţii suplimentare de 123 milioane tone de grîu, 234 milioane tone porumb şi 345 milioane hectolitri de lapte. Stabilirea şedinţelor la strictul necesar ar fi condus la o creştere a eficienţei muncii, după cum urmează : în agricultură — de două ori ; în industrie — de trei ori ; în proiectare — de nouă ori ; în administraţie — de cincisprezece ori, iar în activitatea publică — de treizeci şi patru de ori.

— A fost ca un duş rece, spuse Anida Minais. Lumea căzuse pe gînduri. Dar, la minţile limpezi, opţiunea-i clară. Şi trebuie să fim recunoscători înaintaşilor noştri că au făcut o alegere bună.

I-a ajutat şi recunoscutul simţ iren al umorului. Umorul e un sfetnic serios, menţionă secretarul executiv al *Sakourei.* Rîsul alungă prostia, îndepărtează eroarea şi întăreşte sentimentul decenţei, fără de care nu se poate vorbi de seriozitate.

„Dintre toate belelele, şedinţele rămîn, totuşi, cele mai agreabile" — avea să spună marele umorist al vremii, Mento Azura, din Augusta, autorul celebrei comedii *Operaţiunea Sosia,* jucată cu mult succes şi în timpul şederii

mele în Jerada și pe care aveam, dealtfel, să o văd. Eroul piesei, Scaphandrio, un demnitar local, era nevoit să stea atît de mult prin ședințe, încît reuși să-și cunoască primul copil, un băiat, cînd acesta trecuse de cinci luni. Fetița încă nu o văzuse la față, deși, după calculele lui, ea urma să împlinească opt luni și jumătate. Pauzele ședințelor erau singurele operative, fiind determinate, mai ales, de evacuarea celor slabi de înger. Disperat, Scaphandrio își tocmi o sosie, spre a-l înlocui la o ședință oarecare, în cadrul căreia urma să se dezbată mai buna folosire a terenurilor submarine, domeniu care nu ținea de competența eroului. O imprejurare nenorocită făcu, însă, ca președintele reuniunii să rostească o observație tăioasă tocmai la adresa lui Scaphandrio. Necunoscînd cutuma, sosia se ridică în picioare și recunoscu sincer că greșise, ceea ce determină sala, îngrozită de atîta stîngăcie, să izbucnească într-un vacarm de iad. Cîțiva îl luară de guler pe intrus, amenințîndu-l că-l aruncă pe fereastră, ceea ce duse la descoperirea stratagemei.

Un alt autor clasic, Pero Latyna, povestea într-o nuvelă episodul ocupării țării sale, Thebada, de către armatele Turbei, petrecut cu cîteva sute de ani în urmă. Monarhul și căpeteniile militare se cufundaseră într-o reuniune care urma să stabilească tactica în cazul unei invazii. Nu fu îngăduită nici o pauză. Trupele imperiale turbe intrară nestingherite în Thebada, o prădară și cînd, după cîteva zile, se retrăgeau ghiftuite, lista vorbitorilor din Consiliul de coroană era departe de a se fi epuizat. În

sfîrșit, mareșalul Bankard reuși să iasă din ședință, spre a decreta mobilizarea generală și a citi un ultimatum către turbi, dar el se întîlni nas în nas cu primele convoaie de prizonieri eliberați de inamic.

„Conclavul ad hoc pentru ocrotirea cuvintelor și-a încheiat lucrările" — anunța, în ultima zi a mileniului trecut, ziarul umoristic de mare tiraj *N-aveți o poantă în plus ?*, al cărui motto era : „Spune-mi cu cine glumești, ca să-ți spun cine ești".

Conclavul operase un sondaj cuprinzător printre cuvintele irene, ale cărui concluzii le publica, în serial, ziarul smirn. Nu puține cuvinte se plînseră că subiecții vorbitori le confundă cu obiectele pe care le exprimă. Guvernul triton se angajase ferm că va livra Ligii douăsprezece produse de bază, dar beneficiarii se treziseră doar cu o duzină de cuvinte, altfel bine puse la punct și în cunoștință de cauză. O insulă răvășită de ciclon se trezi cu trei cuvinte elegante și proaspete, dar ea solicitase *pîine, carne* și *zahăr*, sub forma unui ajutor de urgență. Alte cuvinte își exprimaseră nemulțumirea față de tratamentul inegal la care erau supuse. Cel mai vehement se dovedise însuși cuvîntul *egalitate*, care avea impresia că, dacă în Altinia era rostit cu respect și considerație, statul mader îl privea ca pe o rudă săracă. Unele cuvinte observară existența unor oratori care le răpeau de lîngă noțiuni, ceea ce permisese unui filozof cinic să afirme că vorbele deveniseră niște covrigi cu găuri mai mari decît ei. Altele se plînseră

de surmenaj. Erau, adică, atît de abuziv folosite, încît cădeau sleite de orice putere.

Conclavul îndemna irenii să păstreze cu mare grijă fondul planetar de cuvinte, să-l utilizeze raţional şi decent, în interesul comunicării corecte, al relaţiilor de cooperare exemplară dintre cuvinte şi cuvinte, dintre cuvinte şi noţiuni, dintre noţiuni şi capete, dintre capete şi locuitori, dintre locuitori şi locuitori. În spiritul vremii, Conclavul mai oferise şi un *premiu de frumuseţe*, cîştigat de agenţia de ştiri *Xigenţa*, pentru următoarea telegramă de presă : „Aceasta reclamă, în aceste condiţii, tocmai acestea, acesteia revenindu-i unicul rol de acestare, deşi i s-a acestuit în chip acestant de acest acest".

— Vorbăria e o ploaie uscată, reluă Anida Minias. Acum, cuvintele-s puţine, dar influente. Vorba potrivită la treaba potrivită.

Îşi trase suflarea. Ochii ei căpătaseră irizări violete, părînd mai adînci încă, mai limpezi şi mai pătrunzători. Mă întrebam dacă nu cumva abuzasem de bunăvoinţa acestor ireni, dar, în vreme ce-mi exprimam mulţumirile pentru informaţiile primite, gazda, aranjîndu-şi buclele negre, bogate, ne oferi cîte o cupă de *grenada*, un vin aspru, din ţara ei de origine, Petuna, de pe continentul Silene. Îmi întinse cartea de vizită, asigurîndu-mă că aş fi putut s-o chem la *polyphon* oricînd, la Ligă, acasă ori, după-amiază, la şantier.

— Cît despre programul dumneavoastră, Terry, vă sugerez să-l stabiliţi din mers...

Luîndu-mi rămas bun, am sărutat, profund mişcat, mîna cu adevărat dreaptă a secretarului executiv al *Sakourei.*

Mag-ul meu, deşi nu mai mare decît o carte de buzunar, i s-a părut lui Midas prea greoi, gîndeam, de vreme ce m-a sfătuit să-mi procur un *puci,* un aparat de forma, dimensiunea şi culorile unei frezii, pe care puteam să-l port la butonieră. *Puciul* înmagazina cam o jumătate de milion de informaţii, fiecare de cîte un minut, ceea ce mi s-a părut convenabil. Simţeam nevoia unui răgaz, a cîtorva momente liniştite, spre a-mi fixa în memorie conversaţiile cu cele două înalte personalităţi irene. Midas îmi ghicise dorinţa, întrucît am putut parcurge o distanţă bună fără să scoatem o vorbă. Dealtfel, irenii nici nu vorbesc nesolicitaţi, aşa că tot eu am redeschis discuţia, întrebînd încotro ne îndreptam. Prietenul iren îmi propuse, atunci, să luăm masa împreună, la el acasă, soţia şi copiii lui ar fi bucuroşi de cunoştinţă. Mai urma să-l viziteze şi un prieten din provincie, simpatic, deşi celebru, Thomis Argona.

— N-aş vrea să vă deranjez, spusei.

Midas tresări, observai chiar o uşoară grimasă pe chipul lui, dar, după o clipă, mă luă de braţ, consolator, şi pornirăm pe o alee de iarbă ruginie, deasă ca peria, cosită scurt. Era mărginită de ghirlande de *cartushe,* fructe or-

namentale, nu mai mari decît tecile de roşcove, dar cu frunze fosforescente. Midas îmi zise că „numărul" lor trebuia privit seara ori noaptea. Mai încolo am trecut pe lîngă un rond cu flori albastre, asemănătoare cu *floarea de colţ*, însă cu numai cinci petale. Nu se veştejesc niciodată. Vechii ireni o socoteau simbolul durabilităţii şi al prospeţimii, al rezistenţei la orice vreme. Creştea pe toate meridianele irene şi această floare, *salcoura*, a dat Ligii numele ei popular.

— Dar, spuneţi-mi, vă rog, ce s-a întîmplat cu „dreptul zării" şi de ce fusese atît de mîhnită Anida Minais ?

— Vă pot informa în termeni generali, răspunse Midas. Dacă-mi amintesc bine, o recomandare a Adunării Plenare — aceasta se întîmpla cu nouă decenii în urmă — invita fiecare stat să nu-şi stabilească limitele spaţiului aerian peste douăsprezece *mile siderale*. Ţările mici, mai dezvoltate tehnologic, susţineau un cer mai înalt, aşa-numitul *spaţiu intensiv*, spre deosebire de statele mari, care beneficiau de *spaţiu extensiv*. Dar ţările mici manifestară, şi de astă dată, multă înţelegere, consensul realizat intrînd în uz sub formula de *drept al zării*.

Numai că reglementările ulterioare, bi- şi multilaterale, dăduseră formulei un nou conţinut, continuă Midas. Vechea recomandare nefiind în mod formal abrogată, mesagerul palmyn s-a sesizat, invocînd desăvîrşita acurateţe a normelor internaţionale. Comisia juridică a luat act de sugestie, foarte întemeiată, dealtfel, dar nu-mi pot da seama de ce n-a invalidat recomandarea Adunării Ple-

nare. Problema a fost ridicată din nou, ceea ce a trezit un simțământ de jenă și apăsare. Este intolerabil să pui un guvern în situația de a face o propunere de două ori.

— Și care credeți că vor fi urmările ?

— Mi-ar fi greu să apreciez. Lucrurile se vor lămuri, fără îndoială. Oricum, Comisia juridică va intra pe mîna umoriștilor. Nu o invidiez, adăugă Midas, sobru, preocupat, cînd, la capătul aleii, coboram spre stația de *glisor*.

Pătrunserăm într-un coridor subteran pe-un taluz ușor înclinat, acoperit cu mușchi de pădure. M-au șocat, mai întîi, aerul și liniștea, amîndouă limpezi, ca afară, apoi lumina odihnitoare, naturală, adusă în tunel printr-un sistem ale cărui detalii nu le-am investigat.

Glisorul venea din minut în minut. Era un vehicul simplu, ca un fuselaj de avion — localnicii îi spuneau *suveică* — și fiecare linie avea o culoare specifică. În Augusta existau, atunci, cincizeci și șase de linii. *Glisorul*, ca și celelalte mijloace de transport, circula pe o pernă de aer.

Ne-am urcat în *glisorul* galben de spic, trecînd de pe peron direct pe covorul vișiniu dinăuntru. Midas mă învăță cum să procedez în asemenea ocazii, spre a mă deprinde cu obligațiile lor. Am introdus, deci, fisa în miniautomatul de pe platforma centrală, care mi-a indicat numărul locului meu. Era 13 și am rîs amîndoi, fiindcă și la ireni acest număr provoacă buna dispoziție. Pe cîteva rafturi erau rînduite reviste, ziare și cărți, acestea de ver-

suri sau schițe. Am luat o gazetă ilustrată, dar, ocupîndu-ne locurile, Midas mă îndemnă să-mi pun, precum ceilalți pasageri, *cercelul*, un aparat cît o gămălie de ac, prins de o agrafă și pe care-l agățai la ureche, ca pe niște clipsuri. *Cercelul* era, de fapt, un mini-aparat de *maori*, abreviațiune indicînd „veşti simultane evenimentelor", un soi de radio. Deslușii în casca minusculă un semnal de post, apoi vocea crainicului, care anunța un program transmis la cererea călătorilor, emisiuni introduse cu cincizeci de ani în urmă, dacă nu mai bine. S-a avut în vedere că timpul e foarte prețios și că un ceas, să zicem, cît durează cel mai lung traseu în orașele irene, nu-i permis să fie risipit, el putînd fi acoperit într-un mod instructiv și agreabil.

Îl ascultam cu vădită curiozitate pe Midas, dar irenul fu nevoit să se întrerupă : la *maori* se difuza un buletin de știri. Cred că le-am reținut pe cele mai importante... „Profesorul Probius Plato a reușit, din nou, să modifice, împreună cu echipa sa, mișcarea de revoluție a planetei Irene. Nu mai este nevoie, prin urmare, să vă potriviți ceasurile." „Nu a intervenit nici un element nou în disputa pescadorului mirun surprins în apele teritoriale ale Pythoniei." ; „Banchiza oscilantă continuă să preocupe așezările de pescari din fiordul Navigo, la frontiera dintre Nagaro și Valdina."

Nu pricepusem mare lucru, iar stînjeneala mea fu și mai mare cînd observai că toți călătorii urmăriseră știrile

cu surîsul pe buze. A trebuit, deci, să apelez la serviciile bunului și răbdătorului meu prieten.

Midas îmi spuse că, din trei în trei ani, Irene își permite o schimbare de-abia perceptibilă în mișcarea ei de revoluție tropică, ceea ce duce la modificarea cursului orar cu o sutime de secundă. Spre a nu se perturba traficul și a nu se recurge la potrivirea zecilor de miliarde de ceasuri, profesorul Plato a încercat să rectifice traiectoria planetei. Refuzînd orice act de publicitate, marele savant s-a mărginit să declare, explicînd succesul său epocal : „Operațiunea e simplă — îți fixezi doi vectori imaginari, cărora le dai întîlnire într-un punct real".

Datorită condițiilor meteorologice nefavorabile, un vas de pescari amatori din Miruna pătrunsese, cîțiva metri, în apele teritoriale ale Pythoniei. Observînd, într-un tîrziu, eroarea, echipajul se adresă deschis gazdelor, cerîndu-și scuze și solicitînd o întrevedere cu comandantul. Autoritățile portuare primiră, politicoase, scuzele pescarilor mirunі, menționînd că aceștia n-ar fi trebuit să fie atît de preocupați, întrucît zona era deseori supusă unor schimbări atmosferice bruște. Ele își cerură, la rîndul lor, scuze că nu avertizaseră în timp util vasul mirun asupra primejdiei, după care-și invitară oaspeții la un dejun de onoare. La care mirunii oferiseră gratuit întreaga cantitate de pește, spre a-și dovedi regretul și buna-credință. Gestul lor li se păru, însă, excesiv gazdelor, care, pînă la urmă, acceptară să cumpere. dar numai la preț oficial, recolta de

peşte a mirunilor ; aceştia refuzară indignaţi, disputa riscînd să ia proporţii dramatice.

— Nu cumva umoriştii...

— Împrejurarea e cam sensibilă, poziţiile părţilor fiind prea tranşante. În asemenea cazuri, autorităţile intervin cu cîteva aforisme şi spiritele se mai calmează. În schimb, fiordul Navigo ar putea ocupa prima pagină a ziarelor de umor...

Aflai, în continuare, că la graniţa dintre Nagaro şi Valdina apăruse o banchiză, purtată, probabil, de curenţii spontani. Se plasase în zona valdină, aşa încît, într-o dimineaţă, pescarii autohtoni începură să se amuze pe seama neaşteptatei apariţii. Era atît de lucioasă, că primul *torpylor* * se gîndi s-o amenajeze ca patinoar natural şi permanent. Pescarii de pe malul opus urară valdinilor noi insule de gheaţă : „Poate, aşa, o să deveniţi o ţară mare". Numai că, a doua zi, din pricina aceloraşi curenţi spontani, banchiza se instală pe malul opus. Şi fu rîndul valdinilor să-i tachineze pe nagari, urîndu-le noi mase glaciale, ca să ajungă o mare putere. Dar nici nu gustară bine gluma, că valdinii se treziră iarăşi cu bancul de gheaţă.

Distracţia devenise generală. Veneau ireni de la mari distanţe să se amuze pe seama banchizei transnaţionale, care, într-o bună zi, făcu de cîteva ori drumul între nagari şi valdini. Cursa năstruşnică a banchizei trezi atîta

* Şef de echipaj, la pescarii ireni.

haz, că *torpylorul* nagar își amînă un discurs important, de teamă să nu-l umfle rîsul tocmai în momentele cele mai solemne.

— Alte urmări nu s-au mai semnalat, conchise Midas, izbucnind în rîs, molipsindu-mă și pe mine, care, la rîndul meu, molipsii alți călători, încît, peste cîteva clipe, întregul vagon se cutremura de rîs.

— Și cum credeți că se va termina povestea ?

— Ar fi păcat să se termine prea curînd, răspunse Minas, ridicîndu-se din fotoliu și invitîndu-mă spre coborîre.

Potrivit obiceiului iren, intîi am coborît noi, bărbații, asistînd, apoi, femeile și bătrînii. Midas dădu ajutor unei tinere elegante, care-i mulțumi, întinzîndu-i brațul într-un gest grațios, după care se îndreptă către *rulantul* pentru bagaje.

— E soția secretarului de stat la transporturi.

— Da ?

Midas păru contrariat.

— Da, răspunse mirat, și, cum îl priveam stăruitor, așteptînd, se mulțumi să dea din umeri. *

Ieșind la suprafață, străbăturăm un parc, mai degrabă un crîng de zade și cicadee, la marginea căruia locuia Midas, într-o clădire îmbrăcată în iederă, cu cinci etaje.

* Mai tîrziu, într-o împrejurare identică, avea să-mi explice, totuși, că secretarul de stat ar fi profund mîhnit dacă însăși familia sa ar manifesta indiferență pentru domeniul lui de preocupări.

Am urcat scările pînă la al treilea. Uşile, la ireni, nefiind încuiate, am pătruns imediat în prima încăpere, denumită *armada* *, unde o femeie înaltă, ale cărei plete castanii, superbe, se revărsau pe umeri, ne întîmpină cu ochii ei verzi, de-o intensitate tulburătoare, parcă întrebători.

— Dînsul e Terry, Norida...

— *Altai* **, rosti femeia, surîzîndu-mi prietenos şi întinzîndu-mi, destinsă, ambele mîini.

I-am dăruit un buchet de flori, singura atenţie folosită la ireni. Mulţumindu-mi, Norida Latona primi şi *steropele* aduse de Midas, la ei obişnuindu-se ca bărbaţii să ofere flori soţiilor ori de cîte ori le revăd.

Gazdele mă invitară în celălalt capăt al încăperii, unde era amenajat un mic boschet natural. Ne-am croit drum printre crengile aspre şi dese ale arbuştilor alpini şi ne-am aşezat pe nişte buturugi, în jurul unei mese rotunde, alcătuită din rădăcini presate. Cu oarecare timiditate, urmărindu-mi atentă reacţiile, Norida mărturisi, aranjînd florile în vazele de lemn, că boschetul devenise locul de tihnă al soţului ei, ca replică la peisajul sideral, mai puţin divers şi colorat. Se interesă de zborul meu, despre care Midas îi vorbise cu simpatie, şi mă felicită pentru răbdare, adăugînd că, în ceea ce o privea, accepta excursiile spa-

* *Acasă*, în sensul că oaspeţii se pot considera ca fiind la ei acasă.

** Formulă familiară, însemnînd *vă sîntem îndatoraţi*.

ţiale mai mult din obligaţie. Săptămînal, trebuia să-şi însoţească elevii pe diferite trasee cosmice, la lecţiile practice. Preda mecanica fină la o şcoală din *coloana a doua* şi se înscrisese, de curînd, la cursuri în *coloana a cincea* *. Mai colabora la municipalitate — evidenţa populaţiei — şi era preocupată că arhiva pe ultimii trei ani, pe care urma să o depună în ziua aceea la centrală, o uitase în poşetă.

Midas se scuză pentru cîteva clipe :

— Pregătesc un *trial.*

Cum întrebai de copii, Norida îmi spuse că-i puteam *trece în revistă* chiar atunci. Numai că băiatul, Cambrai, nu venise, încă, de la cursuri. Era în ultima clasă la liceul de *bolte cristaline,* profilat, adică, pe construcţia de hale industriale. Fetiţele erau, însă, acasă.

— Lid urmăreşte o emisiune *aracajù* **.

Soţia lui Midas bătu uşor la o uşă ivorie, ca o perdea de spumă, aşteptă răspunsul, după care mă invită în camera de lucru a copiilor. Mă izbiră, mai întîi, lumina puternică, dură, din încăpere, aerul sărat, de mare şi, înainte de a încerca să zăresc fetiţa, mă lipii de perete, speriat de un val ameninţător care era să mă lovească în piept. Îmi revenii, însă, în aceeaşi clipă, ajutat de glasul fetiţei.

* La ireni, cele *cinci coloane* definesc treptele de învăţămînt public : preşcolar, primar, liceal, universitar, final (doctoratul).

** Termen prescurtat, pentru *Faţa de-acum vizibilă a lumii,* similară televiziunii.

Îmi spuse *altai*, apoi, luîndu-mă de mînă, mă conduse la un fotoliu, de unde puteam urmări emisiunea, dacă doream. Deocamdată, o întrerupsese şi Lid mă privea blînd, insistent, cu ochii ei negri, împodobiţi de gene atît de lungi, cum nu mai văzusem. Avea bucle castanii, ca maică-sa, şi acelaşi surîs liniştit. Urma cursurile unei şcoli de *ocrotire a stării*, specializată în modificarea psihică la efort. Avea treisprezece ani, cu patru mai puţin decît Cambrai. Ajutată de Norida, îşi aranjă pletele inelate, după care dădu din nou drumul aparatului.

Calm, am putut să-mi dau seama ce era o emisiune *aracaju*. Nu am observat ecrane, nici mici, nici plate. Aparatele, invizibile, aduceau *faţa vizibilă* a lucrurilor în încăpere, oamenii erau în mărime naturală, iar mediul acţiunii — reprodus cu o veridicitate uimitoare : relief, culoare, sunet, chiar temperatură, dacă vroiai. Pereţii laterali dispăruseră, devenind larg al mării *Aruba*, iar pe plafon se mişcau, subţiri ca nişte fuioare, nori albi. Lid adora acest serial, care nara aventurile unei expediţii şcolare în căutarea curenţilor de suprafaţă, spontani şi capricioşi.

I-am mulţumit şi, însoţit de Norida, am trecut pe terasă, unde mezina lucra la o figurină de zăpadă. Nil s-a ridicat, înclinîndu-se, a bolborosit ceva, dar şi-a reluat, imediat, lucrul. Abia am reuşit să-i observ privirile albastre, neastîmpărate şi chipul îmbujorat, ascuns, cum şedea ghemuită, de părul ei blond, ca paiul de grîu. Era preşcolară, grădiniţa ei se numea *Creanga de magnolii*, de unde se întorsese cu o veste pe care se străduia să o pri-

ceapă. O colegă, plecată pe munți, le scrisese că pe-acolo totul ar fi fost minunat, de nu s-ar fi îmbolnăvit omul de zăpadă, pe care-l găsiseră, dimineața, sub fereastră, mult slăbit — se vedea asta după cingătoarea largă, prea largă pentru el.

Reveniți în boschet, abia gustarăm cîte o sorbitură de *trial*, rece și uleios, culoarea mierii, dar sec, cînd ne trezirăm cu un bărbat care, intrat vijelios, ne-a îmbrățișat cu exuberanță pe toți. Thomis Argona era înalt, puternic, cu părul negru și aspru, sprîncene stufoase, mustăți bogate. Părea un urs și ar fi inspirat oarecare teamă unuia mai slab de înger, de n-ar fi avut privirea moale, reținută, aproape întrebătoare, ca de copil. Lucra ca zootehnist, șef de fermă, într-un cătun din nord, dintr-o zonă montană, și era membru activ al cîtorva academii, experiențele sale devenind de reputație universală. Ținusc florile prea strîns, le mototolisc și nu putu fi convins să nu plece să aducă altele.

Ne-așezarăm apoi la masă și, potrivit cutumei irene, furăm serviți de Midas, care ne puse dinainte toate felurile, urmînd să ne alegem, fiecare, ce și cît pofteam. La ireni, femeia este oprită să servească, menirea ei fiind de a schimba, cînd crede de cuviință, florile din vaze.

Conversația debută fără ceremonie. Thomis se interesă de dificultățile zborului meu astral și socotii potrivit să-i spun adevărul, mărturisindu-i că, mai ales la antrenamente, încercasem toate „durerile facerii". Mă oprii brusc,

gîndind că făcusem o gafă, și tocmai mă pregăteam să găsesc o scuză oarecare, cînd Norida mă întrebă simplu :

— Dar ce artă profesați ?

Scăpasem. * Mi-am exprimat preferința pentru muzică, adăugînd că, în timpul liber, cîntam la flaut. Adusesem, de-altfel, cu mine un flaut.

Norida Latona aduse patru buchete de trandafiri albi, pe care Thomis îi examină cu o atenție aparte.

— Flori adevărate, observă el, cu un tîlc pe care aveam să-l înțeleg abia mai încolo. Dacă *sintetikoșii* ar fi cîștigat partida, ne-ar fi lipsit de încă una din marile noastre voluptăți.

Adept înfocat al școlii *naturiste*, Thomis începu să prezinte ceea ce el socotea a fi gravele și ireparabilele primejdii ale sinteticului asupra vieții. *Sintetikoșii* imaginaseră iarba artificială, frunza artificială, pădurea artificială.

— Eu nu vorbesc, menționă Thomis, de savanții, inginerii și muncitorii care fac să prolifereze posibilitățile naturii acolo unde ea apare limitată și epuizabilă. În construcții, să zicem. Eu mă opun afaceriștilor care vor să contrafacă naturalul, să ridiculizeze rațiunea de a fi a lucrurilor, mare și de neînlocuit.

* De-abia mai tîrziu, aveam să aflu că mamele irene nu cunosc sensul propriu al metaforei, iar, la figurat, expresia desemnează chinurile creației spirituale.

Se întrerupse. În boschet se auziră foşnete şi, după cîteva clipe, apărură Lid şi Nil, care cerură voie să tragă o fugă pînă la *Fildeş n-avem*. Fusei, firește, surprins, dar nu prinsei momentul să pun lui Midas întrebarea, întrucît Thomis se grăbi să-şi reia povestirea, vrînd să profite, probabil, de absenţa Noridei, plecată să-şi conducă fetiţele.

Aflai, astfel, că *sintetikoşii ireni* proiectaseră un fel de lapte artificial, un praf gălbejit şi inodor, nu atît pentru mamele handicapate, cum ţipau reclamele. Ei îndemnau mamele tinere să nu-şi alăpteze copiii, ca să nu li se ofilească sînii.

— Este, observă iritat Thomis, accentuînd fiecare cuvînt, ca şi cum ai îndemna irenii să nu dea din mîini şi să nu meargă pe propriile picioare, ca să nu li se ofilească membrele. Cine ştie la ce năzbîtii mai pot ajunge *sintetikoşii*, din grija lor pentru neatrofierea organismului! Ba, unele mame, mai naive, erau gata să accepte rahitismul şi subdezvoltarea copiilor pentru prezervarea unor sîni frumoşi. Ca şi cum nu s-ar fi dovedit că rostul sînilor este să alăpteze şi că, lipsiţi de acest rost divin, ei se strică de-a binelea !

Sintetikoşii mai susţineau că producţia irenă de lapte ar fi fost în suferinţă, ceea ce ar fi impus pulberea lor lactată.

— Unul din ei, Fronsac, veni în cătunul meu, Ambares, să îmi bage în cap născocirea, mie, care reuşisem să obţin

șase *kastrune* * de lapte pe zi de la fiecare vacă. Fronsac îmi lăuda colbul lui, îl ascultam cu răbdare, dar una din vacile mele se apropie, altfel prietenoasă, de *sintetikos*, care, de spaimă, scăpă fiola din mînă. Și unde nu se apucă văcuța să-i opărească praful, conform rețetei, de curgea licoarea prin iarbă ! Ca să vedeți ce istețe pot deveni vitele, cînd simt cu cine au de-a face !

Midas izbucni în rîs, turnă un nou rînd de *trial*, își bătu prietenul pe umăr, dar Thomis nu schiță nici măcar un zîmbet. Reluă, totuși, mai puțin încruntat :

— *Sintetikoșii* n-au decît să spună bolovanului dovleac, dar să nu mă îndemne să-l consum fierbinte, din cuptor. Sînt foarte surprins că ei nu pricep ceea ce viței mei au sesizat de mult : că puțină natură nu strică ! Iată, să zicem, grajdurile mele, cele mai umile din lume. Cînd vin delegații străine la Ambares, ele caută cu privirea laboratoarele noastre miraculoase, dar nimeresc, pînă la urmă, la niște grajduri oarecare, unde instalații simple reproduc foșnetul ierbii, freamătul frunzelor, respirația sau oftatul vîntului, murmurul apelor și, din cînd în cînd, un lătrat de cîine, strigăt de om ori chiar muget de vacă. Vitele n-au cine știe ce rafinament, dar au o brumă de suflet și, uite, că nu le place claustrarea. Simțindu-se toată vremea în largul lor, devin altele, adică, din obiecte, subiecte ale naturii. *Sintetikoșii* ne afurisesc, zicînd că

* O *kastruna* = un decalitru.

noi abordăm natura nu în chip pragmatic, ci poetic, ca şi cînd ar fi o ruşine. Adevărul e că am fost nevoiţi s-o protejăm ca pe-o fiinţă gingaşă, fragilă.

Reveni Norida Latona, aducîndu-ne flori de pădure, parcă turnate în bronz, înalte şi drepte, ca nişte baghete. Midas o puse în temă cu discuţia, dar soţia sa dovedi că era destul de familiarizată cu *implacabila dispută*. Spre bucuria lui Thomis, observă că *sintetikoşii* nu erau la prima lor înfrîngere, cum *naturiştii* nu erau la prima lor victorie. Către sfîrşitul mileniului trecut, unii experţi, chiar lideri ai *Sakourei*, socoteau că solul era secătuit, natura irenă vlăguită, iar singura scăpare o constituia hrana sintetică. În cadrul unor dezbateri violente, argumentele *naturiştilor* avură cîştig de cauză şi, astfel, fu iniţiată una din temutele ofensive globale irene — combaterea deşerturilor, reintegrarea terenurilor scheletice în natură.

Pustiurile înaintau ca o armată oarbă, neînduplecată. Civilizaţii strălucite se sufocau sub nisipuri. Altele tremurau la răsuflarea fierbinte a dunelor. Pădurile se frîngeau sub apăsarea vînturilor încinse, iar apele dispăreau brusc, parcă înghiţite de propriile lor albii. Acolo nu se mai trăia, se supravieţuia. Cel mai întins deşert era Mazura, care acoperea o treime din continentul Tamirei. Sub auspiciile *Sakourei* şi prin contribuţia tuturor statelor, năvălirea deşerturilor a fost oprită, datorită „flancurilor verzi" şi „tranşeelor albastre", cum erau cu-

noscute, în epocă, acțiunile de împădurire și irigare. Ofensiva irenilor a fost de nestăvilit, marele pustiu fiind predat naturii. Devenit cel mai mare producător de struguri și fructe din Irene, Mazura a acoperit, în aproape trei ani, toate cheltuielile alocate și a contribuit, apoi, prin fabuloasele ei resurse, la capitularea celorlalte deșerturi. Dezolantul Karahur a devenit, ca urmare, grînar al lumii irene, iar fermele zootehnice cele mai întinse se află în fostul semi-pustiu Pantazona.

— Personal, opină Thomis, găsesc că vinul de Mazura e cam dulce. Altfel, efortul a fost îndreptățit.

Vroia să spună că investiția — 89 miliarde *korali*, dintre care trei sferturi oferite de *Sakoura*, sub formă de credite — fusese inspirată. În scurtă vreme, ogoarele denumite *operaționale*, cultivate modern, puteau hrăni o populație de peste o sută miliarde de ireni, ceea ce ridica teribila chestiune a depozitării surplusurilor. Statele hotărîră, atunci, să reprofileze terenurile devenite excedentare, transformîndu-le în parcuri și păduri de agrement, precum și în *perdele de fier*, cortine vegetale care ușurau orientarea în regiuni complicat alcătuite.

— Am avut, firește, grijă să nu stricăm echilibrul ecologic, mărturisi Thomis. Credeți-mă, adăugă el împăcat, că țăranii ar putea deveni, fără nici o cazană, *sintetikoși*, ceea ce ar fi o mare pierdere ; pe cînd *sintetikoșii* nu s-ar preface, cu una, cu două, în țărani, ceea ce, între noi

fie vorba, nu-i nici o pagubă ! Ei nu înțeleg că de la firul ierbii începe lumea...

Revenit la hotel, după ce am mulțumit din inimă minunatelor mele gazde, m-am cufundat într-un somn profund, netulburat decît de un om de zăpadă, cu ochi mari, cu nasul înroșit de frig, care mi-a aruncat din ușă :

— Dormi liniștit, bătrîne ! Sînt sănătos tun !

ziua a doua

Ellil s-a prezentat singură. Studia istoria artelor. Era bursieră a *Sakourei*. Midas o rugase să mă însoţească în *Lăcaşul Zeilor* şi să nu mă sîcîie cu întrebările. N-o să mă întrebe nimic, dacă aşa vreau, dar eu pot s-o întreb. O să-mi răspundă. Dacă va şti. Nu, să nu-mi fac probleme, nu-i nici o ruşine să nu ştii, ruşine e să te faci că ştii, cînd nu ştii.

Îmi vorbea o fată înaltă, cu părul cafeniu, prins în conci, cu privirile de-un albastru adînc şi aprins, atît de scrutătoare că ar fi părut incomode, dacă nu le-ar fi însoţit un surîs ocrotitor şi tandru. Avea un mers uşor, elegant, cred că aşa merg balerinele cînd se plimbă pe stradă, cu timpul aflînd că toţi irenii frecventează, la şcoală, şi *cursuri de mers*. Purta, în cinstea zilei, un fel de *sari* indian, un vestmînt alb care-i înfăşura trupul zvelt, era portul lor popular din insula Djerba, socotită, odi-

nioară, capătul Meropei, deci al lumii irene. Dealtfel, localitatea ei natală. Utamaro, însemna *Ultimul Țărm.*

— Dacă Midas aprobă, vă invit s-o vedeți...

Lucra la filatura din Utamaro, ca *magiciană*, creatoare de culori. Irenii au cultul culorilor și Ellil trebuia să caute mereu alte nuanțe, ceea ce a determinat întreprinderea s-o trimită la specializare în Augusta, unde, pe lîngă Academia de arte, se mai găsea *Banca memoriei generoase.* Logodnicul Ellilei era din Altinia, metalurg, profilat pe *pulberi marine*, adică valorificarea nodulilor metalici din adîncurile oceanice. Se pregătea de *final* și ținea morțiș ca pe lucrarea de doctorat să fie notată, drept coautoare, întreaga echipă. Ellil nu pricepea ce era în capul lui. Altfel, altinii sînt de ispravă. Își păstrează surîsul chiar în împrejurări dramatice și reușesc să descopere lucruri dezarmant de simple.

Țările, cred ei, pot fi mari, pot fi mici, dar toate sînt vecine. Frumos e să fii vecin bun și curat. În vechime, se spunea că vecinii ți-i dă *Nasbynal.* * Și ce dacă ? Rău e că unii vroiau să fie cît mai vecini, să aibă, adică, tot mai mulți vecini, dar pe seama altor vecini. Vecinătatea a rămas o realitate, la fel de durabilă ca Irene. Altinii au avut dreptate. Voi mai auzi de ei. Sînt primitori și drepți. Și nu-i ușor să fii drept. Linia dreaptă e drumul cel mai scurt dintre două puncte, dar și cel mai greu.

* *Dumnezeu*, în limba altină (arh.).

Ellil se opri un moment, privi împrejur, spre a recunoaște locurile, pesemne, după care mă asigură :

— Nu mai avem mult.

Nu simțisem trecerea timpului și nici lungimea drumului, îl felicitam în gînd pe Midas, avusese o idee bună, mergeam liniștit, cînd Ellil îmi spuse că *Lăcașul Zeilor* se afla în custodia Artelor, studenții erau ghizi prin rotație și, în ziua respectivă, fusese rîndul ei.

— Asta e tot, conchise bursiera, cît eu îmi feream privirile, înțelegînd că irenii îți citesc în suflet.

Mă luă de braț, încetinind mersul.

— Am ajuns la Cyrenas.

Sub ochii noștri se desfășura un rîu parcă acoperit de argint, încremenit între țărmuri înalte, înverzite. Dincolo, era *Lăcașul Zeilor,* primul muzeu al Jeradei, un amfiteatru întins pe cinci coline înalte, egale, dispuse în semicerc, temple vechi, cu coloane albe, puternice, ca niște torțe de piatră. Ellil se oprise, șoptindu-mi s-o imit. Ne-am înclinat, tăcuți, în fața arcului alb, imens, păstrînd, cum spun irenii, un moment de smerenie.

Trecurăm, pe una din punțile de marmoră aruncate peste Cyrenas, dincolo și intrarăm, cu sfială, într-o clădire scundă, de-un alb tulburat. Acolo era adăpostită magnifica pînză a lui Valis, *Mylene,* femeia care adunase în priviri toată tristețea, nețărmurită, fără întrebări, atît de răscolitoare, că-mi aplecasem fruntea. Ellil mă însoți, apoi, la pictura lui Rhodos, care crease o altă legendă a *Facerii*

irene, Soarele plămădind din lumină lucrurile lumii. Alături se afla tabloul lui Paras, închipuind fuga haotică a umbrelor, aceste lumini convertite la supunere.

Erau picturi *redate*, spunea Ellil, invitîndu-mă să ne așezăm pe un trunchi de piatră, de unde puteam admira toate cele trei avuții. Am rugat-o să continue, dar, în acel moment, s-a petrecut ceva uluitor. Ellil, care vorbise, pînă atunci, atît de curgător și de limpede, devenise de-o stîngăcie inexplicabilă, se chinuia să găsească termenii potriviți, recurgea la perifraze atît de întortocheate, încît mi-era peste putință să pricep măcar o frază. Am apelat, mai tîrziu, la sprijinul unor reputați specialiști. Dar, spre a nu întrerupe șirul narațiunii, voi transcrie acum datele pe care ar fi dorit Ellil să mi le încredințeze. Mai precizez că le reproduc prin propriile mele formulări, fără corespondențe în *jerada* modernă.

Așadar, vechile invazii însemnaseră și jaf spiritual. Bunuri artistice de o valoare inestimabilă erau smulse popoarelor care le creaseră. Mai fusese, apoi, comerțul fraudulos cu valori artistice. Se inventau destule pungășii pentru însușirea minunilor de artă ale altor națiuni. Un rol oarecare jucase întîmplarea. Și, iată, Mylene nimerise în Plutonia. Jeradinii, care erau în stare să se închine picturii divine, o știau din auzite. Tot în Plutonia ajunseseră pînzele lui Rhodos și Paras. Se spune că nici un zeu n-ar fi putut imagina *Vînătoarea de lei* a lui Farmio, executată în jad și diamant, dar scoasă din Augusta pe ascuns și în-

chisă într-un muzeu triton. Amanta unui conte din Guskania purta ca brățară un mic colier, format din 13 pietre de ametist, pe care era transcris, cu dumnezeiască migală, un poem de dragoste altin. Lucana, care dăduse Irenei pictori de-o forță greu de egalat, nu avea în muzeele sale nici un tablou reprezentativ, toate fiind expuse în Madera.

Era nedrept. Un critic de artă plutonic publicase un volum despre *Mylene*. „Nu mai căutați taina acestei tristeți. Ochii sînt întunecați, fiindcă i-ați înstrăinat" — avea să scrie, la vremea aceea, marele publicist altin Ylun Carto. Cînd un individ trece, prin contrabandă, peste frontieră un sac cu varză, el este înfierat, și trebuie să fie — mai spunea gazetarul din Altinia. Dar cînd valori inestimabile sînt smulse unui popor, nu trebuie să fim cu atît mai mișcați ?

Specialiștii din Augusta mai spuseră că presa lor deținea, încă pe atunci, o mare forță persuasivă, ea fiind a doua, și ultima, superputere a lumii, după Liga Națiunilor Irene. Așa încît, ziarele de la sfîrșitul mileniului reușiseră să sensibilizeze opinia publică, să plaseze o oglindă în fața conștiinței vremii. Lucrurile nu erau simple. Plutonii se obișnuiseră cu *Mylene*, iar obișnuința e a doua natură, cum spunea un gînditor. I s-a răspuns că decența e prima natură, așa încît trebuie să priceapă că nu-i frumos să frustrezi un popor de mărturiile propriei sale ființe naționale. Pe scurt, Comisia culturală a *Sakourei* a deschis o discuție ca între oameni decenți. S-au ascultat toate ar-

gumentele, s-au reținut toate ideile. Exista preocuparea ca dezbaterile să nu ia, cumva, o turnură nedorită, să nu urmeze incriminări aspre și plăți de polițe. Dar irenii au înțeles că în umbra unor titani nu puteau decît să gîndească drept și să discute cinstit. A fost pornită, atunci, o mișcare îndrăzneață — *Restituirea reciprocă a bunurilor spirituale* *. Plutonii fură primii care redară, de bună voie, operele de valoare care nu le aparțineau, primind, în schimb, bunurile spirituale proprii, înstrăinate în imprejurări vitrege. Urmară tritonii.

Spre a stimula această nouă și dificilă ofensivă globală **. *Sakoura* a convocat o sesiune extraordinară, desfășurată în ultima zi a mileniului trecut. Documentele vremii consemnau că ea a decurs într-un climat de emoție, sub semnul *echilibrului valorii*. Fusese depus un proiect de acord, iar cînd președintele a întrebat dacă erau obiecții, mesagerii s-au ridicat în picioare, înclinîndu-se, în semn de omagiu al fiecăruia pentru fiecare. Reuniunea aceea a mai întemeiat consensul, renunțîndu-se la serviciile, altfel meritorii, ale rezoluțiilor scrise.

— Vedeți, *Mylene*, revenită acasă, rămînea, poate, aceeași. Dar, sigur, Jerada era alta.

* Mai cunoscută sub denumirea ei populară : *Tardiv, dar bine, totuși.*

** De-aici, am putut relua povestirea Ellilei.

Punîndu-mi mîna pe braţ, privindu-mă drept în ochi, invitîndu-mă, adică, să-i reţin mai atent gîndurile, Ellil adăugă că patrimoniul naţional se constituise, de-atunci, într-o coloană originală a stării de autenticitate, însemn de independenţă şi participare egală la viaţa irenă.

Am însoţit-o apoi pe Ellil la *Templul luminii*. Fusese demontat, piatră cu piatră, şi cărat tocmai în Pythonia. Adus acasă, reconstruit, piatră cu piatră, el domina *Lăcaşul Zeilor* prin cupola-i imensă, albă, sprijinită de coloane albe, puternice ca nişte braţe de zei. Templul era închinat luminii, care trebuie să se aştearnă neîntinată asupra tuturor formelor. Aşa gîndeau anticii Jeradei. Ellil vorbea aproape în şoaptă. Trecute printr-un filtru murdar, razele soarelui, atît de curate, ajung pe lume impure. Lumina nu are nevoie de filtre. Lumina nu vine, nu pleacă. Ea nu răsare şi nu apune. Nu se strecoară. Nu se furişează. Irene rămîne Irene doar cufundată în lumină.

Păstrarea bunurilor culturale devenise o treabă a obştei. Era adevărata ei religie. Nu găsea alt cuvînt. Adevărata religie irenă. Iar operele se dovediseră recunoscătoare. A fost ceva formidabil !

Ellil începu să nareze cu înflăcărare, privirile-i căpătară sclipiri cînd ironice, cînd pătimaşe, iar tonul era de adevărată pledoarie.

Da, se întîmplase ceva de necrezut. Şi primul gest frumos, de antologie, l-a comis *Mylene*. A condus o sesiune a *Sakourei*. Cu vreo sută de ani în urmă. Adică, pre-

ședintele de-atunci al Ligii, Celest Carpo, un altin, a urzit o idee cu adevărat necruțătoare. La o reuniune care discuta noua condiție a femeii irene, el a propus — și s-a acceptat — ca de-asupra tribunei oficiale să troneze *Mylene*. Și a fost primită *Mylene*. Era singura femeie, într-o aulă solemnă unde se discuta despre condiția femeii.

— Nu voi rosti un raport, a declarat liderul Ligii. Minunea lui Valis e mai mult decît un document. Vă rog ca, înainte de a vă citi discursurile, să citiți în ochii acestei femei, care sînt ai Irenei.

Salcoura nu prezentase un raport, dar distribuise mesagerilor, la cererea acestora, cîteva *studii-periscop*, teme generale de reflecție permițînd abordări de perspectivă. Se arăta, dacă am reținut exact, că făcea încă școală teoria conservatorilor, care credeau că femeia irenă ar fi un „sublim socialmente de prisos". Lozinca avangardiștilor, potrivit căreia femeia trebuia să devină un bărbat de sex opus, beneficia de nu puțini susținători. Mai era, totuși, experiența altină care dovedise eliberarea psihică a femeii, în cadrul *Operațiunii Farmec*. Iar petunii probaseră că, încetînd de-a mai fi casnică, femeia nu devine, în chip automat, promovată. Manifestul mișcării feministe din Augusta, intitulat „Căsnicia e numele de fată al corvezii", se exprima și mai direct : „Femeile irene par mai degrabă alungate din cămin, decît primite în serviciul obștei. Este, oare, necesar să continuăm a umbla prin arena publică doar în vîrful picioarelor ?"

Ellil, care povestea din memorie, îmi mărturisi că un cuvînt subtil avusese gazeta *Întoarcerea argumentului risipitor*, care considera sesiunea Ligii nu un act de bunăvoinţă ori concesie, ci o matură obligaţie a jocului. Irene ar fi avut nu numai şase miliarde de braţe în plus *, dar şi trei miliarde de colivii în minus. Crezînd că toate erau vorbe, lidera formaţiunii juvenile *Numărătoarea inversă*, din Djerba, replicase că „o claie de fulgi nu face cît o aripă".

— Scuzaţi-mă, întrebai, dar condiţii pentru antrenarea socială a irenelor existau ?

— O, da. Mesagerul Mirunei admitea că ei se aflau în situaţia de-a acumula, cu nerăbdare, condiţii în stocuri supranormative, neavînd răbdarea de-a le da în folosinţă. Adevărul era că începuse, în diferite ţări, *mersul* femeii irene, care pornise să descopere aria socială şi să se stabilească statornic în noile ţinuturi. La scara globală, ea deţinea, însă, roluri subalterne.

Subiectul mă copleşise într-atîta, încît nici nu mi-am dat seama cînd ne aşezarăm pe treapta de *tythan* **, una din cele trei sute şasezeci şi cinci de trepte care coborau din *Templul luminii*. Ellil mă întrebă, deodată, aproape cu spaimă, dacă nu abuza de curiozitatea mea, împovărîn-

* La vremea respectivă, jumătate din populaţia Irenei o formau femeile, *harul originar*, cum le numea Menidas.

** Rocă foarte dură, asemănătoare cu jadul, de culoarea florilor de tei.

du-mă cu atîtea amănunte. I-am jurat că lucrurile lor mă impresionau și că i-aș fi rămas recunoscător dacă m-ar fi „împovărat" pînă la refuz.

Continuă, la rugăminţile mele insistente, prin a-mi descrie un alt *studiu-periscop*, care arăta că un înalt funcţionar din Ribera acceptase să renunţe la serviciile secretarei și să folosească, prin forţe proprii, aparatul de *polyphon*. În prima săptămînă, riberul căpătase pe buricele degetelor un fel de chist. Dar, dovedind bărbăţie și curaj, ajunsese, cu timpul, să formeze aproape zece apeluri pe zi, fără leziuni digitale. Domnișoara care îndeplinise această misiune putu, astfel, să-și exercite cu folos profesiunea — *formatoare de fire* * — pentru care o pregătise obștea **.

În sesiunea *Sakourei*, sub ochii triști ai *Mylenei*, mesagerul altin argumenta că, atrăgînd miliarde de competenţe în circuitele vitale ale societăţii, irenii ar fi sporit nu numai avuţiile naţionale, ci și cota de demnitate a devenirii lor.

Cuvîntul final al lui Celest Carpo a intrat în folclorul politic : „De ce a trebuit să ne dăm seama, abia astăzi, că zeii au feminin, pe cînd idolii — nu ?"

* Grad echivalent cu educatoare la preșcolari.

** Înainte vreme — avea să-mi spună un publicist — la ireni existau și *pertinas* (servitoare), care îndeplineau muncile cele mai nesuferite, pentru ca stăpîna să aibă răgazul și starea de spirit de-a se întreţine, la patru mîini, cu un musafir fără altă ocupaţie.

Mylene, se spune, i-ar fi copleșit pe unii, i-ar fi încurajat pe alții, de-atunci făcîndu-se mult, se mai face încă, pentru ca frumusețea și farmecul femeilor irene să nu fie alte nume ale sublimului de prisos. Muncile penibile, corvezile au fost preluate de automat și *trasor* *. Irenele au adus climatului public un mare spor de gingășie și puritate, întărind criteriul de valoare al decenței.

„Sesiunea *Mylene*", cum a rămas în analele Ligii, a întemeiat și tradiția ca, la nevoie, marile opere de artă să fie *invitate de onoare* sau *observatori cu titlul de persuasiune.* Cînd s-a discutat despre soarta Niveziei, așezare sidonică amenințată cu scufundarea, în holul Ligii a fost adus un grup statuar, creat, din rocă de munte, de marele sculptor Alcidias. Un spectacol de *umbră și lumină* arăta cum Nivezia, vatră de palate și temple, avînd picturile murale cele mai vechi din Irene, se scufunda lent, orașul cupolelor albastre, unind cerul cu marea într-o expresie vie a nemărginirii, era sfidat de furia apelor. Salvarea Niveziei cerea resurse fabuloase. Pe măsura frumuseții ei fabuloase. Orașul sidonic e viu. Se spunea că fusese salvat de *Sakoura.* Dar și de Alcidias.

Cum observasem că *Lăcașul Zeilor* era nepăzit, că exponatele erau nesupravegheate, am întrebat-o, surprins, pe Ellil :

* Robot, în *jerada*

— Spuneţi-mi, nu-i riscant să lăsaţi aceste averi de izbelişte ? Dacă un pungaş...

— Ce înseamnă „pungaş“ ?

— Un individ care, să zicem, vrea să fure un tablou.

— Nu vă înţeleg, Terry. Cum, adică, să fure ?

— Să-l vîndă unui colecţionar, unui milionar, bunăoară.

Bursiera dădea semne de nervozitate.

— Ce-i asta, un milionar ?

— Un tip care are prea mulţi bani.

Căzu pe gînduri...

— Şi ce face un tip cu prea mulţi bani ?

— Cumpără tablouri, alte piese rare şi se însoară cu o femeie mult mai tînără şi foarte frumoasă.

Ellil mă privi rugătoare. Începusem să mă căiesc amarnic de întrebarea mea, ofensatoare — îmi dădusem prea tîrziu seama, şi mi-am impus să nu mai continui, cu orice preţ. Chipul fetei devenise palid de atîta efort :

— Dar ajung femeile tinere şi frumoase pentru cîţi milionari aveţi ?

Dacă m-am decis să redau această discuţie în amănunt, o fac pentru a vă sugera cît de naivi sînt irenii şi cît de greu s-ar putea descurca în împrejurări aspre. Cînd i-am spus, ca să schimb vorba, că *Mylene* ar merita pe puţin şase miliarde de *korali*, Ellil a făcut ochii şi mai mari :

— De unde aţi scos asta ? Preţ de cost ? *Mylene* ? Ar fi oribil !

Avu o grimasă amară. Pînă la urmă, îmi luă întrebările drept curiozitate ușuratică, poate o glumă. A liniștit-o emoția mea sinceră, cînd i-am mărturisit admirația umilă pentru titanii Jeradei.

Am coborît în tăcere *treptele luminii, magiciana* din Utamaro își desfăcuse conciul, nici nu știu cînd, buclele cafenii îi acopereau umerii ca un șal.

— Vă apără de soare...

— Le-am scos la soare. Or fi și obosit strînse în coc.

Trecurăm peste Cyrenas, păstrarăm din nou un moment de smerenie — mulți ireni se înclinau, ca și noi, în fața arcului sacru — după care am pornit pe malul stîng al rîului, la vale. Ne abăturăm către o piață pentagonală, în centrul căreia se înălța un obelisc de aramă, un *proiectil,* i-a zis Ellil, la baza căruia fusese gravată o inscripție : „Cine nu învață din istorie riscă să o repete". Era îndemnul unui om politic din Serena, rostit cu un veac și jumătate în urmă.

O însoțeam pe Ellil supus, ca o umbră. Îmi arătă, în grabă, o clădire modestă, fără etaj, care adăpostea *Muzeul costumelor.* Ghid era ultimul rege iren, Fyrtik al IV-lea. El însuși dorise acest post, pe care-l îndeplinea cu seriozitate. Era simpatic, zicea Ellil, destul de jovial și cu o pricepere fermecătoare în a prezenta costumele de epocă de la curtea lui. Unele veștminte le îmbrăca el însuși, ceea ce era foarte nostim.

— Nu mai avem prea mult timp, dar nu ați dori să vizităm, măcar în fugă, muzeul de alături ? Ar fi deconectant.

Construcția, veche, obișnuită, avea trei etaje și un acoperiș în formă de cupolă. Am coborît cîteva trepte de calcar, cu băgare de seamă fiindcă pașii vizitatorilor săpaseră în rocă, lăsînd urme vizibile, adînci, iar cînd am pătruns în prima sală de la parter, Ellil îmi spuse că ne aflam la *al treilea,* dar piesa ei favorită se găsea sus, la subsol. Zîmbea, cu nu prea, așa că, fără s-o mai rog, mi-a precizat că acolo, la *Secțiunea de istorie bufă,* numerotarea încăperilor, a exponatelor și a caturilor se făcea pe dos. Așa gîndise creatorul muzeului, cunoscutul militant pentru *drepturile premiselor corecte,* Cardena, laminorist petun, mesager la *Sakoura* pe vremea întemeierii ei.

Am urcat la ultimul nivel și am intrat într-o sală nu prea încăpătoare, dar în care se afla destulă lume. Am observat, din primele momente, că unii vizitatori făceau eforturi să nu izbucnească în rîs și, discreți, încercau să-și ascundă fața cu niște prospecte. Pe un perete puternic luminat era expus tabloul unui istoric binecunoscut la ireni, Kanish Boufna, iar în cîteva vitrine se aflau scrierile sale. Boufna era triton, iar Tritonia se desprinsese din fostul imperiu turb, care, cu un sfert de mileniu în urmă, ocupase cîteva țări străine, ciuntise teritoriile altor state, pusese regi din propriile dinastii peste alte națiuni și cărase bogățiile popoarelor oprimate. Kanish Boufna se repezise să disculpe regii turbi, printr-o lucrare în opt volume, în-

sumînd cam treisprezece mii de pagini, tradusă în toate limbile Irenei.

Ne retraserăm într-un colţ, lîngă fereastră, iar Ellil povesti mai departe, aproape în şoaptă, la început amuzată, privind chiar ironic spre tabloul lui Boufna, dar, cu încetul, ochii fetei fură copleşiţi de oarecare compasiune. Îmi spuse că, după istoricul triton, regii turbi n-ar fi ocupat nici o ţară străină, ci trimiţîndu-şi trupele aiurea disperaţi de stîngăcia cu care populaţiile indigene îşi rînduiau treburile interne..Nu-şi însuşiseră cu forţa nici un petic de pămînt, ţinuturile străine luîndu-le în păstrare fiindcă deţineau oarecare experienţă în administrarea teritoriilor întinse. Prinţii turbi nu fuseseră impuşi, ci trimişi în misiune peste hotare, ei cunoscînd perfect limba musafirilor, spre deosebire de conducătorii localnici. Bogăţiile nu fuseseră prădate, ci pretinse ca mărturii ale recunoştinţei pentru ţinuturile luate în păstrare şi gospodărite, nu fără bătaie de cap, de către monarhii turbi. În această manieră se şi exprimase, dealtfel, regele Kriptofeck, pălmuind un dregător al curţii care observase că „pămîntul străin e prea fierbinte".

Lucrările lui Kanish Boufna, care stîrneau hazul irenilor, erau însoţite de remarca celebrului umorist triton Alkaz : „Dacă am da crezare. foştilor noştri monarhi, ei au avut de-a face cu nişte naţiuni desculţe (pe care le-au pingelit), ascunse (pe care le-au descusut) şi murdare (pe care le-au curăţat)".

Alkaz găsise intenţia lui Boufna „excesiv de cuviosă, deci nu fără prihană". „Boufna — mai scria umoristul — crede nu numai posibil, dar şi pasabil ca turbii să fi luat o frontieră străină subţioară, ca pe-o frînghie, şi s-o ducă mai încolo, după cum îi tăiau picioarele."

Chipul istoricului mi se păruse întunecat şi aspru, dar Ellil îl credea mai degrabă speriat şi arţăgos, şi cum spuse, compătimitoare — „Sărmanul Bouf !" —, un tînăr, care tocmai trecea prin faţa noastră, tresări, îngînînd o scuză, ceea ce o făcu pe *magiciană* să roşească pînă-n albul ochilor.

Coborîrăm, imediat, de la subsol, la etajul al doilea, unde bursiera îl căută pe custodele din acea zi al *Secţiunii,* profesorul Arphidas, membru al Academiei de arte, îndrumătorul ei la lucrarea de *irepetabile nuanţe.* Îl descoperi într-un grup de şcolari, adînc preocupat şi, spre a nu-l tulbura, trecurăm neobservaţi într-un mic salon, cu laturi în zig-zag, căruia Ellil îi spusese *Din fragedă discordie.*

Erau acolo hărţi, benzi, desene, dintre care unul reproducea un rac cu treisprezece cleşte şi cu o coadă subţire, fragilă, dar ostentativ relansată. Observînd interesul meu pentru desen, un student ne prezentă un scurt documentar de epocă, în imagini colorate, care înfăţişa, cu sobrietate şi eleganţă, episodul *Kukuruk,* organism integrat de la finele mileniului trecut, la care subscriseseră treisprezece guverne din Merope. *Kukuruk* vizase desfiinţarea frontierelor economice în beneficiul comerţului neîngrădit,

căutînd să compromită avertismentul delicat al *Salcourei*: în construcţiile supranaţionale, ochiul vede, dar dintele n-apucă. Din comentariul crainicului, care prelua chiar un fragment pe viu, reieşea că *papagushii* * susţineau acelaşi lucru, dar cu alte cuvinte, disputa căpătînd proporţii de vacarm cînd urma să se decidă cine spusese primul acelaşi lucru, din care pricină nu s-a întîmplat ca ultimul să spună vreodată acelaşi lucru, şedinţele întrerupîndu-se brusc şi violent, cît miniştrii se retrăgeau pentru consultări.

Mi-am dat repede seama că, obişnuiţi ca acorduri importante să fie convenite în cîteva minute, unele prin *polyphon*, irenii nu puteau decît să zîmbească stînjeniţi povestindu-mi despre faimosul comunicat *Kukuruk*, potrivit căruia „delegaţii au căzut în unanimitate de acord să amîne încheierea unui acord pertinent, pînă la maturizarea premiselor". Am mai aflat că *papagushii*, perseverenţi, au căutat să se folosească, în demonstraţia lor, de excepţionala capacitate de adaptare a *sarpedonelor* **. Dar, *sarpedonele* fulmine s-au topit intoxicate de buchetul tare al vinului plutonic, în timp ce „oţetitele" plutonice au părăsit teritoriile fulmine cu un bîzîit atroce şi sfîşietor. *Papagushii* convinseseră definitiv de anticauza lor, cînd declanşară o teribilă încăierare în jurul zonelor de pescuit, neconcertat stabilite. Îngrijoraţi, liderii *Salcourei*, care

* Cleşte de rac, în limba fulmină (arh.).
** Musculiţe de oţet, în fulmină (arh.).

epuizaseră cele mai temute proverbe, se apucaseră să comande niște epigrame persuasive, cînd apăru, salutat, în bicotidianul de umor *Alerta*, din Sarathoga *, o notiță pe pagina întîi.

Publicată la rubrica *Gluma, ca forță de intervenție*, notița puncta : „Iată-ne, din nou, în prezența trupelor. De astă dată, de heringi. Chemați la luptă de *papagushi*, bieții recruți s-au refugiat în panică, amintindu-și de bunul dicton bătrînesc : «Cînd se bat rechinii, e înghițit heringul». Alianța *Kukuriuk* e îndrituită să facă apel."

Papagushii, făcîndu-se de rîs, s-au afundat, pe rînd, în anale.

Mișcat, vă dați seama, de forța de descurajare a ironiei la ireni, mărturisii, spontan, că Midas mă prevenise de maliția și operativitatea umoriștilor.

— Maliție ? Dar toată lumea glumește, îmi răspunse studentul. Și, încă, destul de blînd.

Nu mică îmi fu surpriza, cînd ghidul scoase din buzunarul bluzei o foaie, izolată, din ediția de prînz a gazetei oficiale a Ligii, *Cintra***, în care era vorba, nici prin gînd nu mi-ar fi trecut, despre gafa Comisiei juridice. În aproximativ zece rînduri, gazeta presupunea că juristului respectiv îi plăcuse atît de mult propunerea palmynă, încît s-a trezit că o biscază la scenă deschisă. Se așteaptă — con-

* Capitala Maderei, ea însăși integraționistă.

** *Vestea*, în limba *jerada*.

chidea autorul — ca visătoarea Comisie juridică să biseze și cîntecul de lebădă.

Nici nu-mi revenisem bine, cînd tînărul adăugă că aveau și ei o foaie, la Arte. Se chema *Ocolul zilei pe poante cu pînze* și avea menirea de „a striga catalogul în altă ordine decît cea alfabetică". În penultimul număr, fusese strigat chiar studentul nostru, care rostise, cu seriozitate, o platitudine la seminar.

— Nu m-am bucurat, vă închipuiți. Dar m-am gîndit că nu strică, dacă te împiedici, să ți se întindă o mînă, decît să ți se dea un brînci.

I-am strîns voios mîna, la plecare, și i-am urat să-l ocolească poantele cu pînze.

— Și pentru mine-i o urare, observă Ellil, studentă, și ea, la Arte.

Revenind în hol, nu-l mai găsirăm pe profesorul Arphidas. Ni s-a spus că plecase în muzeul de alături și Ellil se grăbi să-l întîlnească. Am nimerit, astfel, la *Casa Bijuteriilor*, unde n-am putut să zăbovim prea mult spre a examina colecția de pipe, pungi de tutun, nasturi, creioane, bricege, ceasuri și chiar petice de hîrtie, toate aparținînd unor militanți anonimi pentru cauze rămase în istorie. Într-o vitrină minusculă mai erau așezate pene, condeie, stilouri, cu care fuseseră semnate tratate și acorduri de referință. Ultimul stilou fusese depus cu douăsprezece decenii în urmă, de-atunci irenii încheind verbal înțelegerile bi- și multilaterale.

Custodele-academician ne-a întîmpinat prietenos, deşi mi s-a părut distant şi protocolar. Avea o frunte impresionantă, atît de înaltă, încît ochii profesorului mi se păreau micşoraţi, ca strînşi sub o povară. Îi comunică Ellilei că putea fi găsit, după-amiază, la *forum* * şi ne conduse, cu bunăvoinţă, răspunzînd la cîteva întrebări pe care i le adresasem între timp.

Reţeaua muzeistică este destul de ramificată în Irene. După cum spunea profesorul Arphidas, muzeele, ca şi cărţile şi manualele de istorie, îşi propun să menţină grija irenilor pentru ziua de ieri. Ideea fusese lansată de un mare istoric altin, Agronias, care găsea firească grija pentru ziua de mîine, dar, socotea el, irenii trebuie să înţeleagă că, intrat în istorie, un act devine ireparabil.

Arphidas adăugă că grija irenilor pentru ziua de ieri înseamnă a face totul pentru fiecare şansă a prezentului, a nu irosi nici o idee, nici o faptă, nici o picătură de sudoare. Ireversibil, timpul înseamnă răspundere şi a pierde fie şi o fărîmă din această incomensurabilă avuţie se cheamă uşurinţă. Materie primă a existenţei, el trebuie chibzuit cu sfinţenie, fiind irecuperabil, spre deosebire de materia secundară. Măsura lui rămîne încărcătura de acţiune umană, care înglobează gîndire, voinţă, suflet, bunuri, adică totul. Greşea istoricul vechi care credea că timpul, odată scurs, persistă, ca un joc de lumini şi umbre,

* Cancelaria profesorilor.

doar în amintiri, mare sau mic, după natura receptivității irene. Realizat, timpul se retrage, material, palpabil în civilizație, păstrat și ocrotit de istoric. Școala boufnistă presupunea că trecutul poate fi reluat, rescris, rectificat sau, și mai rău, fabricat. Adevărata istorie se creează o singură dată, iar trecutul e complet și definitiv.

În Irene au fost date publicității toate documentele de referință. Istoriei i s-a spus pe nume.

— Altfel, declară profesorul Arphidas, ne-am fi complăcut într-un labirint apăsător și sufocant.

Mă privea printre gene, stăruitor, ca pentru a se convinge că-i reținusem considerentele, după care îmi strînse puternic mîna, rugîndu-mă „să nu-l cruț" dacă aș mai avea nevoie de cooperarea sa. Înclinîndu-se ceremonios în fața studentei, i-a urat reușită în competiția cu petalele.

N-am ieșit prin piață, ci printr-o alee laterală, ușor înclinată, la capătul căreia se afla un fel de cantonament și n-am putut să nu tresar, aflînd că acolo se găsea *Monopolul înțelepciunii*. Bivuacul, de-un cenușiu stins, dar cu vîrfuri semețe, ca niște lănci lansate, era pustiu și avea o mulțime de deschizături, spre toate direcțiile. Era una din axiome, zise Ellil, care adăugă tulburată că, în trecutul iren mai îndepărtat, adevărurile simple o duceau greu. Preșcolarii ireni sînt aspru admonestați dacă nu pricep niște adevăruri ai căror descoperitori riscau să fie lapidați, precum savantul care demonstrase că Irene nu era singura planetă în Univers. Marele gînditor urbin Valega, declarat

eretic, fusese excomunicat de Biserică și condamnat la exil, fiindcă susținuse că a studia rezistența răbdării irene era tot atît de folositor ca stabilirea rezistenței materialelor. A trebuit să curgă multă sudoare pe frunțile irene, pînă s-a ajuns la însușirea de către toți a unui adevăr simplu precum cel formulat de Menidas : „Nu irenul are prieteni sau dușmani, ci conștiința lui". Marele poet gîndea că forța unui popor stă tocmai în tăria conștiințelor care-l compun. Adresîndu-se unui diplomat pluton, Menidas spunea : „Nu-mi arătați cîți locuitori, ci cîte caractere are țara dumneavoastră".

— Și cum apreciați, Ellil, un caracter ?

— Un caracter ? Cred că-i o făptură neobișnuită cu obișnuitul...

La tîmplele Ellilei se iviseră cîteva broboane de sudoare și, bănuind că obosise, am rugat-o să folosim un mijloc oarecare de transport. Îmi surîse cu înțelegere, crezînd că eu obosisem de atîta efort. Am străbătut un crîng, plin de copii, și, peste cîteva clipe, am dat de *shenyla* *, o pistă de gazon vișiniu, care luneca încet, ca o reptilă. Irenii îi spuneau, familiar, *țintă mobilă*. Ne așezarăm pe cîte un trunchi de *carcasù* **. Buchetul verii și aerul proaspăt, curat, parcă primenit de razele puternice ale amiezii, îmi sporeau emoția. *Ținta mobilă* șerpuia printre clădiri mi-

* Preș, în *jerada*.

** Material sintetic, spongios, ca buretele.

rific colorate și era atîta liniște, încît cartierul părea adormit. Fata presupuse, însă, că locatarii se aflau în *banca de citire*, cum denumesc ei orele de lectură zilnică. Am schimbat *shenyla*, întrucît urma să ne îndreptăm spre punctul de întîlnire cu Midas. Am coborît, deci, mai odihniți, răsuflînd normal, la *Pentagonul crispat*, parcul din zona sudică, împodobit cu arbuști subțiri și viu colorați, atît de sensibili că tresăreau la cea mai ușoară adiere de vînt. Fremătau așa de tare cînd copiii traversau grădina, venind de la școală, încît părinții știau că pot pune masa.

Îl găsirăm acolo pe Midas Latona. Era cu Nil.

— Vi-l predau pe Terry, teafăr și nesicîit, exclamă Ellil, privind, încîntată, buchetul de *sterope*.

Alese una din flori, pe cea mai fragedă, pe care i-o întinse fetiței. Nil și-o prinse în păr, mulțumind printr-o reverență. Făcurăm cunoștință și, privind-o atent, tînăra își mărturisi uimirea, observînd cît de izbitor semăna Nil cu Corintha, copila care apăruse, cu o zi înainte, la *aracajù*, în cadrul emisiunii *Primiți cu posteritatea* ? Era un program de copii, despre copii, care, opina crainicul, nu numai ne urmează, dar ne și urmăresc. Corintha, o copilă cam de opt-nouă ani, întrebase : „De ce scrieți despre iepurași buni, pe care-i mîncăm, și de lupi răi, de care nu ne atingem ? De ce gafelor li se spune copilării ? Cît timp o să mai credem că recunoștința încetează acolo unde începe gîndirea ?“

Ellil nara totul cu însuflețire și convingere, de parcă-și dezvăluia propriile gînduri. Nil o urmărea cu mîinile îm-

preunate, căpşorul uşor dat pe spate şi încruntată de atîta concentrare. Dar povestea ne atrăgea pe toţi şi Ellil o reluă, abia stăpînindu-şi tulburarea.

„Nu credem în ninsori de vată şi în valuri de gudron" — mai spunea Corintha. Ea vroia duioşia din cîmpul lucrurilor, iar Ellil fusese mai mişcată încă de amărăciunea copilei că nopţile sting culorile florilor, ea crezînd că mijloacele de apărare ale florilor sînt culorile, nu ghimpii. Corintha culegea rouă în fiecare dimineaţă, lipindu-şi degetele de stropii pe care-i răsturna într-un coşuleţ de iarbă, grăbită să-l umple pînă nu-i răpea soarele, nepăsîndu-i că aduna doar cîteva gămălii de lumină, faptul culesului fiind pentru ea totul.

Ellil îşi cuprinse, deodată, brăţara de ivoriu, o privi speriată şi, cu o voce neliniştită, se scuză că trebuia să plece :

— Sînt aşteptată la Arte. Am pregătit un tril de culori, dar mă tem de verdict.

Primi, cred, stînjenită mulţumirile mele, pe care le prezentasem într-un limbaj deosebit de politicos şi solemn, cînd, învăluindu-ne cu privirile ei albastre, scînteietoare, cu tonuri viorii, îşi aminti de invitaţia la Utamaro :

— Dacă doriţi, chiar mîine... *Alin !**

Se depărtă grăbită, cu mersul ei mîndru şi sigur.

* *Pe curînd !*

O urmăririm cu privirile fără un cuvînt, pînă dispăru dincolo de arbuștii fremătători.

Curmînd tăcerea, Midas promise fetiței s-o ducă la *Fildeș n-avem*, spunîndu-i că va putea să se joace pînă tîrziu, cînd va veni s-o ia Cambrai.

— Vin și singură !

— Știu, dar fratelui tău îi place să te însoțească.

Midas o luă pe Nil în brațe, însă nu parcurserăm decît o mică alee, în formă de arc, trezindu-ne la *Manizalé*, poarta cea mare a unui parc întins, una din lumile de joacă ale copiilor ireni. Fetița o zbughi la fugă și doar mai încolo se întoarse către noi, făcîndu-ne semne de rămas bun — *alin*. Domeniul fusese botezat, nu se mai știa de cine, *Fildeș n-avem*, sugerîndu-ne că acolo se găseau multe și mărunte, afară, poate, de fildeș.

Din povestirea lui Midas am înțeles că „mugurii" ireni dezavuau răsfățul dulceag, gingășiile artificiale și imitațiile inerte, ei cufundîndu-se în aspra aventură de-a silabisi primele uimiri sub veghea naturii. Intrînd în parc, aveam să văd că jucăriile lor erau iarba și florile, arbuștii, copacii, tufele, crîngurile, mușuroaiele și izvoarele, furnicile, fluturii și gîzele, ciulinii, crengile, scorburile, pîraie cu lunci de arini și sălcii, cu mormoloci și pești, cu unde reci, de-nțeapă, cu răgălii și raci, luciri și umbre, tăceri și murmur, apoi un lan cu spice, neghină și maci, mărăcini și cuiburi, mai sus — o colină blîndă, cu pomi și prisăci, cu

iarbă de plivit și o colibă, albă, plăpîndă, cam într-o rînă — așa o duraseră ei, și o fîntînă, chiar adîncă, lîngă colibă, cu ciutură și jgheab de irigație, mai sus — un plai, cu otavă deasă, puțină pădure, vietăți blajine, trunchiuri, să te așezi, și ferigi pitice. Muntele se vedea departe, dar povîrnișurile și potecile lui aspre, de piatră cu colți, erau doar pentru cei mari, adică de la a patra în sus.

Și mai era mulțimea de copii, pornită în linii succesive la asaltul redutabilelor taine. *Fildeș n-avem* devenise decanul de vîrstă al dascălilor din Augusta, el desfășurînd peste o sută treisprezece ani de activitate didactică.

Nu mi-am dat seama pentru ce, la ieșirea prin poarta de nord, *Sais* *, m-am oprit brusc și, înclinîndu-mă, am păstrat, precum la *Lăcașul Zeilor*, un moment de smerenie. Midas mă privi surprins, dar se înclină și el, ușor, în fața parcului.

Ne-am îndreptat, apoi, tăcuți (eu eram încă subjugat de animația și culorile domeniului) spre o *ciupercă-bar*, unde un ursuleț ne servi cîte un *trial* la gheață. Avusei grijă să-mi controlez *puciul*, calitatea imprimării o găsii ireproșabilă și m-am apucat să-i împărtășesc lui Midas puternicele impresii ale zilei, mulțumindu-i pentru copleșitoarea lor răbdare. Se mărgini să-mi surîdă, după care scoase un fel de bricheță, minusculă ca un timbru, scăpără și, cînd mă pregăteam să-i spun că mă lăsasem de fumat, țîșni un semnal de post. I-am mărturisit, imediat, bucuria

* Merișor, în *jerada*.

de-a asculta un nou buletin la *maori*, bucurie sporită de ursuleţul care ne urmărea cu o mutră amuzată.

...Fusese, aşadar, stopată invazia mercenarilor din Pleiada. Acordul decenal de colaborare dintre Petuna şi Madera fusese suprimat. Scuzele oficiale ale guvernului sidonic — prompt declinate de parlamentul fulmin. Experienţele subterane de la Bungava eşuaseră, ceea ce punea în cauză interdicţia exploziilor în atmosferă. Ample demonstraţii împotriva manevrelor aeriene la joasă altitudine. La rubrica „Dumneavoastră sînteţi la mutare", se difuzase un pamflet împotriva fitopatologilor, care manifestau indolenţă faţă de problema democratizării reglementărilor internaţionale.

Uitîndu-se la emblema inelului său, Midas îmi spuse că am fi putut, dacă nu eram cumva obosit, să facem o scurtă vizită Profesorului. Am primit cu emoţie propunerea, am şi pornit spre *Conifere*, cartierul în care locuia preşedintele Ligii, iar pe drum l-am invitat pe prietenul meu iren să-mi ofere cîteva amănunte lămuritoare.

Mercenarii din Pleiada erau nişte gîndaci negri, cu capul cît o gămălie de ac şi pîntecul cît o boabă de linte. Nefiind în stare să-şi procure singuri hrana, se năpusteau asupra proviziilor făcute de gîze şi, în lipsa acestora, porneau temute invazii. Nu cruţau nici cuiburile de păsări. Năvala fusese oprită la liziera unei păduri, unde un comando de entomologi lansase o pulbere de tărîţe şi firimituri de caşcaval.

Postul de *maori* se înșelase difuzînd știrea despre denunțarea marelui acord petuno-mader. Înțelegerea urma să fie reînnoită în acea zi, la douăsprezece, ora Maderei, dar acolo oamenii dormeau încă. Diferența de fus orar jucase o festă redactorilor, nevoiți să dea, firește, o dezmințire.

Apa mării se utiliza drept combustibil la autovehiculele irene. Cum Fulminia nu avea ieșire la mare, convenise cu Sidonia construirea unor conducte care treceau pe teritoriul acesteia. O defecțiune la una din pompe reclamase intervenția promptă a unei echipe sidonice, dar autoritățile nu reușiseră să informeze, în timp util, partea fulmină. Întreruperea saramurii pentru două secunde risca să provoace îngrijorarea operatorului de la centrala de recepție. Guvernul sidonic își exprimă scuzele de rigoare pentru această întîrziere nejustificată, dar parlamentul fulmin, aflat în sesiune, găsi că autoritățile sidonice fuseseră prea aspre cu ele însele, mulțumindu-le călduros pentru intervenția lor utilă și prietenească.

Experiențele subterane consacrate captării complete a izvoarelor termale eșuaseră, fapt ce putea repune în discuție convenția irenă privind exploziile în atmosferă, interzise, cu decenii în urmă, întrucît speriau păsările migratoare.

În nordul Silenei, unde exista un mare aeroport pentru încercarea avioanelor sportive, avusese loc demonstrația crescătorilor de nurci împotriva zborurilor la mică înăl-

țime. Zgomotul aeroplanelor sportive sensibiliza nurcile în perioada alăptării, fapt de o mare cruzime, după cum dovedeau manifestanții.

Fitopatologii ireni erau aspru mustrați de un pilot din Jerada, într-un pamflet dedicat democratizării definitive a raporturilor internaționale. Autorul reamintea că diferite reglementări locale prevedeau ca, pe aeroporturi, florile să fie supuse unui examen atent, spre a nu fi purtătoare de germeni morbizi. Analiza dura pînă la trei minute, dar pilotul socotea că atît durata, cît și mijloacele folosite erau torturante pentru flori, care căpătau un spasm ofilitor. Fitopatologii erau îndemnați să găsească soluții decente pentru acest test, necesar, altfel, și binevenit, dar lipsit încă de gingășia care se impunea.

O informație de ultimă oră anunța amînarea, cu o zi, a campionatului iren de *balsam,* cel mai popular sport de pe planetă, întrucît, la aceeași oră, fusese programat un concert simfonic, preluat de toate posturile *maori* și *aracajù.* Măsura fusese cerută de miliarde de suporteri sportivi, care nu vroiau în ruptul capului să piardă prilejul de a-l urmări în direct pe marele compozitor și dirijor triton Balady.

Știrile, mai ales ultima, avură darul să-mi provoace o stare de ameteală și, descumpănit, mă sprijinii de brațul lui Midas. Nu știu ce putea să-i treacă prin minte, însă îl auzii șoptindu-mi cu convingere :

— Dar Balady e un artist mare, vă asigur...

Am dat din cap, aprobator. Cum ne apropiam de *Conifere*, am încetinit puţin mersul, spre a-mi recăpăta starea obişnuită, rugîndu-l, totodată, pe bunul meu iren să-mi mai comunice noutăţi despre viitoarele gazde. Profesorul era în toane bune, socotea Midas. Mersese la fiica sa, Monyda, în nordul Altiniei. Îşi îngăduise plimbarea lui favorită, prin livezile de caişi ocrotite de tînăra ingineră. Fata fusese cerută în căsătorie de un cercetător în biologie astrală, care lucra în capitala ţării, Peralta, pe baza unui contract trienal. Dar Monyda nu acceptase să-şi părăsească grădinile, respinsese propunerea unui transfer în apropierea capitalei şi se hotărîse să mai aştepte trei ani, pînă cînd viitorul soţ va obţine dreptul de a lucra la Centrul de studii astrale din capitala districtului. Marelui savant îi plăcuse grija fetei de a-şi onora caracterul. Bucuria-i fusese sporită de o şedinţă omagială...

— După colosala reuşită de ieri, am crezut eu, dar Midas îmi dezvălui că sărbătoritul era un muncitor atomist, inventator de mare viitor, pe care Profesorul îl prezentase Academiei printr-un discurs argumentat, încheiat cu o formulă ce-i era proprie : „Vă felicit şi vă mulţumesc". După care, preşedintele *Sakourei* a reînnoit Acordul iren de investigaţii nucleare, aprobat de toate statele, al cărui text a fost integral dat publicităţii. Documentul mai consemna crearea unei companii irene de consum echitabil al pulberilor astrale, care deveniseră o nouă sursă alternativă de energie.

Tot în dimineața aceea, Profesorul se întreținuse cu trei mineri din Madera, pasionați cercetători, care propuseseră înființarea unui club de înaltă specializare pe lîngă *Banca memoriei generoase*. Oaspeții susțineau că milioane de tineri ar fi putut studia invențiile și descoperirile depuse la *Cheile de taină* și, eventual, dezvolta prin contribuții proprii. Președintele Ligii își dădu acordul de principiu, rugînd-o pe Anida Minais să-i consulte pe toți mesagerii statelor membre. Minerii maderi nu-și terminaseră *flintul*, cînd li se comunică asentimentul tuturor guvernelor irene. Ei fură felicitați de Profesor, care îi trecu în capul listei de bursieri. Sigur, menționă Midas, Probius Plato ar fi procedat la fel chiar dacă și-ar fi amintit că tocmai guvernul mader se opusese, la sfîrșitul mileniului, inițiativei altine privind Banca materiei cenușii. Altinia susținea că înființarea unei comisii a Ligii, formată din savanți ai tuturor statelor, căreia să-i fie încredințate contribuții de vîrf în știință și tehnologie, ar fi pus capăt rușinosului furt de competențe și ar fi stimulat accesul tuturor națiunilor la izbînzile geniului uman. Ideea era prea generoasă pentru a putea fi parcată, așa încît, cinci ani mai tîrziu, o sesiune extraordinară a *Sakourei* hotărî, prin consens, organizarea primei Bănci a inteligențelor irene.

Pătrunseserăm, pe nesimțite într-un pîlc de brazi, umbros, cu un miros fraged de rășină, dincolo de care se întindea un crîng de clădiri. Înalte, zvelte, colorate într-un verde potolit, casele-conifere fuseseră durate astfel de constructori ca ripostă la peisajul litoralului, cartierul

fiind situat pe țărmul mării. Locuința Profesorului se găsea pe *creanga* a treia într-un bloc cu șapte nivele. Mă apropiam cu emoție de intrare, dar mă cuprinse și uimirea, cînd Midas mă invită să-l urmez pe niște scări exterioare. M-am trezit urcînd pe o cărare alpină, în spirală, deși domoală, acoperită cu o plantă cățărătoare, alb-verzuie, semănînd cu jepii. Așa am ajuns pe o terasă nu prea mare, așternută cu un covor de *rastel* * natural, moale ca plușul, care deodată se și învăluri, scoțînd o adiere...

— Sîntem anunțați, apucă să spună Midas, cînd în prag apăru o femeie în albastru, de-o mare gingășie și distincție, cu părul bogat, alb, încadrîndu-i chipul ca o aureolă.

— *Dactyl* ** ?

Drept răspuns, i-am oferit flori de cîmp, marea ei slăbiciune. Mi-a mulțumit mișcată, în *jerada,* dar cu accent altin (cum avea să-mi spună Midas), care dădea glasului ei blînd o uimitoare muzicalitate. Ne-a invitat în *armada,* mobilată rustic, ca o încăpere altină de munte, cu plocad alb pe jos, flori de stîncă la fereastră, candelabru ca o creangă de molid și cîteva piese lucrate în lemn ușor, aș fi zis din postav. Perdeaua și fața de masă erau croite dintr-o pînză de ace de brad.

* Mușchi de pădure.

** Vă-nchipuiți ? Salut la altini, însemnînd : „Vă-nchipuiți cît sînteți de așteptați ?"

Se retrase să-l anunțe pe Profesor, cît aflai că Medine Plato preda la preșcolari, diviniza vîrsta dimineților irene, trata copiii ca pe egali, străduindu-se, cum mărturisea, să ajungă la înălțimea inocenței lor, ca fiind adeptă declarată a școlii denumite „echilibrul candorii".

Medine Plato reveni cu Profesorul, care ne salută cu multă prietenie și voie bună. Se interesă de *mersul* meu prin Irene, ascultă atent cuvintele mele explozive, dar mă avertiză cu toată seriozitatea :

— Fiți cu băgare de seamă, Terry : pe-aici vă pîndesc destule prilejuri de stupoare !

Mulțumindu-i, deși nu pricepusem întru totul sensul spuselor sale, îmi luai permisiunea de a-l felicita pentru reușita din ziua precedentă, dar marele savant păru mai degrabă stînjenit. Iar cînd Midas îl anunță că o gazetă de specialitate pregătise un elogiu înflăcărat, avu o replică abia deslușită : „Un nimb confecționat se potrivește oricui !" Numai că nu-i era dat să scape de teroarea subiectului, întrucît Latona reveni cu o glumă care circula prin Augusta. Anecdota, preluată de *Întoarcerea argumentului risipitor*, vroia ca profesorul să fie luat de braț de planeta Irene, care-i reproșa :

„— Dar petele Soarelui n-aveți de gînd să le curățați ?

— Și-așa e arogant. Mi-l închipui cum va deveni fără nici o pată !"

Probius Plato găsi gluma la obiect și respiră ușurat cînd Medine îi aminti de carafa și cestile de rigoare. În-

intră la vorbă, aflarăm că președintele *Sakourei* gusta o glumă, dar manifesta interes, pasiune chiar, pentru aforism. Căuta cu înfrigurare cugetările deosebite și le colecționa, socotindu-le expresive pentru mersul lucrurilor publice. Îmi acordă, cu bunăvoință, tocmai mie, oaspetelui, privilegiul de-a citi cîteva, cu voce tare, din cel mai recent album...

„Desăvîrșirea începe cu recunoașterea cinstită a limitelor.

La un ipocrit, pînă și reaua credință e trucată.

Constrîngerea argumentelor este, în mod sigur, eliberatoare.

Inspirația concluziilor vine din transpirația premiselor.

Convingerile se rostesc, nu se răstesc.

Un ideal cu adevărat mare este cel care merită, nu cel care țipă să fie atins.

Frumusețea devine infirmitate, dacă nu aspiră la comunicare.

Adjectivele se cam supun modei ; verbele sînt mai statornice.

Numai trecutul dă măsura profețiilor.

De talent nu se vobește : se tace și se face !

Unui om perfect îi repugnă perfectul compus.

Orice cuvînt al unui om politic trebuie să candideze la titlul unui tratat de drept.

Unui om respectat nu-i urmărești cunoștința, cît cunoștințele.

Erorile pot fi elemente reziduale ale arderii autentice.
Mediocritatea e o stupiditate parvenită.
Un prezent fără trecut e golaș ; fără viitor, e sinucigaș.
Nu ignorați maimuța, strămoșul nostru contemporan !"

Și altele, și altele, care, mărturisea președintele *Sakourei*, îl ajutau la orientarea *studiului-periscop* privind *Starea vremurilor irene*, elaborat de Ligă și distribuit tuturor guvernelor interesate, cu titlu de reflecție. Ne încredința că prețuia cifrele, socotindu-le de neînlocuit, mai ales în disciplinele exacte. Sistemele computerizate pot fi mîna dreaptă a irenului, dar nu inima lui. Cifrele sînt conștiincioase, corecte și sincere, zicea Profesorul, dar n-au sensibilitate și imaginație. Sînt aforisme și versuri care le întrec ca putere de înțelegere și forță de interpretare.

— Vreau să spun că valoarea gîndirii și a acțiunii politice o dau mașele, o măsoară starea lor de spirit, modul lor de a le integra și de a se integra în ele. Statistica rămîne un cer pustiu, fără atitudinea irenă, individuală și colectivă. Cred că bîjbîim încă în cea mai tulburătoare dintre investigații și trebuie să recunosc că un om de bun-simț se descurcă aici mai bine decît nu știu cîți sociologi.

Medine Plato, care observase pe biroul Profesorului un teanc de colecții cu aforisme, îl întrebă dacă nu cumva lucra tocmai la un asemenea *studiu-periscop*. Președintele *Sakourei* răspunse afirmativ :

— E vorba de un nou raport. Sper să-l realizez cum trebuie. Primele trei, pe care le-am întocmit eu însumi, conţineau nu puţine platitudini, iar problema pe care mi-am pus-o era dacă lipsa de relief şi culoare a ideilor se datora inexperienţei mele sau monotoniei irene. Am fost răsplătit de concluzia că adevărat fusese primul termen al alternativei.

Al patrulea *raport Plato* lua drept model un studiu vechi, alcătuit de Celest Carpo, iniţiatorul *operaţiunii Mylene,* care sesizase un fenomen grav printre copiii ireni — foamea psihică. Nu se plîngeau de mîncare, vestminte şi jucării. Un copil iren bolnav era o excepţie. Nu cunoşteau foametea şi neştiinţa de carte, infrastructura infantilă la ireni fiind, încă pe atunci, ireproşabilă. Multor copii, însă, susţinea Carpo, le era foame de tandreţe, de afecţiune, de iubire. Nu puţini părinţi erau acuzaţi de economicism, de grijă exagerată pentru mediul material al copiilor, dar de o intolerabilă nepăsare pentru universul lor psihic. Victime ale distanţei, copiii în cauză deveniseră închişi în ei înşişi, irascibili şi insensibili. „Conduita de urmat e să privim fără vină în ochii nevinovaţi ai copiilor, credea Celest Carpo. Dorind să făurim o lume-n care visurile să ne elibereze, nu să ne subjuge, ar fi de neiertat să ignorăm tocmai visul visurilor noastre."

Medine Plato reaminti şi cugetarea preferată a lui Celest Carpo, aforism pe care-l socotea *sublima poartă* spre *lume :* „Degetele, cînd trec prin părul copiilor, învaţă să cînte".

Lucrarea Profesorului argumenta primejdia altui fenomen — *foamea politică*. Ideea îi fusese încurajată de remarca unui umorist din Lucane, o mică țară de pe continentul Nayade, care scrisese că problemele mari se rezolvă cu atîta operativitate, încît irenii, cei mai mulți, s-ar putea socoti puși în fața faptului împlinit !

— Mi s-a părut o întorsătură de condei, menționă președintele Ligii, căutînd printre hîrtii articolul cu pricina. Dar, din discuțiile cu irenii, am înțeles că, dacă nu pretind *să știe* tot ce se petrece pe planetă, ei cer *să simtă* tot ce se întîmplă, spre a participa, în cunoștință de cauză, la mersul public planetar. Misiunea revine, în mod prioritar, cadrului național, dar *Sakoura* are o îndatorire de răspundere, pe care n-o poate eluda. Structurile și activitățile Ligii urmează a fi mereu mai bine adaptate foamei de politică, iar *Starea vremurilor irene* se dorește un aport meritoriu. Aș fi bucuros să pot convinge că, în privința foametei, o ducem încă bine...

Președintele *Sakourei* îmi promise, la rugămintea mea, că-mi va înmîna textul integral al studiului său, de al cărui ecou părea destul de îngrijorat, dată fiind escaladarea exigențelor la ireni.

I se adusese o scrisoare, dar nu avusese răgazul să o parcurgă. Ne îndemnă să mai gustăm un rînd de *apă grea*, cum spuneau altinii rachiului de fragi, să mai servim din *fructele mîndriei*, aduse tocmai din livezile Monydei, dar vioiciunea din glasul Profesorului păru că se stinge. Re-

citi scrisoarea : un tînăr din Endora îi semnala că așteptările inutile, calculate la un minut pe zi de fiecare iren, însemnau, la scara planetei, o irosire de 24 600 de ani zilnic, ceea ce președintele Plato aprecia ca fiind, aritmetic, corect, dar, politic, de neînțeles.

— Endora ? Parcă aminteai ceva în primele ciorne ale Memoriilor tale...

— Memoriile mele ? Memoriile mele s-ar constitui, dragă Medine, tocmai din ceea ce aș dori să dau uitării.

Hadys ? Mi-a venit imediat în minte insuccesul Profesorului privind reabilitarea marelui inventator fulmin.

N-am mai zăbovit mult... M-am înclinat adînc, la plecare, în fața gazdelor, care-mi păreau statui vii, amintindu-mi de credința Ellilei că statuile, înainte de-a fi nemuritoare, își fac stagiul într-o viață de iren.

Luarăm *shenyla* spre *Thais*. Distanța nu era prea mare, dar am avut răgazul să aflu că nu Hadys (și pentru ce nu Hadys) inspirase reflecția amară a Profesorului. Poate și asta, dar, sigur, povestea cu premierul Endorei, mai veche, dar pe care Probius Plato n-o putea da uitării. Pe atunci foarte tînăr, dar deja celebru pentru programul său de cucerire a „continentului albastru", el devenise lider al Comisiei irene pentru drepturile atomului și, în această calitate, a întreprins o călătorie de lucru în îndepărtata și singuratica insulă Endora. Era un ținut mic, încărcat de taine și parfum exotic, dar avusese o istorie poate unică în tot Universul. Nu, ceea ce s-a întîmplat acolo, pe la sfîrșitul mileniului trecut, pare o plăsmuire absurdă, o

însăilare pidosnică de enormități, dar vreo cinci mii de plutoni, strecurați prin umbrele vremii în minuscula țară din centrul Oceanului Nopții, reușiseră să devină satrapii băștinașilor, cam cinci milioane de suflete. Despărțită de restul lumii prin nesfîrșite întinderi de ape, aflată departe de căile comerciale ale timpului, Endora era un tărîm neștiut. Arareori, pătrundea prin gazete o știre de cîteva rînduri despre Noua Plutonie, cum fusese denumită de ocupanți. Dar niște exploratori nagari reușiră să se apropie de insulă, să cîștige încrederea autorităților și, la întoarcere, să informeze Liga despre colonia, chiar așa spuneau ei, colonia din Oceanul Nopții.

Noua Plutonie purta vestmintele constituționale ale metropolei. Avea un parlament bicameral. Vîrsta minimă de vot era stabilită la 23 de ani. La Palatul administrativ exista o gardă în uniformă de mare ținută. Cele două camere numeau un cabinet, al cărui șef era stăpînul absolut al ținutului. Băștinașii fuseseră obligați să folosească doar limba plutonă, pe care o învățau după ureche, fiind, în covîrșitoarea lor majoritate, analfabeți. Executau muncile cele mai grele și mai prost plătite. Nu aveau acces la nici o funcție publică. Singurul lor drept erau alegerile, dar toți candidații făceau parte din camarila plutonă. Un lider endoric avea să spună că alegerile la ei erau un avantaj de care nu puteau scăpa nepedepsiți. Șeful cabinetului, Thun Rashpe, interzisese folosirea limbii materne sub amenințarea cu închisoarea. Salutul între plutoni și localnici era aspru pedepsit. Căsătoriile mixte erau sancțio-

nate cu moartea, inclusiv pentru copiii născuți din aceste mariaje. Convingerile antiplutone erau reprimate cu deportarea pe loc, adică interdicția pentru endorii vizați de-a avea orice relații chiar cu familia, ei fiind plasați într-un vid social, într-un con al tăcerii. Deportatul pe loc din Noua Plutonie mai era supus, periodic, la așa-numita clismă psihică. I se vîra pe gît o învinuire născocită, care urma să-l irite într-un asemenea grad, încît să-și verse năduful în fața polițaiului pluton. Aspirațiile localnicilor erau pedepsite cu atîta cruzime, încît exploratorii denumiseră colonia „Netrebnia", adică Insula Netreburilor Publice.

Liga Irenă a sesizat imediat guvernul pluton, care a fost nevoit să dea publicității adevărul. Efectul a fost cutremurător. Cînd aflară cu ce se ocupau o mînă de compatrioți de-ai lor, plutonii încetară orice activitate pentru cinci mii de minute. Au bătut clopotele și au sunat sirenele, fără întrerupere, cinci mii de secunde. Ziarele apăreau în chenare de doliu. Au fost organizate adunări publice în toate localitățile și instituțiile. Se spune că toată suflarea plutonă era sufocată de oroare, de un simțămînt de vinovăție și rușine.

„Reputația plutonă e în bernă" — declarase secretarul de stat la Externe.

S-a hotărît, atunci, să fie repatriați imediat toți plutonii din Endora. Cei care nu s-ar fi supus ar fi fost aduși

cu forţa de concetăţenii lor, decişi să mobilizeze toate navele spre a curma fără întîrziere cea mai ruşinoasă pată pe conştiinţa vremii. Guvernele irene erau rugate să refuze orice azil camarilei plutone din Endora.

Operaţiunea a durat trei zile. Ceata de ocupanţi a fost chemată la ordine de propriii ei compatrioţi. În centrul Oceanului Nopţii reapărea Endora, stat care, ca mărime, întrecea doar Smirna. Primirea ei în Ligă a însemnat o sărbătoare, iar discursul de susţinere a fost rostit de mesagerul Plutoniei.

Acestea erau datele cunoscute de lumea irenă. Cînd tînărul savant Probius Plato ajunsese în Endora, i se mai povesti că, imediat după plecarea camarilei străine, noul parlament respinsese un proiect de lege care propunea ca fostelor închisori coloniale să li se dea denumiri de miniştri plutoni. Adunarea hotărî, pur şi simplu, ca fostele puşcării să fie dărîmate. Mai tîrziu, în semn de împăcare, cel mai mic cătun din Endora (150 de suflete) primi numele capitalei plutone (15 milioane de locuitori).

— Păcat, ripostă Plato, încă de-atunci deschis şi impulsiv. Printr-o ironie de prisos, aţi adăugat unei pagini sufocante un rînd de uşurare. Este de neînţeles !

Remarca tînărului profesor a rănit amorul propriu al localnicilor şi i-a mîhnit într-o asemenea măsură, încît premierul Endorei putea să-i spună, la plecare, cu ochii umeziţi :

— Aţi fost nedrept, Excelenţă...

Reproşul avea să-l copleşească pe Probius Plato, care, ori de cîte ori vorbea despre Endora, căpăta un aer stins, de parcă-şi cerea scuze.

... „De parcă-şi cerea scuze", repetam, într-una, fără să ştiu din ce pricină, şi de-abia sus, în cameră, mi-am dat seama că uitasem să-l întreb pe Midas despre drepturile atomului.

ziua a treia

Schimbul de captivi între Prysma şi Tomba crease printre ireni o stare de amărăciune, dacă nu de tulburare.

Crainicul *aracajù*, făcînd această apreciere, invita corespondenţii emisiunii să transmită ecouri pe viu din cele două capitale. Se rosteau puţine cuvinte, şi nu în *jerada*, eram singur în camera de la *Thais*, aşa încît încercam un sentiment de neliniște, sporit de presimţirea că se petrecuse un eveniment dur. La *aracajù* apăreau mari grupuri de ireni, cu priviri abătute, încordate, voci grave şi sumbre. Doi tineri, slabi, deşiraţi, cred că abia ieşiseră de pe porţile copilăriei, făcură o sugestie pe care cranicul o traduse imediat — să se ţină un moment de stupoare —. dar alţii găsiră ideea frivolă, oricum nepotrivită momentului, ceea ce-i întristă şi mai mult pe toţi. Încurcătura în care mă aflam ar fi putut fi curmată de apariţia bruscă a secretarului executiv al *Sakourei*. Chipul, cunoscut, al Ani-

dei Minais mi-a trezit o mare speranţă, dar lidera Ligii se mărgini să-şi exprime „oroarea faţă de procedeul degradant". Întrebată dacă n-ar fi timpul ca Liga să propună reglementările de rigoare pentru evitarea unor asemenea situaţii penibile, Anida Minais replică surîzînd :

— Garanţii că trocurile nu se vor repeta ? Dar există garanţii că ele se pot repeta ? Şi-atunci, de ce să împingem prea departe cruzimea ? După cît am aflat, copiii celor vinovaţi au izbucnit în plîns la difuzarea ştirii. Nu ajunge ?

Nu mai era vorba de a-mi potoli curiozitatea, ci starea de iritare, care-mi provocase un tremur nervos. Cum Midas tot urma să vină la *Thais*, l-am rugat insistent să treacă mai devreme şi, speriat, bunul meu prieten iren sosi ca o nălucă. Pînă şi el era tulburat, dar, pe măsură ce vorbea, îşi recăpăta calmul.

Ce ce întîmplase ? Grădinile zoologice din Prysma şi Tomba, două mari oraşe polare, schimbaseră trei viezuri portocalii, o raritate în Irene, contra unei maimuţe vorbitoare. Ele făcuseră, deci, un troc, procedeu folosit de ireni cu peste două milenii în urmă. Cum trocul nu se mai obişnuia nici măcar cu obiecte mărunte, între prieteni chiar, irenii erau îngrijoraţi că nişte fiinţe, elemente vii ale naturii, puteau fi considerate mărfuri de schimb.

Consultate, sursele competente din Prysma şi Tomba invocară existenţa unui acord bilateral, cam vechi şi echivoc, e adevărat, care permitea asemenea iniţiative, ceea ce spori stupoarea irenilor.

Midas găsea de neînțeles că pragmatismul putuse persifla decența, dar mă asigură că intervenția Anidei Minais era de natură să liniștească spiritele, chit că episodul nu putea fi dat prea curînd uitării. Vădit jenat, irenul își exprimă regretul că trebuise să fiu molipsit de tulburarea lor, încurajîndu-mă, totuși, bărbătește, că anumite riscuri nu puteau fi evitate.

Știind că m-ar fi interesat, ca pilot, Programul meteorologic, îmi oferi o revistă în culori, de vreo două sute de pagini, proaspăt ieșită de sub tipar. Era un săptămînal editat de stația orbitală *Arena*, care preciza timpul probabil pe zile, ore, minute și secunde.

— Ca programele de spectacole, *maori* și *aracajù*, observai eu, răsfoind cu încîntare Programul meteorologic.

— Astea apar zilnic, replică Midas. Știți, mai intervin unele modificări, imprevizibile.

La *aracajù* începu difuzarea unui anunț (eu crezusem că era vorba de o reclamă) referitor la deschiderea iminentă a tradiționalului festival al tinerilor *În voia muzelor*, care păstra vechea deviză a debutului — „Lăsați cîntecul să vină la mine". Cum urmărisem atent știrea, Midas îmi promise o invitație. Pentru dimineața aceea, se gîndise, însă, la o plimbare, împreună cu familia lui, prin *hyperbol*, adică *poligonul aerat* sau, popular, „cînd diavoli, cînd îngeri". Am fi putut face și o partidă de *trident*, un joc agreabil și ușor de învățat.

Aerul proaspăt, răcoros, „bine dispus", cum observase Midas, ne înviorase într-atîta, încît ne-am trezit mer-

gînd în „marș forțat" (termenul îmi aparține mie). Traversînd *Mărăcinișul*, un parc pitic, plantat cu arbuști sălbatici, ne-am întîlnit cu un bărbat foarte îngrijit îmbrăcat, care răspunse amabil, înclinîndu-se, la salutul prietenului meu. Ne-a întins mîna, cu oarecare voioșie, dar n-a putut zăbovi, fiind grăbit să meargă în audiențe la cetățeni, în virtutea funcției sale de slujitor la municipalitate. Aflai că procedeul fusese introdus mai demult în Augusta, ca și în alte localități, și că dădea roade. La început, irenii s-au simțit cam stînjeniți de atîta solicitudine, dar, cu vremea, s-au obișnuit.

— Ce-ar fi putut să facă ? adăugă Midas, dînd din umeri, parcă deznădăjduit.

Îmi căuta privirile, așteptînd, bănuiam, o nouă întrebare, dar, privindu-l, la rîndul meu, cu stăruință, mi-am dat seama că doriserm să aflu ceva important, încă în ajun, și, după cîteva clipe de concentrare, mi-am amintit:

— Vorbeați de Comisia Ligii pentru drepturile atomului...

Știa ceva. Profesorul evoca deseori subiectul, cînd i se pomenea de o nouă boacănă a școlii excentrice. Comisia durase puțin, cam două-trei decenii, iar ultimul ei lider fusese chiar Probius Plato. Dar inițiatorul instituției se numea Tresos, tot savant atomist, care, apreciind că izbînzile geniului iren deveniseră bunuri ale obștei, aver-

tizase că ele ajungeau, uneori, pe mîna unor *navetiști* *, care, pur și simplu, le ridiculizau. Și-amintea bine Midas ? Atomii erau folosiți în tehnicile de vîrf și în programele planetare, dar careva se gîndise să-i coboare la căștile de coafat și la aparatele de ras. Iar cînd un tînăr muncitor, stagiar încă, din Plutonia descoperi energia neutronică, marii savanți salutară cu emoție și respect apariția unei surse energetice mai ieftine și mai ușor de manevrat. Numai că excentricii, avangardiștii, cum se defineau ei înșiși, se apucară să uziteze neutronii la prăjitul bucatelor și la îmbutelierea produselor lactate. Unui local din Augusta i se pusese următoarea firmă : „Poftiți la Bumbari, neutronicul !“ Oamenii politici și de știință atraseră atenția asupra deteriorării funcțiilor atomului, asupra desconsiderării marilor sale merite în alcătuirea civilizației irene. Comisia a recomandat pentru uzul casnic surse alternative de energie, spre a prezerva atomului demnitatea lui demiurgică. În mai puțin de treizeci de ani, *navetiștii* s-au dat pe brazdă. La autodizolvarea Comisiei, Profesorul avea să spună :

— Drepturile atomului au devenit lege nescrisă, adică sacră, a Irenei. Este un act de justiție, pe care atomii vor ști să-l răsplătească. Vă felicit și vă mulțumesc !

Temerile irenilor nu erau, însă, cu desăvîrșire risipite, ei așteptîndu-se ca excentricii să provoace o nouă criză ci-

* Termen definind, la ireni, cercetătorii care oscilau între două sau mai multe tendințe.

clică. În sprijinul culturilor din zonele polare fusese introdusă o inovaţie, ce-i drept, cam modestă — captarea *razelor palide* emise de stelele reci, dar cineva s-a şi trezit propunînd procedeul la prepararea *flintului*, ceea ce i-ar fi dat obişnuitei licori o aromă inegalabilă. Fantezia agasantă a excentricilor l-a determinat pe un parlamentar fulmin să avertizeze împotriva alienării ştiinţei, remarcînd, protestatar, că devenise mai complicat şi dificil să ocroteşti o invenţie irenă, decît s-o descoperi.

Midas se înfierbîntase povestindu-mi despre acele bizare distorsiuni, cum le credea el, şi începuse să-mi spună că *navetiştii* ameninţau şi domeniul său strict de specialitate, dar ajunsesem în grădina de sub ferestrele casei sale, unde eram aşteptaţi de Norida, Lid, Nil şi Cambrai. Ne salutarăm de departe. Lid fugi în întîmpinarea noastră şi, oferindu-mi braţul cu o gravitate care-l făcu pe Cambrai să izbucnească în rîs, mă conduse direct la fratele ei. Băiatul semăna leit cu maică-sa, avea mai ales privirile ei intense, neliniştite, şi zîmbetul copilăresc, neastîmpărat, dar îmi întinse mîna cu un aer solemn, detaşat, de persoană matură şi importantă.

— *Altai,* îmi spuse, fixîndu-mă, o clipă, după care îşi salută, cu simplitate, tatăl.

Norida şi Lid îşi prinseseră cîte o floare albă în păr, din buchetele pe care le adusesem, gest pe care Nil nu s-a grăbit să-l facă, îmbufnată, se pare, că nu reţinuse un cîntec transmis la *maori* şi care-i plăcuse fiindcă n-avea

cuvinte. A cerut să luăm *shenyla,* dar mama ei o convinse să meargă pe jos, ca toată lumea, spre a-şi forma mersul.

Pornirăm întins, ca la o întîlnire însemnată, cel mai grăbit păşind Cambrai, selecţionat în echipa de *balsam* a Jeradei, la juniori. Lid şi Nil, ţinîndu-se de mînă, alergau în faţă, ca nişte antemergători, oprindu-se, din cînd în cînd, îmbujorate, să ne îndemne la drum. Cambrai şi cu mine rămăsesem mai în urmă, tînărul Latona explicîndu-mi regulile *balsamului.* Am dedus că era vorba de un joc asemănător cu fotbalul şi că devenise cel mai răspîndit şi agreat sport la ireni. Ei, juniorii, aveau un antrenament de rutină, dar seniorii urmau să susţină o întîlnire „de rai şi de iad", adică pe viaţă şi pe moarte. Meciul, internaţional, punea faţă-n faţă formaţiunile Jeradei şi Petuniei, marcînd un moment jubiliar : împlinirea unui secol şi jumătate de la întemeierea celor două federaţii de *balsam.*

— Joc aprig, de orgoliu, mă asigură Cambrai, la intrarea pe *hiperbol.* Îmi mai mărturisi satisfacţia că echipele de *balsam* la pitici şi la juniori se alcătuiau pe criterii de district, renunţîndu-se la organizarea pe bază de bloc, micii locatari dorind să mai vadă şi alte figuri şi, în definitiv, numai încurcături şi harababură puteau ieşi din ambiţia ca fiecare bloc să-şi asigure supremaţia pe cartier sau chiar pe oraş.

N-am avut vreme să comentez decizia lor, întrucît intraserăm deja pe *poligonul aerat,* un complex sportiv de cartier, după cum mi-am dat seama. Părea destul de în-

tins și, într-adevăr, prima mea impresie avea să se dovedească exactă. Dacă, să zicem, am fi pătruns în *hiperbol* pe poarta nordică și am fi zăbovit cîte un ceas pe fiecare teren și în fiecare sală de sport, am fi ieșit pe poarta sudică după două zile și cinci ore. Probele erau retransmise pe panouri imense, glisante, variabile, printr-un sistem special *aracaju*, cu atîta verosimilitate, că mă aplecai brusc cînd un băiețel, după ce se roti de cîteva ori, aruncă un fel de disc, pe care-l și văzusem lîngă bărbia mea. Deși mai fusesem victima acestei iluzii optice, mi-era foarte greu să mă orientez în codrul de probe în care pătrunsesem.

Norida cu fetițele se îndreptară spre piscina centrală. Cambrai se grăbi să prindă fluierul antrenorului, iar Midas se străduia să mă familiarizeze cu jocurile lor, deși nu prea se descurca ușor. Cît despre mine, mă copleșise regretul că bagajul de cunoștințe în materie se dovedea atît de precar. Dar mi-am notat sirguincios cîteva date pe care am reușit să le reții. Mai întîi, irenii vorbeau de unele probe de virtuozitate, precum *octosalt*, *ventalon*, *săritura spre trambulină*, dar altele semănau, în chip surprinzător, cu aruncarea ciocanului, cursa cu obstacole, alergări, handbal și cîte și mai cîte, fapt care demonstrează forța de penetrație și percuție a disciplinelor sportive în întregul univers.

Un tunet de urale și aplauze întîmpină noul record școlar iren la înălțime băieți, care nu era decît cu treizeci și patru de centimetri superior recordului terestru de la

Montreal. Se pregătea, la cros feminin, o nouă lovitură de start, sub privirile înghețate de interes și emoție ale mulțimii *. La natație, disputa se anunța acerbă, nouă milioane de tineri înotînd suta de metri sub cincizeci de secunde, iar recordul iren fiind deținut, la egalitate, de trei sute nouăsprezece competitori, departajarea dovedindu-se imposibilă și, mai ziceau ei, inutilă pe termen scurt.

Îndreptîndu-ne spre cîmpul de *trident*, observai că terenurile lor sînt mai înțesate de lume decît tribunele. Jocul la care mă invitase Midas era foarte apropiat de tenisul nostru, ceea ce mi-a ușurat sarcina de partener. Mă preocupa, însă, mai mult mișcarea în aer liber, așa încît nu mi-am dat toată osteneala să punctez decisiv. Dealtfel, nici nu trecuse o oră, că veni Cambrai să ne însoțească la meciul de *balsam*.

Nu voi insista asupra desfășurării partidei, nefiind „microbist", pe de o parte, iar, pe de altă parte, cel care ar fi putut să-mi dea unele explicații, adică băiatul lui Midas, era atît de furat de joc, încît arareori reușeam să-i smulg vreo informație. Abia apucă să-mi comunice că se înfruntau *pitonii*, echipa Jeradei, cu *cobrele*, formațiunea petună. Jucătorii păstrașeră nu numai denumirile originare, ci și echipamentul : gazdele — în negru, oaspeții — în galben. Balonul era în carouri mari, maronii și albe, ca o

* Pornirea la ireni se desfășoară în mare liniște : necunoscînd pistolul de start, ei dau plecarea în probe, lovind ușor cu o baghetă de molibden o cupă de cupru.

ciupercă otrăvită, accentuă Cambrai. Potrivit regulamentului, pe stadion intrară întîi oaspeţii, aclamaţi de tribunele arhipline care începură să cînte, în cor, un marş sportiv special compus pentru *cobre*. Un alt cîntec întîmpină *pitonii*, care, împreună cu partenerii de joc, aplaudară sosirea arbitrilor şi publicul. *Cobrele* fură rugate să-şi aleagă direcţia de joc în prima repriză, după care începu confruntarea necruţătoare, ca să preiau formula lui Cambrai.

Se juca un *balsam* total, cu fente graţioase şi şuturi năpraznice, cu atacuri de învăluire pe aripi şi contraatacuri neiertătoare pe centru dreapta, unde „lancea neagră", Cubil, dribla antologic tot ce-i ieşea în cale, cu excepţia portarului petun, aflat într-o formă diabolică *. La o incursiune vicleană a *cobrelor*, un fundaş lateral insinuat în atac a operat o preluare de filigran, şutînd ultimativ la vinclu. Oaspeţii luaseră conducerea, ceea ce ambiţiona şi mai mult gazdele, care atacau în trombă, cu fundaşii pe linia de centru. Cubil a egalat curînd, reluînd fulgerător o minge de urmărire pe care şi-o lucrase imprevizibil.

După pauză, respiraţia tribunelor devenise atît de adîncă, de puternică, încît o simţeam ca pe o adiere de vînt. Timpul se rostogolea spre fluierul final, scorul fiind tot egal — unu la unu, cînd, sub ropotul de aplauze al tribunelor, Cubil driblă un buchet de *cobre*, portarul petun

* Redau toate aceste faze prin exclamaţiile lui Cambrai.

ieşi în întîmpinare, fu şi el fentat, poarta era goală, dar „lancea neagră“ s-a oprit brusc, aruncînd balonul afară. Stadionul înlemnise. Portarul oaspeţilor se autorănise, Cubil alergă spre adversarul căzut la pămînt şi, ajutat de alţii, îl luă pe braţe, ducîndu-l spre peluză. Cambrai avea ochii umezi — de ciudă, de emoţie, greu de spus, dar, cîteva momente mai tîrziu, cînd arbitrul puse capăt întîlnirii, se alătură tinerilor care cîntau celebrul : „Ne-nvaţă iarba să îndurăm roua, dar şi foşnetul coasei“.

— Ce situ...

Cambrai se întrerupse brusc şi, cu un glas îngroşat, scăzut, ceru voie lui Midas să plece spre piscina mare. Se îndepărtă agale, abia strecurîndu-se printre spectatori, care continuau să murmure melodia din final.

La sugestia lui Midas, pornirăm spre poarta nordică, unde avea un birou doctorul Platyna, lider al mişcării sportive din Jerada. Urma să plece într-o importantă misiune şi ar fi fost păcat să nu-l fi cunoscut...

— Mai ales că amicul meu este în măsură să vă fie mai folositor decît mine.

Ne anunţarăm şi furăm, în aceeaşi clipă, primiţi de ilustrul medic, subsecretar de stat la ocrotirea sănătăţii publice şi preşedinte al Federaţiilor sportive din Jerada. Era un bărbat mărunt, începuse să albească, părea încruntat şi sever, poate din pricina ochilor negri ascunşi sub sprîncenele stufoase şi a surîsului uşor ironic strecurat în colţurile gurii. Nu părea afectat de rezultatul meciului. „Mişcarea contează“, opină marele medic, care răspunse

succint și deschis întrebărilor pe care fusesem îndemnat să i le pun. Mai întîi, mă frapase dubla sa funcție.

— Întreaga activitate sportivă, mă lămuri doctorul Platyna, e coordonată de Ministerul Sănătății, educația fizică devenind un suport trainic al medicinei. Credem că, prin sport, strategia profilactică devine cu adevărat eficace și benefică.

Reglementări pertinente stabileau sportul ca disciplină obligatorie. Firește, potrivit preferințelor și înclinațiilor fiecărui iren, dar programele lor vroiau ca educația fizică să nu se limiteze la cîteva concursuri de performanță în sine, ci să pătrundă în firea lucrurilor. Măsura fusese întreprinsă la sfîrșitul mileniului trecut, cînd întrecerea sportivă risca să devină extravagantă.

— Bătrînii noștri, observă doctorul pe un ton blînd, fără urmă de reproș, se considerau mulțumiți dacă trei flăcăi săreau doi metri și jumătate la înălțime, cît alți tineri, vreo trei-patru miliarde, nu stăteau nici măcar un ceas în aer liber. Cînd proba a început să fie practicată de toți tinerii apți pentru acest exercițiu, ne-am trezit nu doar cu performanțe, ci și cu sportivi.

Platyna mai povestea că la ireni, mai precis la unii ireni, stadioanele deveniseră arene excentrice. Îndeosebi la *balsam*. Oameni politici își întrerupeau turneele electorale spre a reprima o eroare de arbitraj. Antrenorul unei echipe fulmine declarase presei : „Mai degrabă schimbăm trei parlamente decît fundașul dreapta". Și tot la sfîrșitul mi-

leniului, avusese loc faimoasa finală de *balsam*, în care echipa Farmei, cotată favorită, s-a trezit întrecută la limită. Guvernul farmic, întrunit în reuniune de urgență spre a dezbate un proiect de valorificare a terenurilor agricole, și-a întrerupt lucrările, a decretat doliu național pe trei zile și stare de asediu pînă la finala următoare. El nu mai reuși, astfel, să examineze legea propusă, a cărei adoptare ar fi ameliorat viața cîtorva milioane de ireni.

— Altinii au avut, în cele din urmă, împreună cu nagarii, buna idee de a deschide problema. Și, uitați, cel mai greu iren este un halterofil de nouăzeci și opt de kilograme. Irenele n-au ajuns nici măcar la șaptezeci.

Medicina, credea doctorul Platyna, primise un sprijin neașteptat. Mai ales că întîmplarea făcuse ca ea însăși să fie așezată, tot la finele mileniului trecut, pe baze mai sănătoase. Cadrele medicale nu lipseau — era unul cam la șase sute de locuitori la scara planetei. Dar — aș fi putut să-mi închipui ? ! Chiar acolo, în Augusta, existaseră, în acele vremuri, trei spitale de urgență, unde se tratau victimele accidentelor și bătăușilor. Două așezăminte mai erau profilate pe așa-numita cură de siluetă. Vroia să spună că numeroase competențe medicale erau solicitate mai ales de efectele nesăbuinței și ignoranței. În alte părți, trecerea se făcuse în chip liniștit, în Jerada, însă, fuseseră luate măsuri drastice. Bătăușii, ca și autorii de accidente, erau obligați să suporte integral cheltuielile de spitalizare și de tratament ale victimelor. În ajutorul medicilor veniseră statisticienii, care calculaseră cîte pagube aduc obștei bă-

tăile, accidentele, imprudența, lăcomia. Îi urmară psihologii, reținînd realitatea îndurerării, a suferinței inutile și traumatizante. Dar și printre medici se aflau excentrici, precum vestitul Marsupias, al cărui profil cutremurase Jerada, chirurgul care descria bolnavilor săi toate dificultățile operațiilor la care fuseseră supuși, le pomenea asta zilnic, de trei ori într-un schimb, cerînd recunoștință, pînă cînd un pacient ripostase că ei deveniseră bolnavi doar accidental, altfel, adică, erau producătorii tuturor bunurilor și nici prin cap nu le-ar fi trecut să bată din poartă în poartă pretinzînd plecăciune, și fiindcă medicul îl întrerupse brusc — „Cum îndrăznești, ingratule ?“ —, bolnavul, nemaiputînd suporta, și-a retezat mîna operată și a izbit-o la picioarele lui Marsupias.

Înflăcărarea din glasul doctorului Platyna se domoli și, liniștit, ilustrul medic conchise că toate acestea încălcau legea decenței și, ca atare, nu puteau dura.

Și n-au durat. La ireni, medicina se învață în școală, încă din *coloana a doua*. Medicii predau trei pînă la cinci discipline obligatorii, irenii găsind că nu-i firesc să se intereseze și să ia cunoștință de atîtea lucruri folositoare, ignorîndu-și propriul organism. Ocrotirea sănătății ocupă al treilea loc bugetar, după economie și învățămînt. Irenii consideră vagă și neconcludentă raportarea numărului de cadre medicale la populație, în general ; criteriile lor constau în raportul dintre medici și infrastructura medicală, pe de o parte, și locuitorii sănătoși ori bolnavi, pe de altă

parte, potrivit părintelui medicinei irene, învăţatul antic Akarios, care spunea discipolilor săi : „Suprema valoare a muncii noastre va fi dată de preeminenţa mijloacelor profilactice asupra celor curative".

Vîrsta medie la scara întregii planete a atins în Irene nouăzeci şi trei de ani *. Eforturile lor se concentrau asupra proiectului ca viaţa activă sau, cum spuneau ei, viaţa pur şi simplu, să ajungă la o egalizare relativă cu vîrsta medie.

Doctorul Platyna ne-ar mai fi stat la dispoziţie, dar era nevoit să plece la aeroport, spre a întîlni restul grupului de participanţi la noul episod al *exodului de creiere*. Liga Irenă lansase un nou apel către guvernele ţărilor membre de a îndemna competenţele să participe la completa amenajare a Continentului Alb, Shumava, situat la Polul Sud. Fusese un tărîm al nimănui, nici o ţară nu-l revendicase şi un consens general stabilea ca *Sakoura* să-l pună sub „umbrela ei proteguitoare". Cu sprijinul statelor, Continentul Alb devenise un imens teren de cercetare şi dispunea de cea mai mare staţiune irenă de sporturi de iarnă. Mai era, însă, nevoie de construcţia unor promenade, medicii susţinînd că aerul Shumavei se dovedise foarte eficace pentru deconectare. Liga fusese încurajată şi de

* Pe regiuni geografice, situaţia se prezenta astfel : zonele nordice, inclusiv polare — nouăzeci şi doi de ani ; zonele temperate şi de climă dulce — nouăzeci ; regiunile calde, care erau cele mai populate — nouăzeci şi patru de ani.

reușita botaniștilor tritoni, care adaptaseră la climatul aspru al Extremului Sud cîteva specii rezistente de conifere, precum și faimoasele „flori de gheață", cărora Balady le dedicase compoziția *Mylio Phantom* *.

M-am despărțit cu părere de rău de doctorul Platyna. I-am urat, sincer, deplin succes în misiunea la Polul Sud. Ne-a invitat pe tărîmurile de gheață, prevenindu-ne, însă, că la minus cincizeci de grade trebuie nițică mișcare. Nuclearii găsiseră un procedeu lesnicios de a ridica temperatura la cote convenabile, dar ecologii îi convinseseră să renunțe, întrucît modificarea ar fi necăjit puii de focă.

— Drum bun, doctore !

— Altai, prieteni !

La poarta *poligonului aerat* ne-am întîlnit toți șase. Curînd, aveam să fim șapte. Cambrai recunoscu pe arbitrul meciului de *balsam* dintre *pitoni* și *cobre*, Delmonte, un tînăr poet, foarte simpatizat, animator al temutei rubrici sportive *Iertare !* Roși pînă-n albul ochilor și murmură, nedeslușit, parcă niște scuze, în timp ce îl felicitam pentru maniera moral participativă de-a fi condus un joc pe cratere vulcanice, cînd, dorind, probabil, să țîșnească din grup, Nil îl atinse, descumpănindu-l. Îngrozită, fetița lăsase ochii în jos, căpătase un tremur ușor, dar Delmonte o ridică în brațe, oferindu-i un bun oficiu :

— Dacă-mi spui un vers, te iert.

* *Binevenitele intruse.*

— „Bătăile pleoapei zămislesc clipe, pleoapele — uitare."

— De unde il știi ?

— De la serbare !

Poetul avu o exclamație de uimire. Lăsă fetița jos.

— Te rog, mai spune-le...

— Dar nu înțeleg.

— Ce nu înțelegi ? Eu le-am scris.

— Tu ? Și tu știi să citești ?

— Dacă ai învățat scrisul, cunoști și cititul.

— E totuna ?

— Nu chiar... Scrisul pare mai greu.

— Eu nu vreau să învăț scrisul.

Delmonte promise că va reproduce dialogul într-o revistă literară, după care oferi cîte un *flint* în onoarea „atîtor evenimente".

Norida cu copiii plecară spre casă, se apropiau *orele lecturii*. Delmonte porni spre redacție. Midas și cu mine hotărîrăm să tragem o fugă pînă la Utamaro, răspunzînd invitației adresate de Ellil în ajun și reînnoite printr-o convorbire la *polyphon*. Ca să ajungem în piața Enigma, cea mai apropiată rampă de îmbarcare spre Djerba, luarăm *glisorul* brumăriu, adică în direcția sud-vestică. Cunoscîndu-mi, de-acum, unele preferințe, Midas procură de la *trasor* foaia volantă pentru călători *Peruza* *, care, în afara

* *Facultativă*, în limba jerada.

unor informaţii utilitare, publica şi telegramele de ultimă oră.

Mă cufundai, imediat, în lectura rubricii externe. Şedinţa parlamentului din Serena fusese întreruptă brusc, la aflarea ştirii că ţăranii din provinciile polare obţinuseră o producţie medie de *mirv** de treisprezece tone la hectar. Deputaţii aplaudaseră, în picioare, bunul eveniment. Imprevizibilele alunecări spre Est din Nayade fuseseră stopate la timp, specialiştii reuşind, cu ajutorul unor injectoare de mare calibru, să fixeze terenurile deplasabile. Guvernul sidonic adresase un nou avertisment scriitorilor, care erau insistent invitaţi să-şi ridice drepturile de autor cu mai multă operativitate, respectiv în maximum şapte luni de la programare, reportarea sumelor periclitînd alte operaţiuni financiare. Cei cinci mari, cei mai ascultaţi în lumea irenă, repurtaseră un strălucit succes pe scena Operei din Peralta, compozitorii Aratyo, Balady, Epamodora, Norad şi Verdano cucerind statornic inimile altinilor, într-un spectacol reluat de posturile artistice din toate ţările. Decalajele Sud-Nord persistă, constata Raportul operativ al Ligii privind cultura agricolă. Ritmul de creştere se menţinea constant, ceea ce putea provoca dublarea recoltei irene pe termen scurt. O mare contribuţie aduceau ţările din zonele sudice, care, datorită climei favorabile, strîngeau anual trei recolte, spre deosebire de aşezările

* Cultură cerealieră cu foloase multiple, asemănătoare orezului.

boreale, care abia reuşeau două pe an. Statele din sud hotărîseră ca recolta suplimentară să fie integral vărsată la Fondul iren de rezervă, administrat de *Salcoura*. La aflarea deciziei, nouă ţări din nord, reprezentate într-o conferinţă extraordinară, avansaseră ideea *ripostei morale flexibile*, în virtutea căreia se considerau obligate să contribuie în mai mare măsură la avuţia tehnologică a Irenei.

Am mai citit o dată, spre uimirea lui Midas, *Peruza*, pe care am şi păstrat-o printre sursele documentare de referinţă.

Staţia terminus a *glisorului* se afla la cîţiva paşi de *Enigma*, ale cărei decor şi alcătuire m-au frapat prin contrastul lor izbitor cu arhitectura Augustei. Piaţa avea peste un mileniu şi se conservase, ca prin farmec, fără intervenţia irenilor. Clădirile erau înguste, înalte, durate din marmoră de-un albastru pal, şi serviseră ca sedii de adunări publice. Cu vremea, fuseseră preluate de Academia de istorie. Caldarîmul îl întocmiseră din cuburi de stînci marine, pe care presăraseră nisipuri de scoică. În chiar centrul *Enigmei* fusese desenat un ring, cu spumă de mare solidificată, care servea ca rampă de lansare pentru *rachetele de croazieră* *.

De ce amenajaseră rampa tocmai într-o piaţă istorică? Chestiune de gust ori raţiuni de complementaritate — irenul nu ştia exact.

* După cum se va putea observa, aceste mini-nave irene se cam deosebesc de bombardierele terestre cu acelaşi nume.

Pe ring erau rînduite trei *rachete de croazieră*, altfel colorate, ceea ce însemna că zburau pe coridoare diferite. Nu aveau formă de fuselaj, ci de creastă de val, amănunt căruia nu i-am dat atunci atenție, presupunînd că era vorba de o curiozitate locală. Nava noastră era albă, ca și uniforma pilotului, o femeie de douăzeci și ceva de ani, de statură mijlocie, cu ochi migdalați, cenușii cu stropi de coral — o chema Ysera — care ne întrebă dacă aveam preferințe asupra peisajului. Răspunse Midas, prin codul lor, spre a fi mai lapidar. Am pătruns în micul vestibul al rachetei, unde *trasorul*, după ce îl onorarăm cu cîte șapte *fise de transport public* * ne indică fotoliile noastre, opt și nouă, adică ultimele. Racheta decolă pe verticală, ca un lift, iar pilotul ne propuse să deschidem hublourile dacă doream să ascultăm freamătul mării. După zece secunde, nava se așternu la zbor și abia atunci începui să-i bănuiesc caracteristicile. *Racheta irenă de croazieră* are particularitatea de a plana variabil, la altitudine joasă, și de „a se mula" pe relief, oferind pasagerilor posibilitatea de a gusta frumusețile peisajului. Nava era un mic *condor* **, uzitat pe distanțe medii și scurte.

* Pentru operativitate, la ireni se folosesc fise de transport, procurabile în schimbul monedei obișnuite ; numărul fiselor introduse în robot depinde, firește, de calitatea mijlocului de transport public ales.

** Termen generic pentru toate aparatele irene de zbor, după numele legendarului Condor, tînăr fulmin care încercase să survo-

Eram foarte contrariat de viteza atît de redusă a rachetei, mai ales că văzusem și alți *condori* zburînd alene, de parcă se plimbau și nu efectuau curse internaționale. Dar n-am apucat să-mi exprim nedumerirea, fiind furat de noutățile traseului, pe care un mic ghid albastru mă ajuta să le descifrez. Și mai era și Midas, firește. Urmăream cu încîntare o explozie de *artezieni*, adică o joacă de delfini, în apropierea unui arhipelag, ale cărui insulițe conturau loturi experimentale, dintre care unul pentru efectele trilurilor de păsări asupra plantelor medicinale. Arhipelagul, Ronavolo, se afla în preajma unui port, observai, mai întîi, sute de catarge, ambarcațiuni de agrement, apoi vase pescărești cu pavilioane mari, multicolore, iar la dane — niște așezări plutitoare, vapoare cargo de trei-patru milioane de tone, preciza ghidul. Racheta se îndreptă spre puntea unuia dintre vasele-cașalot, oprindu-se, brusc, lîngă macaraua-turn, cînd Ysera întrebă :

— Ce descărcați ?

— Încărcăm, răspunse macaragiul, salutîndu-ne vesel și arătînd spre o cascadă de boabe care se scurgeau în cale.

Naveta noastră porni în zbor accelerat peste o pădure deasă, aproape neagră, mi se părea de bitum, din pricina vitezei, apoi peste un lan întins, se strecură pe sub două

leze crestele veșnic albe ale munților Nereyzi, cu aripi de *sakoura* întinse pe nervuri de fildeș. Legenda vroise ca el să reușească la ultima încercare.

linii de înaltă tensiune şi ocoli un far, înainte de-a se lansa din nou peste ape.

Farmecul cursei îl dădeau mugetul mării, schimbările bruşte de direcţie şi culoare ale valurilor, mişcarea pescadoarelor, albe, mici, ca nişte corturi întinse pe pajişti netede şi fără sfîrşit.

Deodată, prin dreptul hubloului meu trecu un *condor* subţire şi lung, cu o viteză ameţitoare ; se pierdu ca o nălucă şi simţii cum racheta zvîcni pe urmele lui. Ne-avîntarăm în larg. Deslușii chiar pe chipul lui Midas semne de aşteptare şi nu ne rămînea decît să privim, tăcuţi, pasta verzuie întinsă sub *racheta de croazieră*. Nava făcu un ocol fulgerător, după care îşi reduse viteza deasupra unei zone de mărgean, unde observarăm o agitaţie neobişnuită. Ysera îşi oferi concursul, dar cineva de jos îi răspunse prin *gramont* * că spaima trecuse. Doi „ireni-broască" adunau nişte vreascuri, aşa păreau, susţinute de un rechin care se zbătea să le ţină strînse, spre a nu fi risipite de valurile mării.

Ce se întîmplase ?

Ne-a povestit Ysera, care reuşise să schimbe cîteva cuvinte cu pilotul *hidrocondorului* ce ne depăşise ca o fantomă. *Condorul* aparţinea desantului pescăresc din Ronavolo, echipaj de salvare format din amatori tineri, şi fusese chemat urgent în sprijinul ambarcaţiunii „Gristy". Aceasta

* Aparat de comunicaţie la distanţe mici, pe care irenii îl poartă la manşetă sau la butonieră.

era o plută din trestie, după un model vechi de trei mii de ani, cu ajutorul căreia cîțiva exploratori încercaseră să dovedească verosimilitatea unui traseu peste apele Mării Furtunilor. Dar pluta atinsese o formațiune de corali ascunsă sub valuri, fiind amenințată cu destrămarea. Pînă să sosească desantul salvator, „Gristy", ciopîrțită, fusese menținută la suprafață de doi rechini, care-și dăduseră toată silința ca resturile plutei și nefericitul echipaj să nu fie răvășite de talazurile dezlănțuite.

— O salvă de bucurie puse capăt bătăliei, exclamă Ysera, stîrnind veselia pasagerilor, și n-aveam să știu, atunci, că pilotul rachetei recitase din Proclamația primului președinte al Ligii Irene.

Răsuflarăm liniștiți, iar calmul reveni de tot cînd pilotul așternu nava pe o poiană, unde coborîră trei pasageri, ocrotitori silvici, după cum dedusese Midas.

— Puteți privi Djerba, comunică Ysera, peste cîteva momente.

Ținutul natal al Ellilei era o insulă ? Așa părea întinderea peste care planam, o regiune împădurită, de-un verde robust, în centrul căreia se desena un uriaș opt alb.

Racheta de croazieră a airenizat lin, ca o mîngîiere, spunea careva, pe ringul dinainte stabilit, un covoraș de gazon marcat de un *santinel* *. La coborîrea din navă, m-a izbit aerul sărat, pătrunzător, dens al Djerbei, care-mi

* Cactus, în limba *smirnă*.

dădea o neașteptată senzație de vioiciune. Potrivit cutumei irene, am solicitat un autograf pilotului, iar eu am felicitat-o pe Ysera pentru îndemînare, gest cam bizar sau „exotic", cum spuneau irenii cu îngăduință, dar femeia mi-a surîs fără supărare.

Citind autograful — „Doar accidentul de la Furtuni v-a scăpat de plictiseala voiajului ?" —, am auzit, deodată, un vuiet puternic, prelung, dinspre uscat. Ghicindu-mi nedumerirea, Midas îmi arătă clădirea aeroportului, o scoică imensă, de basm, alcătuită din gresie de Utamaro, cu aplicații de ceramică neagră. Palele de vînt, pătrunse în deschizătura aerogării, căpătau efectul unui vuiet statornic, deși rezervat.

— Aici nu vom scăpa de mare nici, pe teren solid, prezise Midas.

— Ați mai fost la Djerba ?

— În partea cealaltă, la sideraldrom.

Pe fațada aerogării scria, cu litere mici, încrustații de sidef, *Utamaro,* iar cu caractere mari — *Tăcerea oprită !* Intrarăm într-un salon luminat ca afară, mă uitai, cîteva clipe, după geamuri și plafon, crezînd că nimerisem într-o amenajare în aer liber, cerul era, într-adevăr, deschis, simțeam și briza fină a mării, dar aflai că încăperea era protejată de *manevr,* materie sintetică invizibilă cu ochiul liber. Midas recurse la serviciile unui *trasor* spre a stabili drumul spre Palat.

Trecură pe lîngă mine cîțiva localnici, bărbați potriviți de statură, robuști, bronzați, cu mișcări încete, aș fi zis calculate, de n-ar fi fost privirile lor neastîmpărate și chipurile molipsitor de destinse. Femeile păreau mai înalte, dar numai datorită vestmintelor înfășurate pe corp, purtau părul strîns în conciuri, fără podoabe, și aveau mersul tuturor irenelor, expresiv, curgător, parcă pluteau.

Am pornit pe jos, alegînd o alee în zig-zag, care străbătea un cîmp cu otavă și cu maci albi. Un localnic, pe care-l salutarăm politicos, scuzîndu-ne de întrebare, ne lămuri că poteca nu era trasă cu rigla ca să permită trecătorului să admire în voie bruma de verdeață.

— Dar Palatul e departe ?

— Nu prea : cale de-o snoavă ! Îl găsiți lesne, fiind singura casă cu un etaj. Celelalte au mai multe ori nu au deloc.

După ce am admirat bruma de verdeață — era nespus de blîndă, odihnitoare —, am pătruns pe artera principală, în „ochiul mare" al optului alb din Djerba, și, după numai cîteva sute de pași, am zărit Palatul.

Construcția, veche, cea mai vîrstnică din Utamaro, era din piatră, solidă, sobră, sigură pe ea, altfel părea modestă, oarecare, printre construcțiile argintii din preajmă. Urcarăm treptele largi, cenușii — treisprezece, Midas le numărase — cînd la ușa Palatului apăru un bărbat în alb, cu o bluză sclipitor de albă, deschisă la gît și cu mînecile suflecate.

— Fronde Turaldo. *Am-brazura !* *

Ne strînse mîinile un iren în floarea vîrstei, cu braţe puternice, deşi fine, privirile grave, iscoditoare, dar buzele abia-i reţineau un surîs, ce se va dovedi încăpăţînat şi zburdalnic. Ne prezentarăm fără ceremonie. Turaldo, pescar, fusese ales, cu aproape doi ani în urmă, *fiorgarond* **, funcţie obştească echivalînd cu gradul unui guvernator de provincie. Ne invită în holul Palatului. Nu am avut cînd să-l examinăm, întrucît Turaldo ne arătă, cu un gest solemn, o plantă cu tulpina înaltă, terminată cu un mănunchi de flori vişinii, semănînd cu o tuberoză. Era plasată într-o vază mare de gresie şi *fiorgarondul Djerbei* ne spuse că era emblema Palatului.

— Planta se numeşte *batunna* *** şi ea a dat şi titlul popular al Palatului, ba chiar al funcţiei mele, spuse Turaldo — serios, în glumă, nu mi-am putut da seama.

În încăperea lui de lucru, unde ne condusese, se mai aflau doi ireni, unul de-o seamă cu *fiorgarondul*, era *primul* torpilor al Djerbei, Linar Meridu, celălalt — un tînăr blond, mai înalt, „pescar oricum", şi el. Îl chema Almer. Ellil urma să ni se alăture la cherhana. Atmosfera mi s-a părut însufleţită şi nu mă înşelasem.

* Salut local : *Al dumneavoastră, la ducere şi-ntoarcere* (cu sensul de *la bine şi la rău*).

** *Penultimul între egali*, în sens propriu.

*** *Nu mă văita*, în limba smirnă.

— Sărbătorim un eveniment dur, ne mărturisi Fronde Turaldo. Mi s-a decernat „Premiul pentru suspans", precizã el, şi, cum nu numai eu, dar şi Midas aşteptam cu sufletul la gură, continuă pe acelaşi ton sec : Am comunicat guvernului central, la începutul anului, că vom livra la termenul stabilit patru milioane tone de peşte şi am devenit laureat al suspansului.

Primul torpilor şi Almer izbucniră în rîs, deşi cunoşteau povestea, Midas surîdea numai, discret şi politicos, dar, personal, eram mai mult curios decît amuzat. Îl urmăream, deci, cu mare interes pe Fronde Toraldo, care mă informă că Asociaţia tineretului din Brabant, capitala ţării, acorda, anual, distincţiile organizaţiei. „Premiul pentru discreţie" îl primise agenţia „Xigenţa", care păstrase pentru sine un set de ştiri mai aspre. Cronicarului sportiv *maori* îi fusese acordat „Premiul pentru cruzime", întrucît uitase, la o transmisie, să comunice scorul la pauză. *Diplomat pentru subtilitate* devenise un cronicar dramatic din Capitală, titularul unei rubrici al cărei unic element lipsit de echivoc era semnătura autorului. *Medalia cutezanţei* o cucerise un orator ale cărui prelegeri publice se desfăşurau doar pe citate din Constituţie. Un înalt slujitor la agricultură primise *distincţia pentru mărinimie*, datorită unui patetic apel lansat la *aracajù* : „Noi trebuie să vă străduiţi cu toţii ca recolta să fie optimă". Însuşi purtătorul de cuvînt al Asociaţiei primise un premiu, *pentru perspicacitate*, observînd că tinerilor smirni nu le repugnă versurile.

— Anturajul, precum vedeţi, e măgulitor, conchise Turaldo, renunţînd la aerul ceremonios, zîmbind deschis şi invitîndu-ne să închinăm cîte un pahar de *agai*, „caviarul" livezilor din Djerba, zis şi *soclu*, fiindcă te-ajută să te ţii drept şi neclintit.

Sărbătoritul, ca şi noi, se mai înveseli, dar, deodată, îşi recăpătă figura sobră, amintindu-şi de scopul călătoriei noastre :

— Doriţi, cumva, să ne cunoaşteţi domeniul ?

N-a mai aşteptat răspunsul, dealtfel îl ştia, şi, însoţit de Almer, ne-a arătat, cîteva ceasuri bune, tărîmul ultimului ţărm. Linar Meridu urma să pornească în larg cu flota de pescadoare.

Djerba nu părea grozavă. Era cea mai mică insulă locuită de pe planetă. O stăpîneau cam treisprezece mii de ireni, cei mai mulţi dintre ei pescari. Capitala, Utamaro, adăpostea întreaga populaţie. Oraşul avea un aerodrom internaţional şi două *sideralporturi* pentru alimentarea navetelor spaţiale. Institutul de piscicultură, renumit în Irene, se găsea peste drum de Operă. Mai aveau un teatru şi nouă biblioteci. Faima insulei o dădeau, însă, mai ales depozitele ei frigorifice, plasate, toate, sub apă. Marele acvarium, durat din cristal, se afla în apropierea ţărmului nordic, tot pe fundul mării.

Utamaro are forma unui opt, fiindcă locuitorii insulei, smirni, au venit aici în veacul al optulea al mileniului trecut, întemeind primele aşezări. Nu practică agricultura, bucatele le obţin de pe continent, oferind, în schimb, peşte

și produse din pește. Lucrează cu metode tradiționale, preferînd pescadoarele cu propulsie nucleară sofisticatelor autonăvoade cu neutroni și cobalt, care n-au nici un farmec, estompînd marea frumusețe, adică inegalabila frumusețe a pescuitului. Terenurile, toate, sînt acoperite de păduri și livezi, replică la uscăciunea mării. Uscăciune de suprafață, fiindcă în inima și în pîntecul mării e mai multă strălucire decît pe cer. Cine nu pricepe asta e un vreasc.

Djerba este o insulă a Smirnei, țară învecinată cu Madera. Singura ei vecină pe uscat ; restul e marea. Iar Madera, cu cinci, patru, trei, două sute de ani în urmă, fusese una din marile puteri, condusă de faimoasa dinastie regală Bakkarag. Insula Djerba căpătase, încă pe atunci, statutul de district autonom, în urma unei decizii a parlamentului, care gîndea să aibe și Smirna teritorii peste mări, ca Madera, al cărei monarh declarase premierului smirn că nu i-ar fi ajuns o vîrstă de iren ca să-și încingă regatul călare.

Am zăbovit mai mult, la Utamaro, în *Mica cherhana*, cum spuneau gazdele mini-muzeului local, instalat într-o clădire modestă și alcătuit fără ostentație, compus din opt încăperi, pline de „piese cu memoria intactă".

Fronde Turaldo ne arătă, mai întîi, harta politică irenă, un tablou din sidef, pe care frontierele erau desenate în chip de năvod, cu ochiuri mai mari, mai mici, încrustat cu perle albe, capitalele fiind indicate prin perle viorii. Țara

lor, Smirna, cu districtul autonom Djerba, se află la extremitatea vestică a continentului Merope, ai cărei vechi locuitori credeau că dincolo de Utamaro, *Ultimul Ţărm*, se întindeau doar mări fără sfîrşit, bănuite că ar ascunde bogăţii fabuloase. „Cine domină Utamaro are o cheie pentru Oceanul Speranţei" — spusese Bakkarag al XVI-lea şi căpeteniile sale nu pregetară să i-o procure. Dar cum ?

— Maderii aveau trupe temute, vreo două milioane de picioare, iar smirnii doar o gardă civilă de trei mii de suflete, povesti Turaldo şi, ca să pricepem mai bine cum se petrecuseră lucrurile, ne sugeră să poposim şi în celelalte încăperi muzeale, denumite *bathilda-bazarda* *. În prima cameră mi-atrase atenţia un desen înfăţişînd un cap încoronat, avînd o armură ca o carapace de reptilă preistorică, dar nişte picioare fragile, plăpînde şi şovăitoare pe un drum pietros. Legenda desenului : „Cînd îl auzi, pare morun, cînd îl prinzi — un caras". Cîţiva tineri localnici priveau caricatura pentru a nu ştiu cîta oară, dar tot pufneau în rîs, ca şi noi, dealtfel.

Fiorgarondul continuă, traducînd în *jerada* diferite texte, titluri de cărţi şi publicaţii, prin a demonstra că maderii s-ar fi făcut de rîs pretextînd o ameninţare smirnă. Aşa încît, Bakkarag îl trimise, în capul unei flote puternice, la Utamaro, pe amiralul Shutdt, care acostă în

* *De duh şi de buh*, într-o traducere liberă.

apropiere de Promontoriu. Însoțit de șapte comandanți, amiralul a debarcat pe țărmul de piatră, unde l-a întîmpinat „fiorgul" de-atunci al Djerbei, Brayant, cel mai bătrîn pescar din insulă, înconjurat de șapte copii. Shutdt avea să recunoască în *Memoriile* sale că „sfidarea bătrînului" îl descumpănise : ar fi preferat o încăierare armată în larg. Îi comunică, totuși, lui Brayant că venise să întărească Djerba în fața unei invazii fulmine, chemat, în taină, de un grup de clarvăzători. „Avem amîndoi părul albit, amirale — a răspuns bătrînul pescar. Pe cine veți reuși să convingeți că ocupația militară a țărmului nostru ar fi un viol la cerere ?" Comandanții începură să tușească, încurcați, nervoși, un matelot din gardă, tot încercînd să-și stăpînească rîsul, își pierdu echilibrul și căzu în apă, cît Shutdt, cu priviri de plumb, se retrase bombănind amenințător. Cînd djerbii văzură maderii plecînd, hotărîră stare de veghe.

— Shutdt a revenit, ne spunea Turaldo. Maderii i-au convins pe fulmini să improvizeze niște mișcări de provocare, ceea ce a determinat parlamentul din Brabant să accepte un acord de apărare cu maderii.

Cum fulminii n-ar fi putut ataca decît din larg, Shutdt și-a instalat o tabără pe Djerba, urmînd s-o părăsească, fără condiții, în opt luni, dacă nu interveneau ostilități armate. Fulminii nici n-aveau de gînd să le provoace, dar ocupanții maderi nu mai plecau, ceea ce l-a făcut pe Brayant să declare că Djerba devenise cel mai întins ținut al Irenei, de vreme ce trupele lui Shutdt nu mai ajungeau

să iasă dintre frontierele ei. Amiralul a replicat că era aliat, nu străin, dar bătrînul „Iorg" l-a înfruntat cu un argument intrat în proverbele irene : „Noi cu barca, voi cu vîslele ! Asta-i alianță ? Oricum îi veți spune, și vîslele-s ale noastre."

Bakkarag s-a simțit ofensat, a început să amenințe cu represalii atroce, cînd șeful statului smirn, Ahmada, a chemat la rezistență prin toate mijloacele, încheindu-și apelul cu asigurarea : „Curtea maderă e recunoscătoare — în cinstea fiecăruia din noi ar ridica o groapă".

— Dar lovitura de trăznet pentru maderi a venit din Madera, tocmai cînd pămîntul smirn frigea tălpile mercenarilor regali. A fost un poem al lui Arbogast, vestitul lor bard, care a compus *O mare putere desculță*.

. . Turaldo luă de pe raft un volum subțire, mic, cu coperți cenușii, pe care începu să-l răsfoiască încet, cu o grijă aproape nefirească. Almer se porni să recite în *madera*, apoi în limba sa maternă, simplu, chiar monoton, dar versurile aveau o eufonie de-o puritate umilitoare, cum ar fi spus Ellil. Poemul fusese tălmăcit și în *jerada* dar, oricum, ar fi fost peste puterile mele să-l redau în toată frumusețea lui răscolitoare. Mă voi mărgini să reproduc subiectul și, oricît de palid, unele idei ale poemului răzvrătit.

Eroul *Marii puteri desculțe* era un țăran, Ramond, firav și bătrîn, care cutreiera așezările madere propovăduind chemarea la vatră. El zicea că distanța dintre puternici și slabi nu-i totuna cu aceea dintre slabi și puternici, iar

avuția țării se face prin sudoarea propriei frunți, cu mîna, nu cu pumnul. Madera-i o mare putere desculță, gîndea Ramond, fiindcă țara zace, sărăcită, în colb, pentru ca țeasta regilor să sfîrîie sub nimburi. Madera își face din prieteni dușmani, sedusă de prietenia dușmanilor ei. Cu forța s-ar fi putut pătrunde oriunde, pînă și-ntr-un pîntec de femeie, dar necum în sufletul unui iren și niciodată în ființa unui popor. Ramond cerea, cu înflăcărare, înfrățirea maderilor cu propriul lor pămînt, năruit în paragină, sterp, cît fiii săi putrezeau pe alt pămînt, fiindcă străinul nechemat e dușman jurat, pe care nu lacrima, ci cătarea-l înmoaie. „Prietenii noștri — cînta eroul — ne învață demnitatea și, oricît i-am ocupa noi, tot ei ne cuceresc."

Efectul poemului a fost năpraznic. Fronde Turaldo, punînd cartea la loc, păru că ne explică :

— Pe asemenea versuri nu calci cu cizmele, chiar de ești *tont pușcă*, precum mercenarii. S-au dus la vetrele lor, reluă *fiorgarondul* și, invitîndu-ne în salonul pentru oaspeți, încercă să ne liniștească de tot :

— Dar acestea-s amintiri, spuse, făcîndu-ne semn să ne așezăm la masa pe care Almer adusese niște pește, fript la foc de crengi verzi, și o carafă de *soclu*. Madecii ne sînt și le sîntem prieteni devotați. Atîta vecin avem și noi. Cum zice proverbul : „Cînd te mîndrești cu vecinii, au ajuns să-ți semene".

Turaldo socotea memorabilă insinuarea maderă de la sfîrşitul, mai precis cu vreo treizeci de ani înainte de sfîrşitul mileniului trecut.

— Ne cam dădea tîrcoale un mare deficit. Adică mare pentru noi, stat mic, fiindcă cei mari mai alungau belelele printre cifrele medii. Şi ţara s-a trezit, pe nepusă masă, cu cîteva milioane de turişti maderi, care, de n-ar fi venit eşalonat, ne-ar fi sufocat pur şi simplu. Mai tîrziu, mult mai tîrziu, ai noştri şi-au dat seama că invazia turistică şi devizele de rigoare fuseseră plănuite de guvernul mader, cu delicateţe şi discreţie, ceea ce a făcut gazetele din Brabant să scrie despre „urzirea unei insinuări de mare caracter".

Dar şi Madera a fost prima ţară care a primit, din partea Smirnei, clauza naţiunii decent învecinate, titlu juridic pătruns în normele Irenei. Madera ocupă primul loc în comerţul exterior smirn, cu opt la sută. Şi tocmai ei i-a fost împărtăşit, chiar înainte de-a fi prezentat Ligii Naţiunilor Irene, celebrul experiment din Djerba — *sacra treime*.

În încăpere năvăli, deodată, Ellil cea îmbujorată şi surizătoare, grăbită să ajungă la *sideralport*, ne salută cu voioşie pe toţi, lucrarea ei fusese admisă, dar cu unele completări, trebuia să fie urgent la Augusta, nu mai avea răbdare, se asigură dacă mă simt bine, rîse bucuroasă cînd auzi că mă simt foarte bine, îl mai rugă pe Midas să nu mă lase sîcîit de careva, după care dispăru în fugă, aşa cum sosise, promiţîndu-ne un *polyphon* cu veşti bune.

— Dar a trebuit să lucreze, nu glumă, în laborator, observă Turaldo, care mai spuse că Ellil venise la întreprinderea ei în zori, sperînd să termine, pînă-n prînz, noile probe cerute la Arte și să ne însoțească.

Regretarăm plecarea Ellilei, dar Midas ne încredință că profesorul Arphidas era extrem de punctual și sever. Revenirăm, deci, la *sacra treime*.

Experimentul fusese declanșat de un catren din gazeta locală, intitulat : „Cine nu muncește ne mănîncă." Și djerbii, după ce se asigurară că nu-i vreo gogomănie, se apucară să observe mai atent distribuția avuției pe scară mai generală. Văzură, mai întîi, că o treime din populație, formată din leneși, demagogi și aventurieri, ajunși indivizii cei mai insolenți și rebarbativi, își însușeau avuții prin sustrageri și combinațiuni. Fusese nevoie de o altă treime, care să apere ultima treime, pînă la urmă singura productivă. „Mare să fie, că pește-i destul" — credea Bothos, unul din djerbii cei mai rapace, proaspăt candidat la un post de senator. Pescarii l-au trimis cu blîndețe în larg să dovedească, și el, că pește-i destul, ceea ce, altfel, era adevărat. „Fiecare are dreptul să mănînce o pîine", a țipat Bothos. „Desigur, dar întîi s-o facă." Pe scurt, parlamentul a hotărît transformarea în producători a tuturor treimilor, ceea ce n-a fost ușor, dar a fost bine.

Fronde Turaldo adăugă :

— Cînd trimisul nostru a prezentat experimentul premierului mader, acesta mărturisi : „Aveți dreptate să re-

fuzați complexele. În fond, judecățile de valoare le stabilește istoria, nu geografia".

Vremea trece prea repede cînd te găsești printre oameni buni, gîndeam la ieșirea din *Mica cherhana*, în pragul căreia ne-am oprit, păstrînd — potrivit ritualului djerb — o clipă de reflecție. Simțeam răsuflarea agitată a mării, care se foia arțăgoasă, neavînd somn — credea Almer, și cerul sticlos, care părea că se apropie, cerul sub care își făcu obișnuita apariție *Arena*, în rondul ei de noapte, umbrela Irenei, care plutea ca un astru, fără grabă și fără zgomot, ba, zborul ei mare, mut, făcea și mai adîncă liniștea serii. Irenii stătură pe loc, privind-o tăcuți, observînd, adică, în onoarea ei un moment de luare-aminte sau de dare de seamă, zisese Turaldo, după care porniram în mers întins spre Palat.

Sparse tăcerea Almer, tînărul pescar amintindu-și — nimeni nu s-a mirat de unde pînă unde — că Fronde Turaldo nu era primul laureat al tinerilor din Brabant. Unul din predecesorii lui primise *Premiul pentru frivolitate*.

Fiorgarondul îl îndemnă să continue pînă la capăt. Da, unul din predecesorii lui Turaldo acceptase ca roboții să fie folosiți la îngrijirea livezilor și parcurilor din Djerba. Dar tinerii, și nu numai ei, găsiseră că răceala și neîndemînarea acestor fantome mecanice, mișcările lor greoaie și programate se potriveau ca nuca în perete cu

frumusețea și exuberanța grădinilor. Promovarea *trasorilor* li se păruse ușuratică, dacă nu neserioasă.

— Să nu ridem prea tare, interveni Fronde Turaldo, cine știe ce premii ne mai așteaptă și pe noi...

La drept vorbind, irenii nu se tem deloc de glumă. Dimpotrivă, după cît am înțeles, ei o consideră factor de echilibru și persuasiune. Venită la timp, neapărat la timp, bună, da, bună, fiindcă izvorăște din durerea pentru urît, vechi și penibil, gluma, cred irenii, devine mîntuitoare, împiedicîndu-i să se facă de rîs. Și-i bine să poți ironiza o întîmplare, rectificînd-o în acest stadiu, adică pînă nu devine de plîns. Turaldo amintea de umoristul karmyn care împărțise irenii în sobri și glumeți, pînă cînd o mare sobrietate, căpătînd simțul umorului, constatase că ambele tabere aveau același drum, numai că doreau să poarte încălțări diferite. *Fiorgarondul* zise că doar anomalia tremură în fața glumei. În nordul Smirnei criteriile de repartizare a tinerilor erau cam neclare, pînă cînd o epigramă a secretarului de stat la Învățămînt lămuri totul, deși provocase coșmaruri. Un ziar umoristic întocmise, cîndva, o listă de lucruri pe care unii mureau să le vadă, dar de care nu vroiau să se audă, ceea ce produsese oarecari regrete, dar recuperabile. Ziarul mai consolase un critic de artă ce-și părăsise prima opinie, cu care avusese trei tomuri de valoare, încurcîndu-se cu o rubrică înstărită. Cam în aceeași perioadă, se petrecuse în Djerba temuta busculadă a circularelor. Dispozițiile trimise de către departament, situat într-o zonă montană, fără ieșire la mare, se contra-

ziceau într-o asemenea măsură, încît pescarii socotiră că mijlocul cel mai bun de a le dovedi paloarea era să le aplice riguros, împrejurare care a inițiat decizia ca autorii circularelor să lucreze ei înșiși în producție, periodic, ceea ce duse la scăderea dispozițiilor și la creșterea dispoziției. Totul s-a petrecut fără prea mare zarvă, la drept vorbind, fără nici o zarvă, adică zîmbind și făcînd...

— Pare-mi-se că Turbo Lynade, poetul, scrisese că gluma-i expresia explozivă a simțului măsurii, reluă *fiorgarondul*, cînd ajunserăm în fața Palatului. Considerentul e de reținut, pentru noi, vreau să spun, fiindcă întărește îndemnul marelui Brayant, Întemeietorul, care, de pe terasa Palatului, spusese mulțimii djerbe : „Dimensiunea de nemăsurat a idealurilor noastre s-o dea modestul simț al măsurii. Aceasta înseamnă, mai ales, să nu spunem la persoana a doua ceea ce nu ne-ar conveni să spunem la persoana întîi."

Îl mai întrebarăm de ce titlul funcției sale obștești se oprise la *penultimul între egali*. Turaldo zîmbi iar și răspunse pe îndelete, urmărind dacă era bine înțeles :

— Dorința Întemeietorului fusese de-a se ști ultimul între egali. I-am păstrat lui acest loc privilegiat, noi coborînd, firește, cu o treaptă.

Turaldo și Almer țineau să mai rămînem ; mulțumindu-le, ne scuzarăm, nu noi ne grăbeam, ceasul ne grăbea, și voi păstra mereu în suflet glasul profund, marcat de emoție, al *fiorgarondului* Djerbei în clipa de rămas bun de la Palatul din Utamaro :

— *Am-brazura*, prieteni !

— *Am-brazura*, prieteni !

Almer ne-a însoțit pînă la aeroport, unde Midas vroi să dea urgent un *polyphon* la Augusta. Ne îndreptam spre *condorul* nostru, cînd prietenul meu iren observă că uitase deschisă ușa cabinei, o și văzurăm deschisă, și Midas se întoarse, înciudat, s-o închidă.

Așteptarăm, deci, cursa următoare.

Ziua a patra

Midas mi s-a părut gînditor. Străbăteam Grădina Irenă, care înconjoară sediul Ligii și unde toți mesagerii aduc din țările lor flori rare, mai înalte, mai plăpînde, mai mari, mai mici, după cum cred și ei. Grădinii i se spune Anexa la Carta Ligii. Mergeam pe aleea mare, de marmoră cafenie, străjuită de pavilioane florale, mici monumente de culoare, pe care Midas le vizita în fiecare dimineață, cînd venea la *Salcoura*, spre a pătrunde în atmosfera de lucru a zilei. Ne-am oprit în fața unor arbuști, păreau de liliac alb, aducători de vești bune, și a unei zade brumării, care se întindea pe un mușchi gros ca o blană de urs, încercînd parcă să se ridice într-un cot, dar simțeam respirația inefabilă a întregii grădini, unde veneau pictorii să studieze culorile și lumina.

Privelișlea îmi liniști oarecum prietenul, tulburat de un distih al lui Turbo Lynade, de-abia apărut în gazeta *Re-*

verberații și care înfiera încălcarea *Consensului Iren privind interzicerea modificării mediului ambiant în scopuri publicitare*. Acordul, cunoscut sub numele de *Stop competiției geofizice*, fusese inițiat de Ligă, cu peste un veac în urmă, pentru a se preveni ridiculizarea mediului înconjurător. Omul și natura își armonizau, prin știință, mersul, ziua irenă începea, se zice, cînd răsărea *Arena*, dar se găsiseră iarăși excentricii cu deturnările lor umilitoare. Cu multă amărăciune povestea Midas cum firme de umbrele făceau reclamă produselor lor, proiectînd modele luminoase pe straturile dense de nori. Mărci de autovehicule erau transcrise prin dîre de aburi de către *condori*. Școala de balet „Sinta" subvenționase un proiect de contorsionare a curcubeului în silueta unui „S". O coafură nouă era susținută prin tunderea eucaliptilor ornamentali, iar un taifun din Mările Sudului fusese întors, brusc, după un nou sistem de circulație.

— Amuzant, nu ?

— Recunosc, Midas...

Numai că această fantezie pernicioasă era socotită costisitoare, fără acoperire, și maltratantă, fără jenă. Marele ecolog Placyda observase că mediul ambiant, atît de îngăduitor, dădea semne de nervozitate.

Cum opinia publică se dovedise iritată, excentricii au fost îndemnați să renunțe la manevrele lor frivole, iar un consens în materie oferea o nouă protecție naturii irene, adică irenilor.

— Dar ieri echipa Zozo a cîştigat, pentru prima oară, campionatul mader de *balsam*, iar suporterii, adică o mînă de suporteri, au modificat albia unui pîriu alpin, tot Zozo, dîndu-i forma unui „Z", ceea ce a provocat o amplă mişcare protestatară.

— Şi ce va urma, Midas ?

— Lucrurile vor reveni la firesc, pîriul va fi eliberat din constringere, dar rămîne acest simţămînt amar de „vină inechitabilă", cum scrie Lynade.

Făcu un semn familiar, de salut, unui băiat ce se ivise în capătul aleii, un tînăr cu părul arămiu, lung, care se apropia de noi cu oarecare sfiiciune.

— Terry, spuse Midas cu voioşie, dînsul este Anomis, despre care v-am vorbit şi-n grija căruia veţi fi timp de cîteva ceasuri !

Băiatul surîse, înclinîndu-se. Părea un copil mare, era bine legat, ca un atlet, dar faţa şi mai ales ochii erau de-o naivitate încîntătoare.

— Cînd terminaţi vizionarea, reluă Midas, vă propun o excursie spaţială. Vă aştept la Ligă, adăugă.

Pornirăm, Anomis şi cu mine, spre *Restituiri*, salonul muzeal unde urma să fie proiectat, la rugămintea mea, un film documentar despre care citisem „o cronică de manual", cum îi spusese Ellil. Anomis era operator la *Restituiri*, pasiunea sa din timpul liber, altfel el fiind elev în *coloana a treia*.

Continuarăm drumul spre poarta Grădinii. În faţa noastră mergeau cîţiva ireni, tot grăbiţi. Observai că ocoliră,

cu grijă, o porțiune, pe stînga, a aleii de culoarea cafelei negre și, apropiindu-mă, nu zării nimic, dar Anomis aproape sări spre mine, evitînd, în ultima clipă, să calce pe o creangă cu frunze argintii, adică pe o dîră puternică de lumină strecurată printre arbuști și proiectată pe o dală de marmoră a cărării.

Îl luai, spontan, de braț pe Anomis, gestul lui, al lor, mă cuceri într-atîta, încît așteptam, cu înfrigurare, pe aleile pe care le parcurgeam un nou asemenea obstacol. Băiatul avea și un motiv de preocupare. Mi-l spuse simplu, căutîndu-mi privirile cu ochii lui întrebători și limpezi. Fusese respins la cantonamentele tactice, surplus de contingent, după ce îi fusese refuzată încorporarea la satele strategice. Mărturisesc că-l ascultam uluit, despre sate strategice nu mai auzisem demult, de pe vremea marionetelor saigoneze, dar mă temeam, parcă, să cer vreo lămurire. M-am lăsat, deci, în voia povestirii sale.

Competiția fusese acerbă, iar băiatul optase prea tîrziu pentru operațiunile de intervenție din Tamira centrală, zona unei vegetații luxuriante, explozive, dar de-o gingășie cutremurătoare. Savanții emiseseră ipoteza că plantele din pădurile Tamireí ar încorpora unele cantități, experiențele urmau să le stabilească dimensiunile, de minerale utile, absorbite, odată cu seva, din pînzele freatice de mare adîncime. Proiectul de-a folosi aparatura științifică, destul de complicată, în pădurile și savanele tamire, de-a supune plantele acelea sensibile unor exer-

ciții atît de brutale îi scandalizase pe ecologi, care acceptară, după îndelungi dezbateri, ideea ca tineri voluntari, din toate țările, să sprijine, prin mijloace simple, rudimentare, *strategia vegetal-mineralogică* de pe continentul aromelor, cum mai era cunoscută Tamira. Așezările tinerilor, în plină savană, satele strategice, se dovediseră neîncăpătoare pentru milioanele de amatori, așa încît, fu căutată o zonă comparabilă în Nayade, unde se și constituiseră cantonamente pe termen scurt, de maximum o lună, denumite, ca atare, doar tactice.

— Măcar în paza de coastă să mă fi admis, spuse Anomis cu reproș în glas. La anul, însă, voi fi pe față, adăugă hotărît, după care urmă întrebarea : Știți că eu, n-am văzut încă, la fața locului, un aisberg tractat ?

Eu însă văzusem așa ceva în cursul unui zbor de antrenament, era, dealtfel, singurul ghețar tractat, experimental, și doar pe o distanță de optzeci de metri ; băiatul mă ascultă cu invidie, dar fu rîndul meu să-i invidiez pe ireni, cînd Anomis observă, în treacăt, că la ei erau tractate cam două mii de aisberguri pe sezon, folosite ca surse energetice și rezerve de apă pentru irigațiile continentale.

Cînd ajunserăm la muzeu, Anomis alese un salon mai liniștit, micuț, pentru cîțiva spectatori, pregăti pelicula, după care puse pe ușă un anunț : „Sînteți invitați înăuntru. Vă mulțumesc". M-am așezat într-un fotoliu comod, de frunze ruginii presate, cu băiatul alături, spre a vi-

ziona *Noua lume veche*, o copie fidelă a unui film * în culori realizat pe vremuri foarte îndepărtate.

Documentarul reda expediția condusă de Siderai spre Nayade. Fotografiile fuseseră luate chiar în timpul călătoriei. Restul filmului era interpretat de actori, sub îndrumarea celor mai autorizați istorici și geografi ai vremii. Drept consultanți fuseseră invitați unii participanți la marea aventură.

Așadar...

Din portul Utamaro, de pe *Ultimul țărm*, porniseră trei corăbii, aparținînd celor trei continente cunoscute pe atunci — Merope, Silene și Tamira. Exploratorii fuseseră recrutați din cele trei continente, iar navele aveau forme specifice : „Albatros", din Merope, „Pelican", din Silene, și „Lebăda", din Tamira.

Echipajele păreau liniștite și grave. Conducerea lor fusese încredințată de Ligă cărturarului Siderai, din Brabant, supranumit Demonul, pentru mintea lui aspră și îndrăzneala-i diabolică. Era un bărbat mărunt, cu mișcări puține și încete, cu o față prelungă, uscată, încadrată de plete albe, cu o privire blîndă, cenușie, dar atît de încărcată, vreau să spun că era atîta energie în privirile lui Siderai, că vorbele deveneau de prisos. Marele cărturar, creatorul școlii universalității irene, susținea că, dincolo de Oceanul Speranței, s-ar fi aflat un alt continent și că

* Folosesc termenul arhaic, irenii producînd astăzi *izeraras*, pelicule pluridimensionale.

Irene ar avea o formă sferică și nu plată, cum se crezuse. Confirmarea ipotezelor sale, rodul unor calcule și studii de peste patru decenii, sprijinite de elita științifică și conștiința politică a vremii, ar fi avut o valoare inestimabilă, ceea ce a îndemnat *Sakoura* să finanțeze întreaga expediție.

Pe „Albatros" erau muncitori și savanți, pe corabia „Pelican" — tineri cercetători în botanică, etnografie, folclor și filologie, iar „Lebăda" adăpostea literați și artiști plastici. Navele erau manevrate de marinari reputați, conduși de fostul amiral mader Tyrene.

Aleseseră anotimpul cel mai statornic la ei, primăvara, spre a traversa Marele Ocean. Apele păreau smălțuite cu un albastru închis, cu reflexe de smaragd, erau tăcute, parcă trăiau și ele încordarea temutei încercări. Demonul ieșea rar pe punte, lucra în cabina sa, aplecat asupra hărților încă nesigure și studiind un mic glob iren, primul din istoria planetei. Jurnalul de bord îi reținuse îndoielile, chinurile, dar fața lui aspră și ochii lui metalici nu mărturiseau nici o ezitare. Marinarii pretinseră, în a doua săptămînă a călătoriei, că zăriseră niște insule, probabil un arhipelag mai mare, dar Demonul ordonă lui Tyrene să nu se abată nici cu privirea de la ținta spre sud-vest. Femeile de pe nave, mai ales literatele și artistele plastice, zăboveau mai mult pe punte, atrase de luminile și gemetele mării. Siderai, în schimb, nu-și îngăduia decît un ceas de plimbare, zilnic, cînd, înfășurat într-o mantie neagră, încerca — după cum notase el însuși — „să tragă

de limbă Necunoscutul", care „se încăpățîna să rămînă arțăgos, egoist și brutal, ivindu-se zile întregi în care corăbiile scăpau de la distrugere doar prin miracol".

Totuși, după treisprezece săptămîni de plutire, pe ape și printre ape, sub curcubeie și furtuni, Tyrene zări pămînt. Echipajele, toate, se ridicară pe punți, contemplînd, mute, fîșia neagră care oprea oceanul.

Era Nayade...

Spre corăbii începu să se rostogolească un stol de catarge albe și negre. Cam la o jumătate de milă s-au oprit și nimeni n-a înțeles, în acea clipă, sensul întîmplării. Dar, după cum avea să se afle mai încolo, nayazii trimiseseră, și ei, o flotă peste mări, încredințați că pe Irene există și alte ținuturi. Apariția corăbiilor lui Siderai le provocase o mare bucurie, amestecată, însă, cu o teribilă teamă. Nu primiseră nici o veste de la navigatorii lor, așa încît erau fericiți să-i revadă acasă. Dar de ce s-ar fi întors atît de repede și de ce s-ar apropia atît de prevăzători de țărmul natal ?

Cînd au văzut catargele străine, nayazii au rămas încremeniți. Vor fi fost și înspăimîntați. Totuși, bătrînul Degado, aflat în prima barcă nayadă, se încumetă să pornească spre „Albatros". Siderai îl urmărea nemișcat și mut. Demonului îi tremurau mîinile de emoție. Cînd Degado urcă pe punte, Siderai îi întinse mîinile, aspre și sfîrșite, pe care nayadul le strînse la fel de mișcat. Ochii lui

Degado căutau dincolo de Siderai și, cînd zăriră grupurile de femei, se luminară. Îl îmbrățișă pe Demon, oamenii începură să aplaude, mateloții aplaudau din ce în ce mai tare, nayazii îi imitară și, în cîteva clipe, geamătul mării fu acoperit de un tunet de aplauze, care răzbătea pînă la țărm, unde localnicii nu ezitară să aplaude și ei, încît ropotul acesta a marcat primul dialog între vechii și noii ireni, fiecare parte socotindu-se pe ea însăși veche și pe cealaltă nouă. De-atunci, se obișnuiește în Irene ca, la sosirea unor oaspeți de seamă, să se aplaude, semn că mîinile-s libere, deci curate și sincere.

Ajungînd la țărm, Siderai porunci echipajelor sale să cînte și noii veniți, copleșiți de așteptare și emoție, cîntară în cor trei melodii, specifice fiecărui continent reprezentat, nayazii cîntară și ei — era o melodie potolită, duioasă — și, de atunci, se obișnuiește la ireni ca, în pregătirea unor vizite de seamă, să fie invitate orchestre de valoare pentru a înfățișa gazdelor sufletul ce-și trimitea solii.

Țara se numea Karmyna ; capitala, aflată chiar la țărm, era Larma, al cărei *ocrotitor* fusese ales Degado.

Însoțit de ocrotitor, Demonul se depărtă de țărm, urmărit în tăcere, dar cu emoție și mirare, de o mare mulțime nayadă. Femeile purtau părul lung, pletele lor negre, lucioase, făceau parcă mai transparente chipurile lor distinse și frumoase, acoperite de un zîmbet discret și stăruitor. Erau îmbrăcate în rochii mulate pe corp, aveau

cingători metalice şi purtau brăţări argintii. Bărbaţii, toţi bruneţi, cu părul lung, erau îmbrăcaţi ca şi oaspeţii, adică pantaloni şi cămăşi în aceeaşi culoare. Făcuseră un culoar îngust, prin care treceau Siderai şi Degado, amîndoi stinghericţi şi posaci. Doar băieţii rupseseră tăcerea, încolonîndu-se în spatele celor doi bătrîni, vorbind cu aprindere şi neastîmpăr, salutînd cu solemnitate şi eleganţă mulţimea, care abia îşi ţinea rîsul.

Siderai avea să mărturisească, mai tîrziu, că reuşita misiunii îl copleşise atît de mult, încît dacă mulţimea nayadă l-ar fi sfîşiat, socotindu-l intrus ori duşman, ar fi sfîrşit împăcat. Admira, sugrumat de bucurie, locurile noi, visul vieţii sale, arborii înalţi, puternici, vegetaţia stufoasă a Karmynci, culorile exuberante ale florilor şi mai ales nayazii, irenii aceia tăcuţi şi blînzi, care i se păreau Demonului cei mai cumsecade dintre locuitorii planetei.

Îi aştepta o trăsură, la care erau înhămate nişte animale bizare, semănînd cu cămilele. Şoseaua era pietruită, casele durate din piatră şi bîrne, cu ferestre mari şi grădiniţe în faţă. Palatul administrativ, în curtea căruia ajunsese trăsura, era văruit în alb, un alb puternic, ţipător. Clădirea avea doar un cat. În capul scărilor, Siderai era aşteptat de şeful statului, Asterod, înconjurat de principalii dregători ai ţării. Demonul se înclină adînc, rămase cîteva clipe nemişcat, părea o arătare stranie în mantia-i neagră, iar faţa-i devenise mai lividă încă. Doar braţul

drept, pe care-l mișca anapoda, dovedea că bătrînul savant nu încremenise. O gardă de lăncieri îi prezentă onorul și, abia atunci, Demonul începu să urce treptele de piatră, încet, încovoiat, de parcă purta o povară prea grea.

Se opri în fața lui Asterod, a cărui înaltă funcție o întui doar el știind cum, și, înclinîndu-se din nou, îi întinse o *steropă*, pe care o scoase de sub mantie.

— *Altai*, rosti Demonul, cit președintele Karmynei luă, zîmbind, floarea albă și gingașă, după care întinse mîna oaspetelui.

Nayazii erau ceremonioși, țineau la etichetă, ar fi dorit ca primirea vizitatorilor să fie strălucitoare, dar, observînd oboseala și emoția bătrînului, îl invitară într-un salon al Palatului, o încăpere ornată cu tablouri mari, sculpturi și candelabre. Siderai mai dărui lui Asterod stiletul său de argint, *singura armă a expediției*, originalul Jurnalului de bord al navei-amiral, „Albatros", precum și globul închipuit și întocmit de marele explorator smirn.

Atmosfera se însuflețì pe dată. Siderai și Asterod nu puteau comunica prin limbaj, dar ei păreră că încep să se înțeleagă cînd Demonul indică pe glob așezarea Meropei, Silenei și Tamirei, precum și schița imaginară a noului continent. Poziția Nayadei nu era cea exactă. Asterod îi dădu de înțeles lui Siderai locul și forma continentului, arătîndu-i, la rîndul său, hărțile exploratorilor nayazi, care credeau că pe țărmul răsăritean al Oceanului s-ar afla ținuturi locuite.

Istovit, bătrînul Demon abia-şi mai ţinea pleoapele. Gazdele se retraseră discret, politicoase şi, cît ai clipi, descoperitorul Nayadei adormise.

Cîteva zile fură deajuns pentru filologii lui Sidetai să descifreze primele cuvinte karmyne. După o săptămînă, oaspeţii puteau comunica binişor cu localnicii, iar, o lună mai tîrziu, discuţiile lor prinseseră consistenţă. Demonul află, astfel, că descoperise un continent civilizat, constituit din peste treizeci de state, mai mari, mai mici, dar înfloritoare şi paşnice. Nayade avea cîmpii mai întinse decît mările şi doar în partea de sud a continentului se înălţau lanţuri de munţi înzăpeziţi, puţin cunoscuţi, deci temuţi. Se bănuia că-n pădurile Maiagilor ar fi trăit şi triburi sălbatice, războinice şi neînduplecate, dar existenţa lor o cunoşteau în amănunt doar legendele. Nayazii se ocupau cu agricultura, erau neîntrecuţi în creşterea vitelor. Meşteşugurile fiind mai puţin cunoscute, oraşele lor erau rare şi mici. Karmyna se număra printre ţările mai răsărite, vasele ei de comerţ şi de pescuit fiind reputate în tot continentul.

Dar stilul precis, sobru al Demonului s-a dovedit sărac şi umil, cînd a trebuit să vorbească de *titone*. Construcţii din granit, fiecare de dimensiunea unei corăbii ca „Albatros", durate dintr-un singur bloc, cu feţele şlefuite şi curate, uriaşele prisme din Karmyna erau închinate Soarelui, însă ele mărturiseau dorinţa de perenitate şi desăvîrşire a omului, incapabil să dureze în timp, dar capabil

să dureze în spațiu. *Titonele* erau opera unor generații succesive, uneori trei sau patru, ceea ce, pentru nayazi, însemna continuitatea vieții, cursivitatea istoriei și, prin aceasta, putința de perfecțiune. Ei mai credeau că *titonele* exprimă respect atît pentru înaintași, cît și pentru urmași, socotind că, dacă au fost receptivi cînd au primit o mare moștenire, trebuie să fie generoși cînd o transmit mai departe.

Titonele aveau, în partea superioară, niște terase mici, unde vechii karmyni obișnuiau să aducă Soarelui ofranda lor, adică o clipă de reculegere deplină. Accesul la terase era posibil doar pe partea sudică a *titonelor*. Trepte mărunte, albe, te purtau pînă sus, unde trebuia să ajungi descoperit și desculț, semn de smerenie și modestie. Descoperiți și desculți, oamenii lui Siderai au urcat treptele *titonelor*, ei respectînd tot timpul, cu sfințenie, obiceiurile băștinașilor.

Oaspeții-i învățară pe nayazi tiparul, arta fotografiei și mijlocul de a obține curent electric, primind, în schimb, cunoștințe despre cultura unor cereale necunoscute, ameliorarea raselor de animale și construcția de nave submarine. Cel mai tînăr matelot de pe „Albatros", Gandor, un băiat înalt și puternic, de fel din Fulminia, cuceri, fără voie, inima unei fete karmyne, Nidora, care, potrivit obiceiului, oferi băiatului un buchet de flori alb-negre, simbol al iubirii și al supunerii. Matelotul se înroși pînă în

albul ochilor, se înclină încercat în fața copilei, jurîndu-i că, de va mai reveni în Nayade, îi va aduce lăstari de eucalipți, mîndria satului său natal. Mai încercă, dar fără succes, să-i compună fetei și un cîntec.

Discuțiile dintre exploratori și localnici deveniseră aprinse. Fiecare dorea să afle cît mai mult de la celălalt și să apară cît mai modest. Siderai elogiase din inimă sistemul karmyn de administrație, exact cînd Asterol îi enumerase neajunsurile. Președintele Karmynei dorise să viziteze navele Demonului, cărora le dăduse cea mai înaltă apreciere, deși Siderai nu mai contenea să le denunțe defectele.

Jurnalele de bord și impresiile membrilor expediției aveau să formeze substanța unei cărți, *Sublima cunoaștere*, în cinci volume, tradusă în toate limbile irene și purtînd subtitlul : *Noua lume veche*.

Demonul lăsă în Nayade un mare grup de cercetători, literați și pictori, împreună cu „Lebăda", și porni spre țară. Din grup făceau parte și cîteva femei. Fusese dorința lor. În Karmyna persista cultul femeii, iar Degado devenise încrezător în oaspeți, cum spuneam, în ziua sosirii lor, abia după ce observase că la bordul navelor lui Siderai se aflau femei, acolo unde sînt femei, vroind proverbul nayad, vrajba n-are rost.

Departe, în larg, navele Demonului se încrucișară cu corăbiile nayade ce se întorceau din Nagaro, pe care îl descoperiseră cam în aceeași perioadă-n care Siderai se

închina la *titone*. Sosit în patrie, marele explorator anunță, prin cîteva cuvinte, mulțimii care-l întîmpinase, izbînda școlii universalității irene. Apoi, declară :

— Toată lumea știe, de astăzi, cîte ceva despre lumea toată. Sublima cunoaștere devine o nouă stare irenă. Sîntem mai mulți, putem, de-acum înainte, să fim și mai buni. Expropriind ignoranța și exclusivismul, nutrim nădejdea să fim mai înzestrați.

Fiorgarondul din Utamaro, Virbio Mathe, își îmbrățișă compatriotul, în uralele mulțimii, după care-i zise cu blîndețe ;

— Pesemne, nayazii habar n-au să frigă pește în crengi de brad și să toarne *soclu* în scoici. Altfel, nu te întorceai tu așa de repede...

Demonul zîmbi, parcă aprobator, ascultă, destins, lapidarul raport al unui curier nagar despre vizita neașteptată a navelor nayade și primi, fericit, drept răsplată din partea Ligii Irene, un glob de mărgean, slăbiciunea lui.

Filmul se încheia cu o fotografie-document, care-l înfățișa pe Siderai, împreună cu soția, cele cinci fiice și *fiorgarond* în casa unui pescar din Djerba, sărbătorind memorabila sa aventură, supranumită „A doua Facere a Irenei".

Anomis, anunțîndu-mă că „asta fusese totul", mă întrebă dacă mai doream amănunte și, cum răspunsei afirmativ, băiatul făcu unele completări. Siderai, spuse el, a mai vizitat de cîte va ori Nayade, unde avea să-l cunoască pe Vaskado, exploratorul karmyn care descoperise con-

tinentul Merope. In semn de cinstire, marinarii nayazi dau și astăzi navelor lor supranumele *Siderai*, iar marinarii din Merope procedează la fel cu Vaskado.

Cei doi mari exploratori n-au putut să cunoască întreaga măsură a nobilei lor aventuri. Dealtfel, credea Anomis, pentru asta le-ar fi trebuit încă multă vreme. Harta Irenei, pe care tocmai apăruse și Continentul Alb, Shumava, devenise completă, iar planeta își cunoștea profilul adevărat. Noul climat iren nu era, pur și simplu, suma aritmetică a două tulburătoare civilizații, ci mult mai mult, adică o altă stare de spirit, fertilizată de sentimentul universal al sublimei cunoașteri. Știindu-se mai numeroase, de o fascinantă diversitate, conștiente că fiecare ar avea de dat și de primit, națiunile irene cîștigaseră în încredere și siguranță. Cînd statele nayade au fost primite în *Sakoura*, întreaga suflare irenă simțea că se întemeiase *adevăratul mers public*, cum spunea un mesager din epocă, sau *starea vremurilor*.

Chipul mirat, copilăresc al operatorului contrasta atît de frapant cu glasul lui grav, „la obiect" — gîndeam eu atunci, încît aveam impresia că băiatul îmi depăna un basm. I-o și spusei, și Anomis păru încîntat. După ce-mi exprimai mulțumirile și felicitările („Nu, Terry, vă rog !"), ne îndreptarăm spre ieșire, unde tînărul zăbovi o clipă, să semneze în Cartea de onoare, toți tinerii ireni care lucrau voluntar acolo avînd acest privilegiu.

Mergeam direct spre Ligă ? Am fi putut să ne abatem din drum, pentru cîteva momente ? N-ar fi durat prea mult, chiar numai cîteva momente, cît să-şi primească ultima ediţie din *Reverberaţii*, pe unde trecea din cînd în cînd, dar nu cine ştie cît, şi unde lucrase tatăl său, ca muncitor dispecer la *tenete*-uri, adică la mini-sistemele supercomputerizate ale redacţiei.

— *Reverberaţii*, aţi spus ? Tocmai am aflat că acolo scrie Lynade. Chiar astăzi, un distih al lui a provocat vîlvă.

Îl cunoştea, firește. Îşi spunea „scafandru", dar era miner la explorările de magmă, poet, colabora la *Reverberaţii* şi scotea *Ghidul valutar*, ziarul *Sakourei* care publica, în ediţii speciale, cursurile de schimb ale *koralului*. *Ghidul* avea între douăzeci şi patruzeci de pagini, şi cititorii îl vroiau elegant, ei nu puteau suferi, adică, să fie încolonate, pur şi simplu, cifrele, aşa, turme de cifre, firesc fiind ca numerele să aibă ambianţă. Lynade se descurca bine, ştia Anomis.

Nu l-am găsit, din păcate. Lucrase toată noaptea la un articol, care şi apăruse în *Reverberaţii*, a doua ediţie din dimineaţa aceea, un articol pe care l-am parcurs acolo, pe loc, cu Anomis, publicat la rubrica *Asterisc* *.

* Răspuns cititorilor sau Poşta redacţiei, ca formulă publicistică.

— O să creeze din nou spaimă printre vagabonzi și avangardiști, fu de părere Anomis, îndemnîndu-mă, cu un surîs de satisfacție, să citesc. Vagabonzii părăsiseră cîmpul firescului, agățîndu-se, în văzul lumii, de extravaganțele cele mai deocheate. Copiii să fie frumoși ca niște păpuși, credeau ei, să fie feriți de povara vieții pentru ca, ajunși mari, să se despartă de copilărie fără zguduiri violente. Avangardiștii susțineau că, dimpotrivă, copiii ireni trebuiau educați de-o asemenea manieră, încît fiecare să simtă, protector, brațul unui fotoliu de academician.

Turbo Lynade era adept al școlii normale, adică al dezvoltării firești, educația, după el, fiind un mijloc și nu un scop. Copilăria, mai credea Turbo, nu definește atît o vîrstă, cît o stare, o stare psihică și morală, credința în candoare și puritate, puterea de-a rămîne candid și pur, despărțirea de copilărie fiind o greșeală ireparabilă. Ascultați fluviile, îndemna el, care nu se despart niciodată de izvoare, care poartă mereu minunea izvoarelor, fără de care ar seca ori ar ajunge niște bălți stătute. „Nisipul și mocirla ne vor sufoca sufletele, scria Turbo, ne vor nămoli trăsăturile cele mai bune, dacă nu vom ști să ne păstrăm copilăria. Și orice educație demnă de acest nume trebuie nu să reprime, ci să cultive credința nealterată în adevărurile pure pe care copilăria le silabisește fără egal". Autorul mai consemna faptul că o fetiță, corespondentă a rubricii, denunțase actul huliganic al unui băiat, care, aflat în parc, unde toți pomii erau încărcați de zăpadă,

aruncase cu un bulgăre într-un pom, podoaba albă se risipise, lăsîndu-l stingher, umilit și trist. „Cînd vom ajunge la sensibilitatea și tăria micuței noastre corespondente — conchidea Turbo —, ne vom putea lipsi de toate disciplinele moralizatoare."

Turbo Lynade, mai povesti Anomis la plecare, debutase cu un volum de mare succes, pe care Cetatea Literelor din Jerada îl premiase imediat. Numai că un confrate de breaslă avu inspirația de a-l compara pe tînărul debutant cu marele poet Hamari, întemeietorul Poeziei Irene, re-Creatorul lumii prin minunea cuvîntului. „Vă mulțumesc din inimă pentru premiere — răspunse Lynade. Cît despre comparația cu părintele literelor, doresc să spun doar că Hamari a fost consacrat de optzeci de generații, nu de optzeci de adepți."

Anomis gîndea că descoperirea unor asemenea ireni, la drept vorbind, a tuturor ființelor, e un act de probitate. Cînd era mic, visa ca blocurile să aibă pereți din sticlă, să poată vedea ce fac ceilalți, era chinuit de neputința de-a ști cum o duc ceilalți.

— Mi-e greu să vă explic, Terry. Tata și mama mă răsfățau, eram, pe-atunci, singurul lor copil. Eram nebun după fructe exotice, aveam buzunarele doldora de fructe din Tamira — dulci, parfumate, țineau și de foame și de sete, dar nu știu cum, nu mai țin minte cum mi-a dat prin cap că aș mînca fructele altor copii, că, poate, copiii din

Tamira n-au cît le trebuie, iar cu mă-ndop cu porția lor. Era o copilărie, Terry, tata mi-a dovedit că tamirii au destule fructe, mai multe ca noi, altfel nu le-ar trimite altora. Spaima de-atunci nu m-a părăsit, fructele tamire mi s-au părut amare și mă tem că-mi vor părea amare pînă-n ziua cînd le voi primi din însăși mîna lor.

Pe Irara, premianta clasei, care i se păruse încrezută, îmbufnată și capricioasă, a cunoscut-o cînd fata, nemaiputîndu-se stăpîni, izbucni în plîns. Anomis nu știuse, pînă atunci, că ea purta, din întîmplare, numele unei foste țesătoare. Irara Sinome, balerină de reputație irenă, iar grija pentru onoarea numelui o crispa, simțindu-se prizoniera unei străluciri tiranice și încercînd să se elibereze cumva, prin cîntec, asta ar fi putut, dar era atît de departe că o copleșise deznădejdea. Se plimbau pe țărm, seninul era cel obișnuit, dar lui Antonis i s-a părut că lumina și aerul mării aveau un gust de lacrimă, dar cum totul era frumos — „risipă, Terry, de frumos" —, a încercat s-o consoleze, spunînd că se găsea minune pentru toată lumea, și nu-și mai dorea decît ca vocea Irarei să ajungă dansul Celeilalte.

L-am întrebat atunci, cu multă precauție, pe Anomis, dacă gîndurile sale nu erau cumva efectele secundare ale alienării sau ale singurătății în comun, fenomene pe care le cunoșteam de la un psiholog terestru profilat pe involuții juvenile. Băiatul a căscat ochii mari, i-am repetat,

de cîteva ori, observația mea, nu mai puteam da înapoi, și abia într-un tîrziu, tînărul iren păru a pricepe ceva, destul de vag, fiindcă l-am auzit spunînd că riscul unor asemenea infirmități este absolut exclus, că ar fi deajuns să-ți întinzi sufletul, fie și numai vîrful sufletului, cît de puțin, ca să dai de semenii tăi, adică una din probele supreme că mai exiști.

Nici nu mai țineam minte cînd luasem *shenyla* și pe unde trecusem la întoarcere. M-am trezit la poarta Grădinii, unde îl chemai pe Midas. Pilotul iren, mai degajat, îl felicită pe Anomis și ne invită, pe amîndoi, la o scurtă escapadă intercontinentală.

Auzisem bine ? Midas urma să facă probele de încercare a unei navete spațiale și găsise că ar fi fost nostim să-l însoțim, n-avea un traseu precis, putînd reveni în timp util ca să prindem o *sesiune tactică* a Ligii, la care mă invitase Anida Minais. „Știți ce ? Mi-a venit în minte, într-o doară, Nayade."

— Fie și Nayade, conveni Midas, cînd Anomis se interesă dacă am fi survolat și zona aisbergurilor tractate.

— Cu puțină șansă, vom vedea și ghețari turiști, întări pilotul iren, spre amărăciunea băiatului, nevoit să renunțe, fiind așteptat la școală, *coloana a doua*, de frățiorul său. Scai, căruia trebuia să-i ducă o sticluță de cerneală. Dar Midas îi promise o plimbare, la prima nouă navă, deci în maximum zece-douăsprezece zile.

Naveta, botezată *Sirgente* *, fusese parcată în Grădină, pe o cărare laterală. Am decolat imediat, pe verticală.

Era o lumină plină, cuprinzătoare. Augusta și marea aveau, parcă, aceeași culoare, un verde blajin, iar casele abia se zăreau în masa de verdeață și nu pricepeam unde începeau cei șase milioane de locuitori ai Capitalei. Curînd, pătrunseserăm pe racheto-coridorul stabilit și *Sirgente* se-ntinse la drum. Cînd survolarăm „optul" din Djerba, trimiserăm, prin *gramont*, o depeșă lui Fronde Turaldo, care ne răspunse din larg, înălțînd Marele pavoaz.

Îi mărturisii lui Midas surpriza, dar și admirația mea pentru pasiunea lui Anomis, dar prietenul iren mă asigură că toți tinerii lor sînt îndrăgostiți de istorie, într-atîta încît, de-ar putea, ar face-o din nou. Au zeci de mii de cenacluri, organizează expediții „Memoria"; unii pretind că ocrotesc adevărurile contra profanatorilor și s-au gîndit pînă și la o *Curte de Apel*, care răsplătește interpretările anapoda printr-o *distincție bufă*. Puțini tineri ireni se dau în vînt după excursiile astrale, găsindu-le reci, amorfe și sofisticate. „Mă rog, e un punct de vedere", menționă Midas, care socotea apatia față de bunurile siderale drept o gravă lacună educațională.

Subiectul ajunse, astfel, la navele lor, dar mărturisesc sincer că-i pricepeam cu destule eforturi explicațiile, teh-

* *Sfioasa candidată*, în argo astronautic.

nica la ireni fiind complicată din cale-afară. Am reținut, totuși, că în serviciile astrale lucrează cam treisprezece milioane de ireni și că numărul lor se va tripla în următorul deceniu. Programele lor de dirijare și control prevăd mari investiții, pe plan național și planetar, atît în tehnologie, cît și în formarea cadrelor. Multe expediții și laboratoare cosmice sînt încredințate, cu precădere, femeilor, care dovedesc o meticulozitate ireproșabilă. Sînt și mai perseverente, ca să nu spunem încăpățînate, în realizarea operațiunilor aplicative, care privesc direct calitatea vieții — precum eliminarea dezastrelor naturale, ocrotirea culturilor și echilibrul ecologic. Fiind mai puțin volubile decît bărbații, femeile irene reușesc să întocmească rapoarte lapidare, la obiect, turnate pe esențial. Midas îmi mai spuse că, dacă astronauții lor aleargă după zboruri de încercare ori premiere cosmice, acestea fiind foarte spectaculoase și bucurîndu-se de o presă elogioasă, astronautele preferă cursele de rutină, care cer migală și modestie. Este și rațiunea pentru care conducerea Federației irene a cosmonauților de linie a fost încredințată unei femei, Amalien Logi, pilot principal pe *Arena*.

Deasupra Oceanului Speranței, la mare altitudine, urma să se producă o puternică furtună și Midas își îndreptă nava spre zona cu pricina, spre a-i testa performanțele. Anunțînd echipa de intervenție, el fu rugat să accelereze, pentru a prinde intensitatea maximă a furtu-

nii, întrucît tehnicienii se grăbeau să-i înmoaie curenții. *Sirgente* se năpusti în centrul de fierbere al vîrtejurilor, vibră ușor, parcă agasată, după care-și reluă zborul suplu și elegant.

Marile idei vin zburînd, crezusem eu cîndva, și iată că această glumă oarecare avea să se adeverească tocmai deasupra Oceanului Speranței.

— Mă scuzați, Midas, ce-ar fi să ne îndreptăm spre maiagi ?

Răspunsul pilotului iren fu, imediat, transmis unei clape sidefii, care cîrmi naveta spre munții de gheață la poalele cărora trăiau *copiii naturii*. Așa le spunea Midas locuitorilor din Sudul celui mai sudic stat nayad, Namur, pe care nici Siderai, nici Asterod nu-i cunoscuseră. Pe-atunci, nayazii doar bănuiau existența maiagilor, triburi împrăștiate prin desișul unor păduri cutreierate de ape întunecate. Mai tîrziu, se vorbea aproape în șoaptă despre expedițiile lor de răzbunare și pradă, despre ura lor neînduplecată împotriva a tot ce nu era maiag, izvorîtă din neîncredere și superstiție. O echipă karmynă încercase imposibila aventură la poalele munților sudici, dar a pierit în apele fluviului Zambo. Alte tentative eșuaseră în fașă, nayazii renunțaseră să destrame legenda maiagă, cînd, pe neașteptate, maiagii atinseră ținuturile centrale din Namur, înspăimîntați, se zice, de zborurile *condorilor* care survolau Selva.

După cum aveam să aflu mai încolo, documentîndu-mă special, invazia maiagă fusese filmată. Sălbaticii umblau în grupuri mici, erau temători, evitau așezările și le-ar fi ocolit multă vreme încă, de nu i-ar fi răzbit foamea. Namurii se treziră, astfel, peste noapte, cu niște bărbați bine clădiți, purtînd plete negre și lucioase. Tăcuți, sumbri, aveau o căutătură fixă și amenințătoare. Purtau veștminte din blănuri de animale. Femeile erau înalte, subțiri, aproape fragile, privirile le erau mohorîte și supuse, gesturile blînde și arareori schițau un zîmbet. Se spune că supleţea lor a pătruns în poemele nayade și, de aici, în lirica irenă. Maiagii erau țintași desăvîrșiți, săgețile lor muiate în otravă putînd despica și o rază de soare. Dar, fioroși, chiar între ei, irenii gheţurilor își divinizau odraslele. Namurii înțeleseseră repede slăbiciunea triburilor din sud și, spre a le cîștiga încrederea, se apropiaseră, împreună cu copiii lor, de sălbatici, care, înduioșați, le prindeau păsări și le culegeau fructe din păduri. Un timp, maiagii își durară așezări în centrul țării, apoi, îmblînziți de mersul lucrurilor, se întoarseră pe tărîmurile natale.

— Dar, uitați-i, Terry !

Nu-mi dădusem seama cînd anume coborîserăm, în picaj, deasupra Selvei, ajungînd să planăm peste un luminiș întins. Ne oprirăm. Din pădure apăru, deodată, un grup de sălbatici, aproape goi, cu piepturile vopsite în roșu și negru. Purtau bîte și sulițe galbene, pe care le agitau cu furie, dansînd într-un ritm drăcesc, o mișcare

de iad, haotică și amețitoare, de credeam că vor prefface poiana în țăndări. Au înhățat, apoi, o fată în alb, i-au acoperit ochii cu o legătură fumurie, urmînd, credeam, s-o sacrifice, aruncînd-o fiarelor.

Cînd Midas puse naveta pe pajiște, grupul o luă la goană spre noi, pilotul iren coborî, dîndu-mi să înțeleg că nu era nici o primejdie, mă invită să-l urmez și m-am supus, deși mă trecuseră toate năduşelile. Un lungan roș-negru se apropie de mine, mă lovi peste șold cu sulița, surîse prietenos și am izbucnit realmente în rîs cînd mi-am dat seama că arma era de carton. Fata în alb era un manechin din plastic, iar maiagii, în carne și oase, fioroși, puternici, erau, de fapt, studenți la *Drama* din Zambo, capitala districtului, și repetau, în decor natural, o piesă istorică.

Ne-am întreținut cîteva minute, într-o ambianță cordială, de voioșie chiar, și am aflat că orașul lor se pregătea cu febrilitate pentru *Decada folclorului iren*, manifestare internațională organizată de Ligă, prin rotație, în toate statele membre. Le venise, mai precis le re-venise rîndul, și țineau să-și surprindă oaspeții prin cîteva numere tari, chiar așa spuseseră — numere tari. S-au mai oferit să ne conducă la o altă repetiție, deocamdată secret pentru organizatori, dar pentru doi piloți spațiali, adică străini complet de concurs, se putea face o derogare. Însoțiți de un tînăr, Landor, cel mai puțin machiat, ne strecurarăm în pădure, spre Zambo, aflat doar la o săgeată depărtare.

Natura maiagă părea, într-adevăr, intactă, cu arborii ei negri, lansați ca niște coloane, cu apele neumblate și potecile înguste, anevoioase. În apropiere coborau pantele munților, raiul schiorilor, al celor mai îndrăzneți, aici desfășurîndu-se cupele irene la combinatele alpine. Pădurea se păstrase uimitor de fragedă, naivă și simplă, dar Midas avea să-mi mărturisească mai tîrziu că în alcătuirea ei simțise agerimea vicleană și copleșitoare a maiagilor.

Zambo era un oraș în verde și alb. Casele-i porneau din marginea pădurii, mărunte, modeste, durate din sticlă și *lemn de titan*. Se desfășurau pe malul drept al marelui fluviu Zambo. Îl stăpîneau doar un milion de maiagi, însă zona era invadată de turiști din toate colțurile irene, cam cincizeci de milioane pe an, atrași de cea mai autentică bază naturală de sporturi nautice și alpine. Sursele de energie le asigurau ghețarii nuclearizați și complexele neutrono-solare. Localnicii te considerau maiag de onoare, dacă reușeai să cucerești inima copiilor, titlu care ne-ar fi bucurat, dar n-avusesem timp pentru asta.

Landor ne-a introdus în sala de repetiții a Operei, unde formațiunea de balet a districtului interpreta *Floare de lotus*, inspirată de un vechi motiv popular deplîngînd soarta femeii maiage.

O mulțime de zîne brune, parcă gemene, înfășurate în voaluri plumburii, cu părul despletit pînă la coapse, se mișcau fără încetare, așezîndu-se, ridicîndu-se, unduindu-se, sugerînd curgerea rîului, valurile-i întunecate și

repezi, care purtau în voia lor, fără voia ei, Floarea de lotus. Umbra de lumină, o copilă în voal alb, apărea și dispărea, se clătina singuratică pe valurile nesigure, ametitoare, pierzîndu-se, apoi, neștiută, în negura pădurii. Dansul fetelor era acompaniat nu de orchestră, ci de un cor, o îngînare de murmure și șoapte care s-au stins, la final, într-o exclamație de mirare.

Deși nu fusese spectacol public, ne-am conformat regulei locale, inclinîndu-ne spre scenă și semnînd, la plecare, în *Carte*. Midas scrise : „Îndurare, numele tău e maiag". „Altai, Floare de lotus", am notat eu.

Alte păreri n-am mai schimbat, adică n-am mai putut schimba, prevăzînd numai că *Floarea de lotus* avea să onoreze Decada.

Porniram spre Augusta fără grabă, deși aveam de parcurs peste cincisprezece mii de kilometri, pînă-n emisfera de nord și de est a Irenei. Lui Midas nu-i erau necunoscute ținuturile albe din sudul Nayadei. Însoțise, cu trei ani în urmă, la Zambo, pe un pădurar maiag, Almar Tuyago, care descoperise întîmplător, în nesfîrșitele sale peregrinări, un leac teribil. Fusese vorba de o apă minerală din Selva, care vindeca orice afecțiune a ficatului, indiferent de evoluția bolii. Apa, cunoscută în Irene sub numele de *fiore* *, fusese preferată altor medicamente,

* *Copil*, în maiugă.

poate la fel de eficace, dar al căror efect nu era atît de rapid. În plus, tratamentul cu *fiore* era mai la îndemînă. Surprinsă de descoperirea pădurarului, elita medicală a Irenei l-a felicitat din inimă, rugîndu-l să-şi prezinte, personal, „valoroasa contribuţie a Excelenţei Sale la înfruntarea morbidităţii", cum se sublinia în invitaţia oficială a Comisiei Ligii pentru ocrotirea sănătăţii, care l-a mai răsplătit pe Tuyago cu distincţia de merit. La fel fusese recompensat, cu douăsprezece decenii în urmă, marele savant Abym Thornado, descoperitor al leacului împotriva celei mai cumplite boli din epocă — *centago*. Thornado, un medic de ţară, din Endora, fusese sărbătorit de academiile medicale din întreaga lume irenă, iar fiecare institut de învăţămînt medical dăduse unuia dintre amfiteatre numele *Întemeietorului*, titlu de mare cinste la ireni.

Ajunserăm la Augusta pe înserat. Midas parcă racheta pe terasa din spate a sediului Ligii, lîngă un vas de ceramică albă împodobit cu *manizale*.

Cînd constatarăm că sosiserăm prea devreme, că fusul orar ne jucase o festă, situaţie nu de invidiat pentru nişte piloţi încercaţi, izbucnirăm în rîs, reconfortaţi şi de frumuseţea zborului. Midas, mîngîind botul fin, uşor ascuţit, ca un năsuc în vînt, al *Sirgentei*, observă că mai aveam destulă vreme pînă la *sesiunea tactică*, dealtfel toţi funcţionarii părăsiseră sediul pentru *orele de lectură*, aşa încît, dacă nu simţeam oboseala zilei, am fi putut onora o

invitație la redeschiderea tranșeului muzeal, cunoscut la Augusta sub un titlu straniu : *Evenimente care n-au avut loc.*

Nu doresc, acum, să lungesc povestea, mai ales că eu însumi fusesem foarte nerăbdător să vizitez tranșeul, așa că voi intra direct în subiect. Am asistat la un spectacol de *surle și negură*, ca să reproduc definirea locală, al cărui rezumat îl transcriu în ordinea desfășurării principalelor secvențe.

...Irenul este primul fruct al împreunării dintre Soare și Gurara *, rod al păcatului, pentru care nesăbuiții aștri au fost condamnați să alerge nebunește, zadarnic, unul după altul. Tot astfel, viața e o goană besmetică între răsărit și asfințit, ambele trecătoare și iluzorii, potrivit unui cielu dat, de neîndreptat și de neînlocuit.

Așa gîndise *marginalul* Styrk, capul Bisericii fracasine, fiul Cerului, deci mintea cea mai luminată din Irene. Avusese sediul în Silva, într-un oraș mărunt, Talpa, cu așezări cenușii, pierdute, ca niște colibe, dar ale căror pivnițe întreceau ca avuție toate subsolurile irene. Biserica fracasină se credea singura dreaptă și, ca atare, nu-și alegea mijloacele în a stăpîni, spiritual, irenii. Slujitorii ei, *vergalezii*, purtau sutane cafenii, sărace și simple, iar la guler aveau, ca semn distinctiv, un trifoi, care le adu-

* Astrul nopții, steaua cea mai frumoasă și mai mare la ireni; planeta lor neavînd satelit natural.

sese porecla de „trifoiați". Contestați în vechile continente, pe care le însîngeraseră printr-o suită de războaie fratricide, vergalezii, recăpătîndu-și suflul, se năpustiseră ca lăcustele asupra ținuturilor nayade. Dar, curînd, turbară de furie, văzînd că, la nayazi, Soarele era de gen feminin, iar Gurara — masculin.

Doctrina fracasină risca să se ducă de rîpă. „Trifoiații" încercară să-i convingă pe băștinași să facă un transfer de gen, altfel i-ar fi așteptat toate chinurile iadului, și încă aici, pe Irene. Nayazii nu se arătară prea surprinși, crezînd că era vorba de o simplă dispută teologică și fiind, dealtfel, dispuși să discute orice ipoteză. Replicară, așadar, cu blîndețe că modificarea fracasină ar fi dus la distrugerea unor mari valori artistice. De milenii, nayazii înfățișau, în arta lor, Soarele ca pe o femeie frumoasă și robustă, iradiind lumină și bucurie, iar pe Gurara îl închipuiau ca pe-un bărbat palid, întunecat și visător, deci ar fi fost cam greu, ziceau nayazii, să remaniezi milenii de artă, să te-apuci, adică, să resculptezi statuile, să repictezi pînzele și să rescrii poemele. Chipuri păgîne ? Poate, dar erau chipuri păgîne cioplite divin. Și cum să dărîmi o *titonă* ? „S-ar lua pietrele după noi" — zisese un cărturar karmyn.

Dar vergalezii dețineau secretul unei arme teribile pe atunci — retorica. Alungați din treizeci de state nayade, ei avură cîștig de cauză în celelalte, dintre care unul, Sy-

tobe, era foarte populat. Vergalezii pretindeau ca fidelii să achite Bisericii din Talpa dări echivalînd cu jumătate din avutul lor și patru sferturi din avuția sufletului, în schimbul neprihănirii și umilinței fracasine. Cînd oamenii politici și savanții Silvei observaseră că „trifoiații" abuzau de legile ospitalității nayade, punînd în cauză decența irenă, *marginalul* Styrk răspunsese, e adevărat pe ascuns, că noile populații erau de-o condiție inferioară, așa încît convertirea lor constituia nu numai o misiune nobilă, dar și o îndatorire imediată. Așa procedase Talpa și cu o serie de etnii din Silene și Tamira.

Într-un tablou din spectacol apăruse și figura *marginalului* Styrk, un vergaled scund, pleșuv, cu obrazul supt și mat, nas solid și ascuțit, gură mică, buze subțiri, albe, de care atîrna, la un colț, un rictus aspru, perfect desenat. În loc de sprîncene, se vedeau două crețuri adînci, subțiri și ele, așa că fața lui Styrk părea să aibe trei guri. Capul Talpei era temut pentru ceea ce contemporanii săi numeau „insolența cenușie", inspirată de credința că un abuz nepedepsit devine act legitim. Liga se mărginea să declare că relațiile ei cu fracasinii rămîn de o cordială inamiciție, organizația irenă neintervenind în legislațiile naționale și observînd față de mersul confesional o neutralitate pasivă.

Spre a pune definitiv la punct hoardele de atei și păcătoși, Talpa elaboră conceptul desăvîrșitei coordonări a mersului confesional și al exemplarității modelului, în

virtutea cărora decretă pentru toţi fidelii un fus orar unic, fusul Silvei. Dar credincioşii din Silene erau nevoiţi să meargă la slujbă noaptea, luau prînzul în zori şi se culcau cu amiaza-n cap. Sytobii îşi mulgeau vacile după miezul nopţii, îşi trimiteau copiii la şcoală seara, iar oile păşteau sub clar de lună. Meseria de paznic era cea mai invidiată în Sytobe, după funcţia de ministru fără portofoliu. „Nu ne mai rămîne — observa un teolog nayad convertit — decît să mulgem bufniţele şi să ne păzească vacile."

Doctrina Talpei îşi făcuse singură efectul. Adică, pînă şi puţinii ei fideli se convinseseră că era firesc şi decent să trăiască pe propriul lor fus orar, concluzie care înfurie pe *marginalul* Styrk într-o asemenea măsură, încît porniră să curgă excomunicările şi, din excomunicare în excomunicare, Talpa se trezi singură, dar pe propriul ei fus orar, cît Soarele şi Gurara se fugăreau pe cărările cereşti, oferind Irenei cîte-un fus orar potrivit la locul potrivit şi un codru de legende poetice, pe care vergalezii nu ştiau să le spună, că nu puteau să le simtă.

— Talpa s-a stins acum o sută cincizeci de ani, comenta un crainic. Ea s-a stins, deşi suflarea ei a mai plutit, o vreme, prin atmosfera irenă. Fiindcă „insolenţa cenuşie" nu privea atît genul aştrilor, cît tirania neconvingerii, anatema adevărului prestabilit şi imuabil, precum şi o imensă frustrare sub masca umilinţei, *marginalul* Styrk admiţînd la un conclav că peste o burtă procopsită n-are decît s-atîrne şi o robă ponosită. . . .

Așa s-a întîmplat că evenimentul preeminenței „insolenței cenușii" nu a avut loc.

Evitînd să-mi spun opinia într-o chestiune relativ delicată, necunoscînd opțiunea lui Midas în materie, am încercat o ieșire laterală, întrebîndu-l cu toată seriozitatea :

— Spuneți-mi, în expedițiile dumneavoastră astrale nu v-ați întîlnit, întîmplător, desigur, cu oarecari păcătoși ispășindu-și vina ?

— Pe acolo, nu prea. La sol, n-ar fi de neînchipuit, răspunse Midas, cu același aer serios, convertit, repede, la amîndoi într-o dispoziție normală.

Ajunseserăm în situația de a ne grăbi. Am folosit *glisorul*, apoi *shenyla*, am urcat în fugă scările *Salcourei*, intrînd direct în Salonul albastru.

Primele trei rînduri de bănci fuseseră ocupate de o droaie de copii din Jerada, tradiție întemeiată de peste un secol, cînd fiii și fiicele mesagerilor la Ligă primiseră o invitație pe insula Pheryga, din vestul Tamirei, spre a constata la fața locului condițiile în perspectivă ale tinerilor localnici. Bogată în minerale utile, Pheryga încăpuse pe mîinile unei companii fulmine, care, prevalîndu-se de o convenție dubioasă, amenința cu secătuirea zăcămintelor, aruncînd populația într-o disperată mizerie. Cum, din pricini neelucidate, Comisia juridică a Ligii amînase dezbaterea problemei, autoritățile Pherygei se gîndiră să-i invite acolo pe copiii demnitarilor, ceea ce s-a și admis. Și,

la întoarcere, copiii erau atît de îngroziți, încît părinții lor respinseră categoric orice amînare a proiectului de consens ce viza exproprierea companiei străine, în baza principiului iren că doar munca creează drept.

În salon era încă liniște. Observai, deodată, că mulți mesageri se apropiau încet de ferestre. Soarele apusese, dar o văpaie intensă stăruia la orizont, limpezind amurgul într-o apă de aramă. Ora de începere a reuniunii sosise de mult, dar Anida Minais, văzînd mesagerii copleșiți de spectacol, cucerită ca însăși de frumusețea lui, amînă ședința pînă cînd apusul se stinse.

Întîlnirea avea un caracter informativ, în chestiuni curente, Liga Irenă obișnuind să-i convoace pe mesageri la asemenea *sesiuni tactice*, spre a nu permite problemelor deschise să prolifereze.

Mesagerul mader informă, la primul punct, că guvernele își dăduseră consimțămîntul pentru dizolvarea Comisiei de cultivare a comerțului iren, ajunsă fără obiect, întrucît schimburile materiale deveniseră firești, deci normă internațională nescrisă. Mesagerul conchise : „Normele nescrise trebuie să pătrundă atît de adînc în treburile publice, încît irenii să-și măsoare moralitatea tocmai prin numărul legilor pe care nu-s nevoiți să le adopte". Comisia, care funcționase pe baze obștești și a cărei conducere o asigurase în ultimii ani reprezentantul mader, fu îndelung aplaudată și medaliată cu „Gratitudinea *Sakourei*".

La punctul următor, *sesiunea tactică* era chemată să opteze pentru una din cele trei ipoteze de lucru supuse Ligii spre arbitraj. Intervenţiile, deşi foarte scurte, se dovediră aprinse, argumentele înclinau cînd într-o parte, cînd într-alta evoluţia dezbaterii, dar, ca să pricep despre ce anume era vorba, am hotărît să apelez la textele dinainte distribuite mesagerilor şi invitaţilor, ceea ce a făcut ca, spre regretul meu, să nu pot reţine mare lucru din deliberări, care, la un moment dat, deveniră acerbe.

Pe unul din sateliţii artificiali ai Irenei, steaua Pystoles, nava galactică cu acelaşi nume descoperise apariţia unor urme primare, spontane, de viaţă, cele mai evoluate expresii fiind *lichenii-furnici*. Savantul triton Carnut observase proprietăţile stimulative ale *lichenilor-furnici* în maturizarea tineretului ovin, propunînd, ca urmare, finanţarea unei imense plantaţii pe Pystoles. Considerînd, însă, drept pripit, scandalos de primit, relevau textele, proiectul lui Carnut, tabăra condusă de profesorul petun Amundi susţinea că prioritară ar fi fost grăbirea proceselor de pe satelit, luarea sub tutelă a *lichenilor-furnici* şi provocarea accelerată a altor specii vegetale, poate şi a faunei. Ambele şcoli de gîndire se treziră, însă, cu un adversar necruţător, echipa biologului altin Sileva, care înaintase *Sakourei* un amplu memoriu explicativ. Documentul denunţa ambele tendinţe ca fiind contrare normelor irene. Sileva gîndea că violentarea formelor de viaţă

lipsite de orice ocrotire ar fi fost descalificabilă. Apoi, a interveni într-un proces de existență, îndeosebi în fazele lui primare, incipiente, înseamnă a comite un act de silnicie, de siluire a normelor decenței. Nu mai puțin condamnabilă ar fi fost luarea *lichenilor-furnici* sub tutelă, termen de mult respins de Norma Irenei, ca ofensator și ridicol. Singura ipoteză acceptabilă, aprecia tabăra lui Sileva, consta în studierea expresiilor primare de pe Pystoles, demers util și instructiv, care trebuia desfășurat cu o etică exemplară.

Discuțiile, pe care Midas le urmărea atît de concentrat că parcă uitase de mine, degajară, pînă la urmă, concluzia că problema era de natură etică, deci prioritar politică, așa încît ultimul cuvînt avea să fie spus după consultarea Comisiei de resort a Ligii. Pînă la cunoașterea avizului de specialitate, mesagerii conveniră să se treacă la celălalt punct al agendei.

Luă cuvîntul Anida Minais, vizibil preocupată, aș fi spus abătută, dacă voalul de mătase albastră, aruncat pe umeri, și floarea albă prinsă-n păr nu i-ar fi destins ținuta.

— Morbiditatea infantilă se menține la cote de alarmă, comunică tînăra lideră a *Sakourei*, reluînd avertismentul unui *studiu-periscop* întocmit de savanții ireni.

Studiul, elaborat la rugămintea statelor membre, stabilea că, din două sute de mii de copii ireni, cinci sufereau de diferite boli. Morbiditatea persista în zonele tem-

perate și nordice, în ținuturile calde ca fiind depășită. Cum statele irene lichidaseră complet, cu peste nouă decenii în urmă, mortalitatea infantilă, ele erau actualmente preocupate de îndepărtarea oricăror suferințe. Experții găseau posibile reducerea și eliminarea morbidității infantile, a bolilor, în general, recomandînd căi și mijloace profilactice pertinente.

— Unii medici, menționă Anida Minais, apreciază că procentul de cinci cazuri la două sute de mii, adică douăzeci și cinci de copii bolnavi dintr-un milion, ar fi o picătură într-un ocean. Ca mamă, găsesc intolerabilă o asemenea abordare și vă propun să ne desfășurăm ofensiva pînă cînd boala va rămîne doar obiect de cercetare. Mai am o veste. De astă dată, bună, accentuă Anida Minais, surizînd, în sfîrșit, și făcînd o scurtă pauză, spre a separa complet efectele comunicărilor sale. Ne așteaptă o nouă explozie demografică. Vreau să spun că, în următoarea treime de veac, la actualele ritmuri de creștere, populația Irenei se va dubla. Condițiile par, însă, întrunite spre a întîmpina cu decență această nouă sfidare.

— Vin copiii ! — exclamă Turbo Lynade, aflat în banca presei, care se și grăbi să prindă ediția de seară.

— Personal, mai spuse Anida Minais, simt o singură preocupare. Mi-ar părea rău dacă previzibila explozie ar menține actualele disproporții — de 51 la 49 — dintre bărbați și femei. Ar fi inechitabil.

Mesagerii, dintre care mai mult de jumătate erau irene, aplaudară furtunos comunicarea secretarului executiv al *Sakourei* *.

În final, mesagerul Tritoniei, decanul de vîrstă, comunică sesiunii că fiecare țară decisese să emită un nou timbru omagial pentru Ligă, iar istoria organizației irene să fie predată, ca disciplină distinctă, în toate școlile. El oferi, apoi, Anidei Minais un buchet de flori albe.

.— Și, toate acestea, cu ce ocazie ?

— Nu-i vorba de un prilej anume, răspunse Midas. Surprizele de astăzi sînt, probabil, urmarea unei conspirații a guvernelor, dar se obișnuiește ca mesagerii să fie îndatoritori mai ales în ocazii curente. E greu să le scoți asta din cap.

Cum, între timp, sosise avizul Comisiei juridice, care valida ipoteza lui Sileva, mesagerii realizară consensul în spiritul acesteia, după care au început să se retragă în liniște, salutînd-o pe Anida Minais, rămasă spre a revedea *studiul-periscop*, înainte de a-l transmite guvernelor irene.

Eram în hol.

* Un mesager, instalat în fața noastră, se întoarse către Midas zicîndu-i că în țara sa, Thebada, programele *aracaju* provoacă stressuri teribile, inclusiv la copii. Emisiunile erau realizate cu excesivă măiestrie, făcînd ca bieții ireni să discute pînă tîrziu, în noapte, subiectele abordate, împrejurare pentru care directorii programelor fuseseră implorați să mai tempereze calitatea, spre binele obștei.

„Vin copiii !" — spunea crainicul postului *maori* din Augusta, reluînd însemnarea lui Turbo Lynade, un poem al bucuriei, deși autorul nu scăpase prilejul de a-i admonesta din nou pe vagabonzi și pe avangardiști, ale căror teorii debile și artificioase n-ar fi rezistat noilor probe explozive.

Ziua a cincea

— Niște monștri ! Au tropăit toată ziua, de-au sculat somnul copiilor de dincolo.

Nil era supărată foc. O întîlnisem în parc, mergea spre *Magnolii*, potrivindu-și, cu gesturi de iritare, pletele inelate, care-i acopereau obrajii aprinși. Purta rochiță albă și-și prinsese un fluture de mătase în șuvițele blonde. Mi-a făcut semn s-o însoțesc. Povestea tulburată cum Cambrai și prietenii săi dansaseră ca niște diavoli, întreaga după-amiază, pînă pe înserat.

— Înțelegi, Terry ? Irene-i ca o minge, o minge uriașă și, cînd la noi e ziuă, adică, sîntem sus, dincolo, pe partea ceealaltă, e noapte — întreabă-l pe tata ! Copiii acolo dormeau și monștrii țopăiau, în loc să umble în vîrful picioarelor. Cînd eu dormeam, într-o noapte, un copil de-acolo tușea, eu m-am trezit și i-am dat apă, de i-a făcut bine,

că nu-l-am mai auzit tușind. Cambrai a rîs, el rîde mereu, zicea c-am visat, dar n-a fost vis, Terry, îți jur, eu îi aud noaptea cum umblă și cîntă.

Cîntecul îi place. Versurile nu-i plac, decît dacă le cîntă. Nil crede că ea cîntă în gînd, la început încet, apoi tare, dar tot în gînd, uneori atît de tare, că asurzește. Cînd vrea, îi cîntă mamei, niciodată lui Cambrai, Cambrai habar n-are de cîntec, el ia discuri, să tropăie. Nici lui Dingo nu-i cîntă, nici nu mai stă-n aceeași bancă, Dingo pretinde că știe să deseneze, așa zic toți, dar pictează flori cu țepi și colți, care nu există decît în capul lui, rele și urîte, de ți se face frig. A desenat un *condor*, Dingo a zis că l-a rugat cineva, dar nu era adevărat, l-a pictat fiindcă a vrut el și a ieșit o fetiță în zbor, cu funtițele întinse ca niște aripi, cu ghiozdanul umflat de vînt, ca o parașută, fetița era Nil, iar Dingo nu avea voie să-și bată joc de toate astea, merita o lecție, să-l usture, dar Nil nu știa cum să facă, merita o pedeapsă, dar ei nu-i trecea nimic precis prin minte, o răzbunare, dar nu găsea nimic, nimic, nimic.

— Ce viață, Terry !

Ajunsesem.

Mi-a întins mîna ;

— *Altai*, dragul meu. Știi să te-ntorci ? O iei pe lîngă blocurile cu lămîiță, ajungi în cartierul cu liliac, treci, pe urmă, de trandafiri și magnolii, încă puțin și ești la Thais, îi recunoști după arbuști, acolo nu le plac florile, le plac puieții. Niște monștri !

Dădu să bată din picior, dar rămase cu talpa ușor ridicată, privind îngrijorată la dala de gresie a cărării.

I-am urmat indicațiile, dar n-aveam nici un motiv să mă grăbesc. Midas mă rugase să mă odihnesc și, cum mișcarea în faptul dimineții mi se părea cea mai plăcută destindere, m-am gîndit să mă plimb după pofta inimii. Dar nu apucai să trec de liliac, cînd mă întîlnii cu Anomis și Scai, pe care îi însoții fără ezitare. Scai nu întîrzie niciodată, zicea, întrucît se scula mereu în zori, să asiste la schimbarea gărzii în livadă, cînd roua predă locul razelor. Mă rugă să-i povestesc un *iseran*, am primit bucuros și Anomis conveni să-l las în grija mea pînă la școală, nu că Scai n-ar fi știut drumul, dar nu-i plăcea să fie așa, singur ca un mușuroi.

Am tras de cîteva ori aer în piept străduindu-mă mai mult să cîștig timp spre a-mi aminti un film, găsii ceva, niște frînturi. Îi povesteam lui Scai ce curajos se dovedise un tînăr caporal din cavaleria aeropurtată, care trecuse direct la cuirasate, să planteze mine, printre pești, minele pluteau ca meduzele, pînă cînd un arici de mare era să atingă focosul minei și să sperie toată marea cu explozia, dar caporalul s-a avîntat, ca un delfin, a prins ariciul cu dinții, să salveze meduzele, adică minele și generalul l-a făcut sergent sau plutonier, nu mai țineam minte, și i-a dat permisie să-și vadă mama și logodnica. În sfîrșit...

Văzui, deodată, cum Scai devenise atît de concentrat că i se încrețise fruntea, buza de jos îi tremura ca o frunză și, cu un efort care-mi strînse inima, bîigui :

— Şi ce mai ştiţi de meduze, delfini şi de mamă şi logodnică ?

Şcolarul meu din *coloana a doua*, anul al şaptelea, nu pricepuse decît cuvintele astea banale. Recunosc că trebuia să-mi fi dat seama că Scai avea nevoie de perifraze, de lămuriri, am încercat să-mi repar eroarea, îi desenam pe-un carton, dar fruntea băiatului mă descurajase şi am renunţat. I-am vorbit, în compensaţie, de copiii maiagi, dar „ştia subiectul". Cînd l-am văzut pe poarta şcolii, fugind ca din puşcă şi privind doar o dată înapoi, cînd îmi făcu strengăreşte cu mîna, am răsuflat ca după un zbor de încercare.

Revenit la *Thais*, am zărit pe noptieră gazeta *Reverberaţii*, deschisă, de cu seară, la *Asterisc*. Am răsfoit-o toată, cum se obişnuieşte, după care am revenit la rubrica dintîi. Mi se părea amuzantă...

„Argo Ziggo. Karmyna. *Singurul vulcan activ rămîne Gugiumaru, păstrat de nagari ca obiectiv turistic. În sezonul rece, el este, însă, închis şi stins temporar.*

Nin Lala, Bungava. *De acord cu dumneavoastră că* dreptul forţei *era, încă din epocă, un paradox vulgar, de care nu trebuie amintit nici măcar în bătaie de joc. Ce vreţi, glumele îşi au regulile lor imprevizibile.*

Ocolul Cifric, Peralta. *Comisia Ligii împotriva stupefacţiei rămîne încă activă. Cel mai recent moment de stu-*

pefacție a fost ținut în onoarea cunoscutului autor de ficțiune, Nimbus. Vom reveni.

Celest Munade, Volta. *Singurul tratat multilateral iren rămîne apartenența la Ligă. Formula* egali între egali, *care vi se pare truism, a fost lansată de întîiul mesager altin la Ligă, pe vremea cînd egalitatea în drepturi era încă un vis frumos și cutezător. Truismul a fost scris cu sînge.*

Abecezed, anonim amator, Utamaro. *Găina care făcuse un ou în formă de* torpilă *(și nu tropalmă *, cum scrieți dumneavoastră) era originară din Imbros, Pythonia de Nord. Vă mai informăm că, speriată, blajina pasăre l-a izbit cu ciocul, săvîrșind cel mai tardiv act în materie. Spuneți că, prin oul-torpilă, ați mai învățat un cuvînt arhaic, numai că e o vocabulă de prisos.*

Kalil Pardo, Endora. *Termenii de puteri mari, puteri mici n-au supraviețuit creării Ligii, fiind înlocuiți, dar numai temporar, de politici mari, politici mici, noțiuni contopite rapid, politica devenind suficientă sieși. Noul concept de putere, desăvîrșit de Norma Irenă, a avut în guvernul Altiniei principalul inspirator și susținător ardent.*

Rod Gassino, pescar profesionist, astronaut amator, Kastelnau. *Vom transmite Ligii inspirata dumneavoastră sugestie ca prestigiul și autoritatea pe plan internațional să fie socotite surse de avuție națională.*

Frond Manila, Lamarmosa. *Exploziile nucleare înregistrate aseară de Observatorul din Sarathoga comportă efecte*

* Retranscriu cu aproximație jocul de cuvinte din *Asterisc.*

aparente. Experții au stabilit că este vorba de erupții violente pe Marele Astru, așa-numitele ploi inverse, care modifică imperceptibil cîmpurile magnetice periferice ale Soarelui.

Smut Avero, director operativ la Prognoze, Sarkatun, Plutonia. *Ne atrageți atenția că o gazetă nu poate fi nici mai bună, nici mai rea decît conștiința profesională pe care o exprimă. Vă mulțumim pentru încurajare.*"

Găsii, atunci, agreabilă o asemenea lectură, așa încît am și decis să mă abonez la publicația *Sakourei*. Am și așezat *Asteriscul* printre materialele de îmbarcat pe *Icar*.

Cum Midas nu dădea semne de viață, crezînd, desigur, că dormeam dus, mă apropiai de butonul de coral de la *aracajù* și, îndată, mă trezii cu un tînăr elegant lîngă mine, care anunță o modificare fortuită în *Programul meteorologic* (Ce-ar fi zis Midas ?) : Între treisprezece și treisprezece și două minute, vîntul își va fi redus viteza cu un decimetru pe oră, din cauza unor lucrări adiționale neprevăzute, în zona curenților din atmosfera înaltă.

Apoi, lovitura de teatru : reținusem numele lui Nimbus, incriminat la *Asterisc*. Îl pronunțase o fată nervoasă, nu i-am reținut numele, care mă captivase prin înflăcărarea cu care se adresa, indirect, autorului. Interogațiile proliferau în trombă. „Incoerențele volumului te scot din sărite — socotea tînăra cititoare. Dacă rumbii sînt în stare să otrăvească norii, să perforeze centurile ocrotitoare, înseamnă că știința lor a atins culmi înalte, și-atunci cum

de-ar avea analfabeți ? Dacă ar exista, totuși, neștiutori de carte, la ce le-ar mai folosi o știință supersofisticată ? Dacă pot cheltui averi fabuloase pe năzbîtii și monștri, înseamnă că-s bogați, și-atunci cum să-și lase copiii să moară de foame ? Iar dacă-și lasă copiii să moară de foame, dacă o parte din ei înșiși mor de foame, la ce le-ar mai folosi pulberi și chimicale nimicitoare ? Și cum să lansezi pulberile spre zonele inamice ? A stabili zone și state inamice nu înseamnă a te constitui tu însuți în inamic ? Și ce vrea să spună Nimbus ? Că ar fi posibil ca Rumba lui să fie împărțită în inamici și inamici ? Și, dacă inamicii ar fi egali, ar rămîne inamici pînă la sfîrșitul Rumbei ? Iar dacă unii inamici ar fi mai tari decît ceilalți inamici, i-ar înfrînge și-ar rămîne ei, unicii inamici ? Cum asta ? Totul în cartea lui Nimbus e viciat și anormal, iar autorul uită că se adresează unor cititori învățați cu firescul în stare pură."

Revolta fetei mi se transmisese și mie, căpătasem o stare apăsătoare, de neliniște, parcă fusesem răpit și aruncat pe-un tobogan la capătul căruia se întindea o ceață urîtă, am închis pe loc emisiunea *aracaju* și, pentru a face oarecare ordine în presupunerile și temerile mele, mi-am propus să citesc cartea lui Nimbus. Dar nu m-ar fi putut sprijini decît Midas și n-aș fi dorit să-mi ghicească tulburarea. Dacă aș fi încercat, singur, la *Reverberații* ? Sau la prima librărie ? Varianta nu era posibilă, întrucît prietenul iren putea să mă caute din clipă în clipă.

L-am căutat pe Midas și, pur și simplu, i-am depănat gîndurile. Găsise bună ideea cu redacția, sediul *Reverbe-*

raţiilor era foarte aproape, mi-a şi explicat unde. el urma să-l anunţe pe *dresorul* operativ al *teneteurilor.*

— Vă rog să mă chemaţi la *polyphon* de-acolo...

— Vă promit, Midas, răspunsei, nerăbdător să ajung cît mai repede la redacţie, pe traseul sugerat de prietenul iren.

Am străbătut *Mărăcinişul* şi, imediat, am dat de o grădină cu flori albe şi roşii, semănau cu crizantemele noastre şi o să le spun crizanteme, observai firma, un simplu „R" pe un panou de sticlă sugerînd prima pagină a gazetei, şi am pătruns sub o *farfurie zburătoare*, de culoarea fildeşului, care ocrotea un birou de lucru, la care zării o tînără în salopetă vişinie.

Am salutat-o şi, înclinindu-mă, i-am oferit un buchet de *manizalè*, adus chiar din Zambo, patria florilor de stîncă.

— Altai ! Mă numesc An-mone şi sînt *dresor* de dimineaţa.

Mă privea deschis, drept în ochi, ca toţi irenii, dar privirile An-monei şi gesturile aveau atîta dezinvoltură şi spontaneitate, că prima impresie era că ne cunoşteam de multă vreme.

— Latona mi-a vorbit de dumneavoastră. Sînteţi, cumva, publicist ?

— O, nu, mă scuzai în grabă, ca şi cînd aş fi respins o învinuire. Sînt pilot, ca şi Midas.

— Şi, totuşi, vă interesează truda noastră. Vă mulţumesc, Terry.

Trecu ușor pe lîngă mine, să-mi arate grădina lor, pe care o protejau în timpul liber ori în „ferestrele" programului: „Florile sînt vesele și prietenoase, spuse; și veniți aici ori de cîte ori se anunță oboseala". Se întoarse, mă invită s-o urmez, deschise o ușă abia vizibilă, acoperită de iederă, și pătrunserăm în salonul *teneteurilor*. Erau trei sisteme, foarte complicate, de recepție, culegere, corectură și imprimare exclusiv a știrilor de urgență, dar aparatele, alcătuite dintr-un aliaj de aramă și titan, aveau exact înfățișarea unor pinguini și purtau vechi denumiri tipografice : Verzal, Cuadrat, Cicero *.

— Sînt ordonați și conștiincioși, îi prezentă An-mone. Doar Verzal pare mai lent, uneori e distrat, încurcă operațiunile, pe care i le descurcă Cicero. Sîntem dresorii lor, termenul e cam arogant, dar așa s-a impus, îi dublăm, adică, pentru a înzestra știrile cu o poantă, acel strop de zîmbet care cheamă la lectură.

Cît despre *dresor*, aflai că împlinise nouăsprezece ani, absolvise școala de poligrafie, dar căzuse la examenul de admitere în facultate, pentru care se pregătea din nou.

Nerăbdarea de a-l citi pe Nimbus se mai potolise, deși foarte puțin ; oricum, povestirea An-monei îmi părea inedită și o întrerupere bruscă ar fi fost și păgubitoare, și indecentă. Îi puneam întrebări de învăluire, cum le credeam atunci, spre a mă apropia, gradual, de ficțiunea rumbă.

* Termenii sînt perfect echivalenți cu ai irenilor.

Competiția *maori ? Aracajù ?* A fost o părere. Irenii păstraseră cultul lecturii, așa încît au trebuit să apară noi ziare și reviste, în tiraje mereu sporite. Cititul, adică întîlnirea cu literele, rămînea o voluptate la care n-ar fi renunțat în ruptul capului. Proba cea mai convingătoare o constituie construcția de noi biblioteci, pe locul al doilea după școli.

Luminile verzi ale An-monei mă eliberară cîteva clipe, spre a-l urmări pe Verzal și, după ce se încredință că fluxul era normal, reveniră asupra mea.

— Știri noi aveți ?

— Din ce domeniu vă interesează ?

— Diverse, să zicem.

— Pînă acum, nu cred să fi venit știrile de șoc. Agențiile ne cam cruță în cursul dimineții. Să vedem, totuși, adăugă *dresorul*, adresîndu-se lui Cuadrat, care tocmai recepționa una din plin.

— Vai, exclamă An-mone, eșecul feldmareșalilor pare iremediabil. E groaznic ; am și eu unul !

Cu multă precauție și abilitate pusei cîteva întrebări, în schimbul cărora aflai că o formațiune de feldmareșali fusese încercată în misiunea de-a depista păsările rănite din pădurile la mari altitudini și de-a sesiza posturile de prim-ajutor. Dar, deși rezistenți, bine clădiți, acești ciini frumoși, porecliți astfel după faimosul feldmareșal Bastid, creatorul rasei lor, nu probară un simț ieșit din comun, ceea ce produsese decepția fetei...

Cum știrile se lăsau așteptate, profitai de episodul feldmareșalilor, spre a mă interesa de Nimbus.

Cunoștea opera scriitorului de ficțiuni, reputat, dealtfel, în Irene. An-mone citise două volume, se pare cele mai recente, ale autorului fulmin. Primul se intitula *Bastarzii*, cel de-al doilea — *Rumba*.

Iată subiectele lor...

Istoria cu bastarzii nu era prea lungă. De fapt, denumirea lor oficială era O.B.N., adică *obiecte bizare neînsemnate*, năzbîtii metalice de origine îndoielnică, dibuite pe fundul apelor, sub pămînt ori, nu arareori, prin spațiul atmosferic. Nimbus își imagina că irenii simpli nu se dădeau în vînt după aceste obiecte aiurite, dar savanții le acordau o atenție particulară, convinși că orice moft neluat în seamă poate deveni stînjenitor. Ultimul exemplar din seria obiectelor de pripas, capturat, scria Nimbus, de un satelit din gardă, era un piron mult alungit, fumuriu. Autorul dăduse bastardului forma unui păstîrnac, ceea ce-l determinase pe profesorul Hiraldo să-l desemneze ca atare. Experimentatul savant apreciase că păstîrnacul putea să aibă o vechime de circa două sute de ani, fiind confecționat dintr-un metal rudimentar, iar aliajul și tehnica folosită trădînd cunoștințe submediocre în materie. Hiraldo reținuse, totuși, ca preocupantă, pulberea plasată în interior, un praf extrem de fin, de culoare plumburie, murdară și a cărui destinație părea cam dubioasă. Nimbus își închipuia că pulberea putea fi inflamabilă și vroia cu orice preț ca experimentarea unui singur miligram să-i

confirme fantezia. Autorul calculă, apoi, prin extrapolare, că păstîrnacul ar fi putut împroşca foc peste un oraş în toată regula, chiar de o sută de mii de locuitori. Profesorul Hiraldo era pus de autor să susţină că nu numai tehnica, dar şi morala autorilor unui asemenea piron era rudimentară, recomandînd experţilor observarea cu mai multă strictețe a obiectelor bizare neînsemnate, care vagabondau prin timp şi spaţiu.

An-mone socotea povestea cam încîlcită, oricum lipsită de noimă, reproşînd autorului că nu sugerase ce minte ar fi putut născoci păstîrnacul fumuriu. Unor fiare li s-ar putea năzări să prefacă-n ţăndări o colectivitate compusă din semeni, dar numai dacă instinctele lor şi-ar fi pierdut funcţia de conservare, ceea ce ar fi fost inimaginabil.

Vorbind despre al doilea volum, *dresorul*, ca şi tînăra de la *aracaju*, căpătase un aer iritat, îşi găsea cuvintele cu mare dificultate, în sfîrşit, abia se abţinea să nu izbucnească într-un strigăt de revoltă.

Rumba era un ţinut complet imaginar, cu contururi vagi, după spusele An-monei. Dar Nimbus pusese o mînă de indivizi, printre ei chiar cîţiva rumbi de ştiinţă, să născocească nişte pulberi în stare să pulverizeze Rumba de treisprezece ori. Autorul îşi mai imaginase că nişte alchimişti ar fi produs o substanţă care putea fi injectată norilor, iar norii, otrăviţi, o luau razna spre zonele inamice, unde, descărcîndu-se, infectau aerul, ierburile şi, prin acestea, animalele, a căror carne, consumată de rumbi, provoca maladii incredibile. Dînd frîu liber fanteziei, Nimbus

credea că mările și oceanele Rumbei erau saturate de monștri metalici capabili să elimine țărmurile, adică limitele dintre uscat și apă. Cerul rumb, încropit de autor, era întunecat, plumburiu, acoperit de mașinării infernale, care ar fi putut preface în cenușă întreg ținutul, dealtfel destul de întins. Dînd semne de obnubilare, scriitorul obliga unele personaje să studieze mecanismele secetei, furtunilor, taifunurilor și cutremurelor, gîndind că dezastrele naturii ar putea fi provocate, artificial, în scopuri ofensive. Nimbus nu exclude posibilitatea demențială a forării centurii de protecție a Rumbei, adică producerea unor tunele în pătura de aer care filtrează razele solare. Nefiltrate, săgețile marelui astru s-ar năpusti prin aceste canale desfundate, distrugînd totul în conul lor de acțiune, pînă la nouă metri adîncime. Mintea încinsă a lui Nimbus permitea unor rumbi să țină sub arme milioane de oameni, să arunce averi fabuloase pentru mijloace de exterminare, lăsîndu-și copiii să moară de foame. Savanții din capul lui Nimbus inoculau șobolanilor seruri otrăvite în căutarea unor noi căi de a descuraja inamicul, dar lăsau de izbeliște cercetările în combaterea bolilor ce făceau ravagii printre rumbi. Vrînd să pară credibil, scriitorul fulmin meșterise și un calcul, el insinuînd că rumbii ar strica într-un singur minut banii trebuincioși alfabetizării unui milion de copii, autorul imaginîndu-și că în Rumba ar fi și neștiutori de carte.

Fulminul — spunea An-mone, ștergîndu-și agitată sudoarea de pe frunte —, fulminul s-a crezut inspirat pu-

nîndu-l pe feldmareşalul Barös să susţină că pulberile nimicitoare ar fi punctul forte al Rumbei, afirmaţie rostită la o reuniune medicală, ceea ce l-a dus pe Nimbus la insinuarea forţată că feldmareşalii rumbi ar avea dezarmarea pe buze şi focoasele între dinţi.

Fetei îi era teamă că Nimbus ar fi putut fi declarat indecent. N-ar fi dorit asta şi spera ca el să fie ajutat de opinia unui purtător de cuvînt al Cetăţii Literelor din Altinia, care, solicitat de presă, menţionase : „Orice operă se apără ori se impune prin ea însăşi. Cum nu-mi pot permite, însă, a lăsa întrebările dumneavoastră fără un răspuns limpede, voi spune că, personal, nu consider supoziţiile lui Nimbus drept rodul unei fantezii încinse, debordante, ci, mai degrabă, efectul unor evaluări tragice. Sînt, dacă vreţi, un alt avertisment, susţinut prin reducere la aberant, împotriva asmuţirii elementelor primare contra forţelor şi conştiinţelor evoluate. Concluzia mi se pare obligatorie : ştiinţa şi politica se scot singure în afara legii, dacă abdică de la raţiunea lor de a fi."

An-mone credea, totuşi, că altinul comisese o extravaganţă :

— De ce să acceptăm reducerea la aberant printre mijloacele noastre de a demonstra şi convinge ?

Observînd, pesemne, că nu prea mă simţeam în apele mele, *dresorul* se întrerupse brusc. Bănuia că florile, adică intensitatea culorilor şi aromele grădinii, îmi pricinuiseră tulburarea, mai auzise de alergiile astea, dar am reuşit să mă stăpînesc şi s-o liniştesc.

— Credeţi, am întrebat-o, că o lume precum cea descrisă de Nimbus ar fi imposibilă ?

— Imposibilă !

Vorbise atît de răspicat şi mă privise atît de limpede, încît am avut simţămîntul că nu rostise un oarecare răspuns, ci o poruncă.

M-am ridicat anevoie, scuzîndu-mă, mulţumind, dar An-mone puse capăt protocolului, amintindu-mi de *polyphonul* pentru Midas. Îl chemai, asigurîndu-l că totul era în ordine, prietenul simţise, cred, o schimbare în glasul meu, fiindcă mă întrebă, din nou, dacă nu cumva aveam neapărată nevoie de el. Aş fi avut, dar ştiam că lucra la un raport decisiv de testare, pentru *Sirgente,* aşa încît l-am rugat să fie liniştit.

Cît am discutat cu Midas, An-mone se repezise la fereastră, unde rămăsese, privind spre grădină, pînă am închis clapa de platină a *polyphonului.*

— Mai aveţi timp, Terry ? Ne-a sosit *ocrotitorul.*

Noul venit şi intră în salonul *teneteurilor,* cărora le aruncă o căutătură aspră, aproape duşmănoasă, după care ne zîmbi cu nedisimulată simpatie.

— Til Argeto. *Altai,* prietene !

Îmi strînse mîna un bărbat potrivit de stat, cu păr vîlvoi, albit, barbă deasă, aspră, fusese neagră, o invadaseră firele de argint. An-mone îl luă pe *ocrotitor* de braţ spunînd că Moş Til lucrase, cam patruzeci de ani, la *Reverberaţii,* linotipist, paginator, maistru, mai fusese morar la neutroni,

ıainte de-a fi protectorul crizantemelor, *ocrotitor* al flo-
ilor, cele mai nelipsite irenilor, după grîne. Moş Til privi
ıin nou, era imposibil să ignori „pinguinii", spre Cuadrat şi
:eilalţi, cu oarecare dispreţ, declarînd, apoi, că tehnica sfi-
leză limitele, dar nu poate fi totul, şi devine chiar de
)lîns dacă strică farmecul rînduielilor, precum supercom-
)uterele astea căpii (unul i-a şi făcut o rană la bărbie,
le-aia poartă barbă), născocite să înlocuiască ceva de nelip-
it. Că un zaţ peste care n-a apăsat o mînă de tipograf ră-
nîne de plumb, cum ştirea doar computerizată, fără vamă
ufletească, e literă moartă.

— Ştiţi, prieteni, ziarul nu-i cel mai fericit acord ime-
iat între surse şi resurse, cum crede Lynade, este o veste,
veste mare, bună sau rea, pentru semeni, aşa că lăsaţi-mă,
umneavoastră, să fiu bucuros ori întunecat cînd o port.

Învălui salonul cu privirile, cam sufocant aici, păru a
)une, şi ne invită în grădină, mai multă culoare, mai mult
elief, poţi respira adică, îl urmai supus, doar eu, An-mone
)regătindu-se pentru ediţia a treia. Îşi suflecă mînecile
alopetei vişinii şi ne conduse pînă-n luminişul mare, bi-
ıroul *ocrotitorului,* unde aşeză pe măsuţa de plută căni
le lut cu fructe ca fragii, controlă starea ierbii proaspete,
lense şi ne invită să ne aşezăm „direct pe covor". Luă un
ıpumn de fructe, totul se petrecea într-o tăcere consimţită,
şi se retrase, parcă plutind, după cortina de iederă.

Din primele vorbe ale *ocrotitorului,* am şi înţeles că
ımisiunea sa nu era o bagatelă, nefiind nici simplă, nici

lipsită de riscuri. Observînd că florile cresc minunat sub influența muzicii...

— ...De fapt, nici o scofală : cine nu știe că florile, dar și iarba, și frunzele, nu că se dau în vînt, ci și fac muzică, eu înregistrînd pe disc, prietene, o viață întreagă, atîta cîntec din păduri și livezi, o avere !

Așadar, aflînd că florile și frunzele, și iarba Irenei cîntă și cresc sub cîntec, botaniștii și sunetiștii tritoni inventaseră, cu zeci de ani în urmă, poate o sută, acel sistem simplu de diseminare a tonurilor muzicale în stratul germinativ.

Nu numai că preferințele sînt de o diversitate tulburătoare, dar chiar în cadrul aceleiași specii, gusturile diferă, ca să nu mai vorbim de vîrstă, starea vremii, anotimp și mediu ambiant. Invenția tritonă permitea difuzarea sunetelor ca o pînză freatică, din care fiecare floare își alegea partea, așa cum rădăcinile captează firele de apă. Numai că era nevoie de un ochi pătrunzător și sensibil spre a urmări reacția petalelor, precum interpreții scrutează replica sălii. La pomii fructiferi și la plantele mari-ori la culturile de cîmp, observarea părea mai lesnicioasă, dar la florile de-o mare gingășie și sensibilitate, ori chiar capriciu, da, capriciu, veghea era de o răspundere capitală.

— Florile nu țin neapărat la modă, prietene. Ba, aș spune că-s chiar indiferente. Fiorul contează. Un prieten de-al meu, altfel bărbat serios, era să prăpădească un lan de petunii, dîndu-le melodii zegocafonice, destul de căutate pe atunci.

Moș Til mai spunea că florile-au ieșit în lume cînd le-au descoperit privirile irene și că ele au învățat fetele să se gătească. Florile au fost primele riposte ale Irenei, așa gîndea Hamari, Întemeietorul, acum trei mii de ani, cînd ființele, după ce descoperiseră ori inventaseră roata, focul, unealta, simțiseră lipsa celui de-al patrulea element, adică versul. Să înțeacă irenii, credea Poetul, cerul zămislise stelele, clipirile blajine ale Soarelui adormit, dar irenii replicară creînd florile, cealaltă întrupare a luminii, și cele două Necuprinsuri nu se arată niciodată împreună, ca irenul să se poată bucura de fiecare în parte. Iar bătrînii ziceau „cine n-a sădit o floare, nu vine la sfat", fiindcă florile, iarba, frunzele și spicele i-au slujit și i-au îmbunat pe ireni. Mirunii au un cîntec, vechi de vreo trei sute de ani, poate mai bine, un cîntec anonim, vestejind temutele invazii turbe...

Creștea acas'la noi un măr, un pui
de măr, frumos și-mpodobit, frag-d
și alb, ca florile mărului.
Cînd turbii-au năvălit, l-au
doborît cu ghioaga și, florile
strivindu-i, l-au pus pe foc,
așa, de florile mărului...
Pe locul ars și sterp, cu anu,
se înălță alt pui de măr, frumos
și-mpodobit, de se-adunau copiii
la florile mărului...

Cînd turbii au revenit, l-au doborît
cu ghioaga şi, florile strivindu-i,
l-au pus pe foc, aşa, de florile mărului.
Pe locul ars şi sterp, cu anii,
se înălţă alt pui de măr, frumos
şi-mpodobit, de se-adunau copiii
la florile mărului.
Cînd turbii-au revenit, de furie
şi spaimă îl doborîră iarăşi, apoi,
rînind ţărîna, fărîmă cu fărîmă,
căutat-au rădăcina ce nu-i păsa
de turbi, născînd puii de măr.
Pe locu-adînc şi negru, cu anii,
se înălţă alt pui de păr, frumos
şi-mpodobit, de se-adunau copiii
la florile mărului.

— Pricepi, prietene ? Eu am cules, la viaţa mea, nu mai ştiu cîte ştiri despre maiagi, îi stimam că puteau trăi printre vulturi, sub gheţari, dar îi cunosc, Terry, de cînd în livada mea cresc florile lor de stîncă, frumoase şi aspre, pe care *copiii naturii* le-au ocrotit cu degetele lor.

Moş Til însoţi cănile de lut cu o carafă obeză, de rubin, pe care o scosese de sub biroul de plută.

— Cît timp ne rabdă florile, reluă el blajin, ne putem privi în ochi fără sfială. Numai că mulţi n-au răsfoit măcar abecedarul ăsta.

Şi, deodată, ca şi cînd ar fi uitat de un lucru de maximă însemnătate :

— Cred că nu umbli neînarmat, prietene. Ar fi primejdios, mai ales în public, la întruniri ori la discuţii înfierbîntate. Cînd eşti singur, nu contează.

Îl urmăream înmărmurit şi, cu un efort neînchipuit de mare, abia murmurai :

— Nu vă înţeleg...

— Eram sigur, răspunse pe un ton ironic. Copiii ăştia vă îmbuiază capul cu explozia lor informaţională, pierzînd din vedere latura practică.

Deschise un sertar, începu să caute, arma lui, puteam să jur, şi-mi întinse un carnet cam mototolit, cu coperţi negre, dar îl retrase spre sine :

— Cînd cineva mă atacă, îi reped un proverb, să-l usture ! Ascultă-mă, aici e apărarea cea mai teribilă. Am cules multe, nenumărate, îţi închipui în cariera mea de tipograf peste cîte filoane am dat. La fel fac prietenii, i-am învăţat şi pe copiii mei.

La rugămintea mea, Moş Til răsfoi culegerea, adică doar cîteva foi din marea lui colecţie. Cele mai multe le ştia pe dinafară. — Redutabilă armă !

„Ţi-s mari simţămintele cît se răsfrîng în ochii semenilor.
Ia aminte şi la amicii pe care nu-i cunoşti.
Darul de preţ e cel pe care-l dai, nu cel pe care-l primeşti.
Nu poţi alina tot oftatul, dar merită să oftezi pentru asta.
E modest, dar cu dare de minte.

...ți lovi capul, nu mintea.
Să nu-ncepi număratul, pînă nu-ți potrivești degetele.
Rădăcinile irenului...“

Se opri brusc, fără noimă, privi preocupat spre crizantemele din jur, unele erau atît de aproape, chiar lîngă masă, placide, cuminți, de parcă urmăreau discuția. Moș Til mi le arătă cu o privire tainică și-mi șopti să ieșim pe aleea mare, unde reluă grăbit zicala — „rădăcinile irenului sînt la vîrf, degeaba noada lipită de scaun se crede creștet“ —, după care îmi făcu semn că puteam reveni în luminiș, mîngîie florile înalte, albe :

— Putem continua, zise, punînd carnetul în buzunarul bluzei. Ieri, Terry, am cunoscut, printr-un bun prieten, un proverb de pagina întîi, verzale, cinci coloane, cît capul gazetei : „Lacrimile noastre se usucă pe obrajii copiilor“. L-am și expediat Profesorului. Știți, tezaurizează aforisme. Păcat că înavuțirea asta nu-i mai molipsitoare. Dar, te rog, iartă-mă, poate-ai venit cu treburi, iar eu...

Mi-am permis să-l întrerup, asigurîndu-l că mă îmbogățise, nu prea i-a plăcut cuvîntul, l-am înlocuit pe loc, mă înavuțise, dar, cum nu vroiam să-l rețin, aș fi dorit o ultimă întrebare, pe care mi-a și primit-o.

— Morar la neutroni ? Mai lucrez acolo, din cînd în cînd, dacă sînt nevoia ori dacă au ei nevoie, ceea ce nu prea se-ntîmplă, echipa e completă — sînt șapte cu toții, dar asta mai zic și eu invenție. Sita cu neutroni primește grîncle, lasă intacte și pure făina și tărîța, separîndu-le, și

distruge complet impurităţile. Orice intervenţie e de prisos. Dar mie-mi plac grînele cînd curg în cascadă, o cascadă vijelioasă, ca vestita Victogara, şi-mi vîr palmele-n şuvoiul proaspăt şi greu, să mă simt liniştit şi îndestulat.

Intrase An-mone, ca o umbră, aşteptă să termine Moş Til, după care mă anunţă că Midas aşteaptă la *gramont*. Prietenul iren îmi comunică o veste cam palidă, cum spuse, adică *Sirgenta* nu convinsese, mai trebuia încă o probă dură, dar un necaz neînrăit poate compune şi o bucurie, aşa că, dacă aş fi fost de acord, am fi pornit într-o nouă escapadă. Anomis ? Uitase, îmi mulţumi, îl va chema şi pe Anomis.

Le spusei ştirea, An-mone regreta că n-avea timp, mai fusese de cîteva ori prin spaţiul astral, cel mai deconectant, adăugă ea, dar *ocrotitorul* parcă nici nu mă asculta se :

— Pierdusem din vedere *Poruncile*, ştii, îndemnurile săpate la *Obelisc*, cu verzale, firește. Vorbeam de rău pe alţii şi, iată, eu însumi... Are dreptate zicala — gura să-ţi fie şi oglindă.

Moş Til recită, monocord, fără efecte, pur şi simplu îmi transmise *Poruncile :*

Să nu atingi iarba cînd răsare,
Să nu retezi fire ce nu le-ai semănat
Şi bob de grîu al altei guri nu lua.
Culege flori şi dă-le femeii să aleagă.

Mic nu ești de umbli pe propriile tălpi,
Ci dacă pe alți semeni, ca-n catalige, urci.
Nu tu să fii primul la ridicatul mîinii.
La mînă-ntinsă, dară, întinde iute mîna.
Și cînd sorbi apa apleacă-te adînc.
Să mulțumești fîntînilor, izvoarelor.

An-mone îi ținuse isonul, murmurînd poruncile, iar eu le recitii cu voce tare, după ce le-am transcris sub dictarea lor.

Mai aflai că și *ocrotitorul* era cam grăbit să-și încheie misiunea de dimineață, urmînd să asiste la repetiția generală a corului bărbătesc din Augusta. Jerada era în plină campanie de recoltare a cîntecului, pregătindu-se pentru crîncena confruntare care se vroia Festivalul iren de cîntec, desfășurat în plin anotimp al muzicii, după sezonul versului, dominat de altini, și înaintea celui de dans, unde agarii, dar mai ales naiagii, se anunțau adversari disuasivi. Repetiția avea loc pe micul arhipelag artificial din rada portului, orchestra de vrăjitoare a mării acompaniind cîntecul cu o artă de neegalat. La competiția corală își anunțaseră participarea peste douăsprezece mii de formații, amatoare și profesioniste.

— Și cu ce este dotat concursul, Moș Til ?

— Cu cîntece, răspunse Argeto.

Dresorul îl zărise pe Midas, îi alergă în întîmpinare, îl văzui și eu apropiindu-se încet pe aleea albă, examinînd

crizantemele frumos încolonate, parcă le trecea în revistă, dar unde era *Sirgente* ? O parcase la intrarea grădinii şi, după ce ne luarăm rămas-bun de la An-mone şi Moş Til, ne îndreptarăm spre *Candidată*, unde Anomis se instalase cu grijă, n-o părăsise de teama vreunei surprize.

Expediţia *Sirgente II*, al cărei „Jurnal de bord" trebuia să-l întocmesc eu, din proprie iniţiativă, s-a dovedit bogată în peripeţii, spre satisfacţia noastră, a piloţilor, şi spre marea încîntare a băiatului.

A fost, mai întîi, povestea *norului indispus*, din zona Crestelor de Ametist, în nordul Tamirei, interceptat de *Arena*, care se şi pregătise să-l împrăştie. Pămîntiu, dezordonat, schimbîndu-şi brusc şi anapoda direcţia, *norul indispus*, care aruncase asupra crestelor cîteva averse reci şi capricioase, fusese considerat inutil şi stînjenitor de *areniști*, decişi să-l injecteze, dar tocmai apăruse un curcubeu aşternut pe întreaga boltă, de-o claritate incredibilă, aşa încît localnicii rugară insistent să fie lăsat norul în pace. Neavînd de ales, *Arena* s-a mărginit la un rol preventiv.

Am survolat, apoi, atolul Zenda, populat cu delfini, zburdalnici, iuţi, care, cînd simt curenţii reci din sud şi formarea hulelor prăpăstioase, se adună în bazinul de alertă, unde-i caută *Arena*.

Cînd ne-am apropiat de Cercul polar sudic, Anomis îşi lipise faţa de hublou. Zîmbirăm amuzaţi, căutînd cu merăbdare loturile de gheţari. Întîlnirăm, însă, comandoul justiţiar comandat de cascadorul astral Theruldo, revenit

în zonă, după cum relata prin *gramont* Midas, cu un nou remediu, și mai drastic, contra corpusculilor siderali care se năpusteau, ca niște roiuri, să „ronțăie" lumina, precum carii rod lemnul. Întinse zone boreale puteau fi frustrate de o lumină în spectru complet, ceea ce avea urmări iritante, de stres penibil, asupra florei și faunei locale.

Anomis scoase un țipăt de bucurie și *Sirgente* își ușură zborul, coborînd într-un unghi cam riscant pentru o simplă *candidată*. Dar ce se întîmplă acolo, în largul oceanului ? Aisbergurile tractate se încolonaseră într-un șir drept și lung, ca automobilele la barierele de cale ferată, stopate de un echipaj neînduplecat, care operase un filtru sever. Comunicarăm cu comandantul formațiunii de ordine, profesorul ecolog Ghardai, care pusese de mai multă vreme sub urmărire suspectele particule minerale negre strecurate printre ghețari și în stare să întunece apele pure ale mărilor. Ecologii se gîndiseră să amendeze efectele tractării printr-o spumă epurantă, dar rămînea de stabilit dacă măsura nu afecta planctonul. La insistențele noastre, profesorul dădu drumul primului aisberg, Anomis urmărea, cu sufletul la gură, deplasarea solemnă a muntelui alb, cînd Ghardai porunci unui membru al expediției să parcheze ghețarul lateral dreapta, exact pe marginea unei hule imense.

Ne-am întors prin stratosferă, una din probele obligatorii ale *Sirgentei*, care, speram, și așa s-a dovedit, trecuse definitiv examenul, putînd intra în producția de serie.

Midas își examina cu grijă nava, parcă asculta, cu mare interes, fiecare subansamblu, cînd Anomis exclamă din senin :

— O idee grozavă ! Adică, așa cred, reluă, mai moale, spunîndu-mi că inspirația îi venise la întoarcerea prin straturile înalte.

Își amintise cum Irara, luînd o margaretă, se apucase deunăzi să-i rupă petală cu petală...

— Mă urmăriți, Terry ? Spațiul sideral, ca o cîmpie fără margini, înflorită și astrele încinse cu petale, mari ca palele lui *Signus*. Și Soarele pornind pe cîmp, grav, serios, veghind stelele înflorate, prinzînd una, Irene, să zicem, ideea mea vrea ca Irene să fie aleasă, și luîndu-i petală cu petală : „Mă iubește, nu mă iubește, mă iubește, nu..."

— Și cine ai vrea să fie mai norocos ? Soarele sau Irara ?

Întrebarea îl surprinse.

— Eu știu ? ! Mă încred în margarete, răspunse Anomis cu oarecare ezitare.

Simțeam, totuși, apăsarea zilei.

Ziua a şasea

Cambrai mă prevenise cu toată sinceritatea : „Cine nu-l cunoaşte pe Cubil, habar n-are ce-i Jerada". Aşteptam, deci, nu doar cu interes, ci şi cu emoţie să fac cunoştinţă cu „lancea pitonă", cel mai bun atacant central din Irene la *balsam,* favoritul tribunelor în aer liber, care se oferise să mă conducă prin Augusta, pe un traseu convenit cu Midas. Mă temeam, totuşi, de riscurile unei atari hotărîri, de întreruperile provocate de manifestările explozive ale suporterilor, declaraţii, autografe, dar nici nu era de ocolit prilejul de a cunoaşte lucrurile tocmai în condiţii care nu erau de fiecare zi. Mai mărturisesc că vreo două-trei ceasuri parcursesem literatură de specialitate, punîndu-mă la curent, măcar în termeni generali, cu preocupările excepţionale ale excepţionalului Cubil.

Distanţa pe care singur mi-o fixasem între noi s-a redus, e adevărat, de abia perceptibil, chiar din prima clipă,

cînd, în parc la *Thais*, Cambrai îmi prezentă ceremonios, cu gesturi largi, un tînăr sfios, înalt, frumos, cu ochi negri, mari, dar parcă intimidat, și care păru mai la largul lui cînd fiul lui Midas începu să vorbească de programul dimineții noastre.

Cambrai se retrase, urma să plece la școală, mai mulțumi o dată lui Cubil, care se înroși tot, după care tînărul și cu mine pornirăm, fără grabă, către *Obelisc*, prima țintă a călătoriei. Evitarăm *shenyla*, alegîndu-ne un drum mai lung, dar stimulator, prin *Eucalipt*. Cubil curmă tăcerea, exprimîndu-și interesul și admirația pentru misiunea de pilot astral, atît de riscantă și dură, care cere o pregătire psihică neobișnuită, după opinia lui. Mă pregăteam să-i răspund cu aceeași cordialitate, cînd pe o pajiște a grădinii zărirăm jucînd *balsam* două echipe de băieți, care, cînd ne apropiarăm, o luară la fugă spre noi, mai sigur spre Cubil, cel mai mare *balsamist* al Irenei. Cubil le zîmbi prietenos, răspunzînd la salut, dar tinerii ne depășiră și, spre stupoarea mea, continuară să alerge pe alee...

— Bătrînul din spate e deputat de cartier, muncitor pensionar, prețuit, pe merit, de toată lumea, îmi spuse Cubil, observîndu-mi uimirea. A lucrat în aceeași uzină cu mine, adăugă vîrful de atac al selecționatei irene, îndreptîndu-se către deputat pentru a-i prezenta omagiile sale.

Cînd reveni, îmi declară cu mîndrie că bătrînul și el făcuseră parte nu numai din aceeași uzină de fibre metalice, dar și din aceeași școală de gîndire. Conservatorii

susţineau construcţiile grandioase, scheletele metalice impozante, care, credeau ei, sugerau forţa şi măreţia muncii. O grindă de metal de o sută de kilograme, să zicem, constituia pentru conservatori o necesitate indiscutabilă, Irene posedînd zăcăminte inepuizabile. Adepţii şcolii zise *fir de păianjen* dovediseră că era păcat de risipă, că problema consta în a asigura metalului o forţă diabolică, ei reuşind să construiască grinzi de maximum cinci kilograme, lungi de 25 de metri, cu o rezistenţă de neînfrînt. Miniaturizarea elementelor de construcţie era nu numai economicoasă, dar şi de o frumuseţe insolită, aducea un strop de gingăşie care sugera şi mai expresiv măreţia muncii irene. O schelă metalică durată de *paianjeni* era invizibilă cu ochiul liber de la o distanţă de cinci metri. Ea putea fi transportată într-o simplă servietă şi montată chiar de un şcolar.

Cubil îşi pierduse din sfiiciune, devenise chiar înflăcărat cînd, la o întrebare a mea, observă că susţinătorii „mini-gigantismului", cum li se mai spunea conservatorilor, se aflau într-o defensivă disperată, fiind puternic marcaţi de noile scheme ale *păianjenilor*, care construiseră un submarin cu propulsie neutronică, pentru nodulii metaliferi, de nici o sută de kilograme, deşi putea transporta peste cinci sute de cercetători cu aparatura adiacentă. Rachetele aer-sol-aer, folosite de sateliţi pentru transmiterea mostrelor siderale de laborator, puteau fi confundate cu nişte ecusoane. Ca să nu mai vorbim de sondele lor balistice intercontinentale, utilizate în polenizarea culturilor boreale, care dacă întreceau „de puţin" greutatea unei lă-

custe. Problema care și-o punea școala din care făcea parte Cubil consta, dacă am reținut exact, în îmbogățirea neînfrînată și înnobilarea neîngrădită a minereurilor obișnuite, care pot căpăta maleabilitatea și perenitatea dorite.

Ajunsesem lîngă un obelisc. Ieșind dintr-un crîng de liliac gigant, urmărind cu atenție pledoaria lui Cubil pentru podurile din fire de păianjen, ne trezirăm la baza unei coloane înalte, durată din granit. Cele cinci fațete ale coloanei erau cinci pagini mari de stîncă, pe care cei mai renumiți pietrari și sculptori ai vremii întipăriseră prima Cartă a Ligii Națiunilor Irene, veche de aproape două sute de ani. Era *Obeliscul*.

— Dar literele se țin destul de bine...

— Poate din cauza îngrijirii. Dar sînt vechi. Le observați vîrsta și după unele exprimări mai naive, dar sfinte pentru toți. I-au zis *Testamentul*. Unii spuneau *Adevăratul Testament*, dar a rămas *Testamentul*.

Textul, în jerada, putea fi parcurs cu ochiul liber. O coloană identică, avînd Carta transcrisă în limba națională, se găsea în fiecare capitală irenă. Cubil îmi mai spuse, puțin stînjenit, că se obișnuiește ca primul document politic iren cu valoare universală să fie citit în gînd...

„Jurăm, cu conștiința copleșită, noi, popoarele irene, să punem capăt vărsării de sînge. Viața e singurul izvor de drept, național și iren, iar nesocotirea acestui adevăr sacru constituie o crimă. Lumea irenă n-a fost împărțită în puternici și slabi, ci în dușmani și victimele lor.

Jurăm, noi, popoarele irene, să curmăm agresiunea, lipsind-o complet și definitiv de uneltele ei morale și fizice. Statele irene vor întemeia probitatea și vor da drept de guvernare decenței și dreptății.

Jurăm, toate statele, să întemeiem Norma Irenei, sub autoritatea Ligii, avînd cuvînt de ordine dreptul la drept, în serviciul irenilor, criteriul suprem al oricărei politici.

Conștienți că nu depinde de noi să nu fim dați uitării, dar că stă-n puterea noastră să nu dăm uitării dezastrele de pînă acum, jurăm să expropriem forța de privilegiile pe care le-a uzurpat, redîndu-le minții și inimii irene."

Nu mai știu cîți oameni erau în jurul *Obeliscului*, păstrez doar imaginea unei mulțimi tăcute, solemne, urmărind, cu capetele descoperite, preceptele *Testamentului*. Cîțiva copii îi silabiseau cuvintele.

Preambulul Cartei era urmat de prevederi lapidare, precise, privind căile întemeierii probității, atribuțiile Ligii, drepturile și îndatoririle statelor membre. Mai mărturisesc sincer că unele mi se păreau cunoscute, dar *Testamentul* mă emoționase atît de adînc încît n-am mai avut puterea de-a face comparații. Cubil observă starea mea bună și-mi strînse mîna, după care porniram pe-o alee, fără să scoatem o vorbă. Aleea parcă nu se mai termina, o străjuiau pîlcuri de arbuști, semănau cu chiparoșii, apăreau și ronduri de flori de ametist și albe. iar Cubil mergea alături de mine și amîndoi eram furați de mers. Aveam acea stare

în care întrebările precise pot crea confuzie, aşa încît m-am lăsat purtat de alee şi de Cubil.

După vreo mie de paşi, aleea se oprea, cedînd locul unor trepte de cărămidă înnegrită, care se năpusteau spre o curte pustie. Şi un castel.

Zidurile erau siclamen, iar acoperişul vînăt. Castelul părea părăsit, deasupra intrării se afla o inscripţie, dar nu în jerada.

— E titlul castelului : Magharoz.

Avea mai bine de două veacuri şi fusese ridicat din porunca unui rege turb, Aburimac, pe vremea cînd trupele sale invadau Merope şi Silene, pregătindu-se pentru războaiele din Tamira. Pe atunci, Augusta, ocupată, devenise o reşedinţă de campanie a monarhului, care-şi ridicase aici un castel. Pereţii erau din marmură, interioarele gemeau de mătăsuri, iar culoarele fuseseră împodobite cu piei de vită. În subsoluri fuseseră săpate gropi, mai mici, mai mari, în care erau găzduiţi prizonierii de vază ai temutului rege. În gropile individuale erau rînduite marile căpetenii învinse, în cele mici vîrîţi ofiţerii, iar în tunelele comune se îngrămădeau comandanţii de duzină. Cînd prizonierii putrezeau, rămăşiţele lor erau părăsite în celule, ceea ce, credea Aburimac, scutea pe noii veniţi de chinurile incertitudinii. Osuarul era pierdut în umezeală şi întuneric. Puternicul suveran turb îl considerase un semn de măreţie şi glorie, îl arătase tuturor vizitatorilor de seamă, unul dintre ei, regele fulmin Furk al XVI-lea, remarcînd spiritul de reculegere şi împăcare ce domnea la temeliile caste-

lului Magharoz. Aburimac avea 67 de osuare, cu numai două mai mult decît temutul său rival, regele Cobrei, Camiruba.

Castelul Magharoz devenise pustiu încă înainte de întemeierea Ligii Irene. Osemintele foștilor prizonieri fuseseră înhumate. Dar pe zidurile celulelor se păstraseră mesaje ale irenilor din osuar. Cubil îmi atrase atenția că inscripțiile fuseseră formulate în peste treizeci de limbi, inclusiv în jerada. Un ghid tipărit în negativ, alb pe negru, ne ajuta să le descifrăm. „Cruțați-mi copiii" ; „Caii să rămînă fratelui meu" : „Cînd cerul se-acoperă de sînge, e una ; cînd se acoperă de rușine, nu mai e nimic" ; „Am împlinit 21 de ani. La mulți ani, Majestate !" ; „Mi-e frică" ; „Opriți turmele imperiale" ; „Mi-s ochii de prisos. Mă auzi, frate ?" : „Dacă scap..." ; „Curvia ta de soartă!" ; „Ajunge, ireni buni !" ; „Dacă mor, puneți cățeaua regală să mă fete ea, ca să renasc !" : „Mai trăiești, mamă ? Mai trăiești, tată ? Tu, Zara, mai aștepți ? Eu am murit de mult. De-aici, din cer, ar trebui să văd, dar Soarele a rămas afară" ; „Rușine, turbi ! Rușine, cobri !" ; „Las cu limbă de moarte : rămășițele să fie predate familiei și diviziei mele, doar șezutul să-l păstrați, să-i înfigeți o lumînare aprinsă și să-l dăruiți din parte-mi regelui, să-i lumineze, noaptea, capul moale și pleșuv". Și încă o inscripție : „De ce ?" Una scrisă de generalul smirn Forbegaio cu propriul lui sînge : „De ce ?"

Am părăsit osuarul, ajungînd sus, în cîteva secunde, la lumină, secunde pe care nu le-a trăit nici un prizonier

de la Magharoz. Castelul era gol și izolat, pierdut în cîmp deschis, încercuit de tăcere, cum zicea Cubil.

Primul ghid al osuarului, devenit muzeu, fusese feldmareșalul Bastid, mîna dreaptă a regelui Aburimac. După bătălia de la Cîmpul Ciinilor, feldmareșalul ajunsese posac, superstițios, îmbătrînise văzînd cu ochii. Altfel, era surizător, scump la vorbă, supus fără seamăn suveranului turb.

Cubil avu ideea să ne instalăm într-un chioșc muzeal, avînd forma unui cort de campanie, la mică distanță de castel, unde puteam răsfoi în voie pliante, foi, memorii și albume. Tînărul povestea că faima lui Bastid era tot atît de strîns legată de Magharoz ca și coroana lui Aburimac.

Bastid primise poruncă să execute *dorința stiletului*, adică Aburimac trasase pe hartă, cu stiletul, linia noii frontiere dintre Turba și Ribera înfrîntă, iar feldmareșalul ajunse cu trupele sale la fața locului. Vîrful stiletului trecuse și pe la marginea Arkas, intrată în istorie. Linia străbătea cimitirul, iar localnicii susținură să le fie lăsat lor peticul acela de țărînă. Generalii încuviințară, dar feldmareșalul refuză orice rectificare, din rațiuni disciplinare. Arkașii se gîndiră, atunci, sfătuiți de bătrîni, să le lase turbilor cei treisprezece stînjeni, dar să li se permită să scoată osemintele străbunilor și să le îngroape din nou pe vatra lor, ceea ce generalii acceptară cu indiferență, cînd Bastid făcu, rînjind, observația că Aburimac ordonase ocuparea noilor teritorii împreună cu toate bogățiile solului și subsolului.

Sosit, odată, în Smirna, ca aliat al trupelor madere, pentru încasarea unui mare tribut, Bastid îi spuse comandantului părții adverse, generalul Forbegaio, că turbii sînt mărinimoși lăsîndu-i la vetrele lor pe smirni, care, luați prizonieri sau ostatici, ar încăpea toți, tocmai bine, în numai două hoteluri din Ophta. „Da, răspunse generalul, dar v-ar mai trebui cel puțin două biblioteci naționale pentru a încăpea, tocmai bine, numai poemele smirne". Forbegaio, nici vorbă, a ajuns în osuar chiar a doua zi, iar la moartea lui, Bastid a trimis guvernului din Brabant o telegramă în care își exprima condoleanțele cele mai fierbinți. Iar Aburimac îl asculta pe feldmareșal cu încîntare. L-a decorat cînd, după sîngeroasa bătălie de la Hazdrugha, fiind întrebat cîți inamici și cîți turbi fuseseră uciși, feldmareșalul a răspuns, pufnind în rîs, că i-ar fi mai lesne să-i numere pe cei rămași în viață, adunîndu-le picioarele și împărțind la doi. Aburimac preluase tactica bastidă, care urmărea ca trupele cobre să fie decimate, Turba jinduind minimum două treimi din Irene, iar măcelul neîncetînd decît în ziua în care planeta ar fi compusă din patru treimi. Bastid părăsea totul pe cîmpul de luptă — arme, răniți, morți —, dar poruncea, de fiecare dată, sub amenințarea cu moartea, să fie recuperate cizmele. Le repartiza noilor mercenari, cărora le vorbea scurt : „Voi purta aceste cizme spre o nouă înfrîngere a dușmanilor. Vă ordon să striviți sub ele, cu aceeași ușurință, un fir de iarbă și o frontieră, un dovleac și un pîntec de muiere." Bastid nu concepea inamicul decît la

osuare ori în lanțuri. Distab, alt sfetnic regal, îl înfruntase pe față. „De-atîta sînge, turbii au uitat sudoarea, dar nu și lacrimile. Mă tem să nu aveți parte de toate trei odată", i-a zis Distab, care n-a ajuns, însă, în osuar, fiind rudă cu Aburimac. „Nu-mi șterg sabia de sînge decît în alt stîrv", a replicat Bastid, în aplauzele Curții.

După bătălia de la Vidaburta, căpeteniile turbe n-au reușit să numere picioarele supraviețuitorilor și să le împartă la doi, dar nici căpeteniile cobre n-au mai apucat să se dezmeticească, ambele hoarde fiind măcinate de oștile țărilor ocupate și, apoi, vînturate ca pleava. Marele cărturar altin Sergana avea să scrie că la Vidaburta se încăieraseră două armate sleite, care, după ce pierduseră demult orice urmă de morală, se treziseră și fără moral. Ciocnirea de la Vidaburta se încheia fără învingător, dar cu doi învinși.

Țărîna era neagră de atîta sînge, începuse să se înroșească și cerul, cînd, la Augusta, Comitetul Iren, format din reprezentanții aleși a optzeci și trei de națiuni, a declarat războiul în afara legii și a programat Anul reculegerii, perioadă necesară meditației, studierii lucrărilor și aplecării irenilor asupra nevoilor de veacuri. Teritoriile Meropei și Silenei fumegau încă, răvășite și sterile. Mai rămăseseră morți și amintiri de îngropat. Sergana scria : „Nu oftatul ne va salva, ci respirația normală. Răbdarea nu ne va ajunge, ne va trebui o îndurare fără margini."

Spre a pansa numai rănile deschise ale lumii irene, un an nu a fost, însă, suficient ; s-a decretat Deceniul recuperării.

Deceniul pornise şi se ţinea bine. Cînd, din Vidaburta sosi o veste de moarte : Aburimac şi Camiruba se încăierau din nou. Reapăruse Bastid. Feldmareşalul, cu voia lui Aburimac, înrolase toţi ciinii regatului, cu gînd să-i arunce asupra Cobrei surprinse. Dar Camiruba aflase la timp despre stratagemă şi procedase aidoma. Pe cîmpul deschis de la Vidaburta, din centrul Meropei, supranumit deatunci Cîmpul Ciinilor, se treziră faţă-n faţă două armate canine, avînd fiecare o sută de mii de combatanţi. Ciinii, dotaţi cu pieptare şi colţari, ţinuţi înfometaţi trei zile şi trei nopţi, porniră să latre cumplit, cei din primele linii se şi scărpinară, urmă o hărmălaie de cutremură văzduhul, dar, după treizeci şi trei de minute, ciinii turbi şi corbi începură să se gudure unii pe lîngă alţii, să se privească îndelung, vuietul se transformă intr-un mîrîit slab, stins, după care trupele canine se împrăştiară, în neorînduială, de-a lungul cîmpiei.

Aburimac amuţise. Camiruba dădu să fugă. Distab găsi momentul să-i zică suveranului turb : „Majestate, nu vă mai rămîne decît să înrolaţi acum toţi porcii regatului". Iar lui Camiruba, primul sfetnic îi şopti ; „Pare să fie fără alt început, Sire". Aburimac declară : „Nemernicul !" Camiruba : „Nemernicul !" Bastid : „Păstraţi cizmele !" Distab : „Sper, Sire, să vă convingeţi că-i mai

folositor să întreţineţi un milion de capete decît două milioane de picioare".

Comitetul Iren avea să întemeieze Liga, urmată de încoronarea Normei. *Sakoura* s-a constituit după o dezbatere dramatică, dar scurtă, la un ceas din zori, cînd se destrămase noaptea, fără să fi răsărit încă soarele, după cum nota Sergana, devenit primul preşedinte al Ligii, care putea să declare :

— Nimic din ce-a fost nu va mai fi la fel. Sîntem, oare, pregătiţi pentru această tulburătoare perspectivă ?

Cubil mai îmi spuse că regii, lipsiţi de trupe şi arme, deveniseră nişte păsări de pradă fără gheare şi fără plisc. Istoria avea să-i piardă pe drum.

În Irene izbucnise pacea.

— Dacă am fi continuat să ne încăierăm în acelaşi hal — mai zicea Cubil, cu un glas grav —, dacă n-am fi arborat pacea peste tot, am fi purtat, pînă astăzi, cam 14 500 de războaie. Dacă războaiele s-ar fi folosit de cuceririle noi ale ştiinţei, efectele ar fi fost apocaliptice, ele ne-ar fi costat cît un cerc de aur de lungimea Ecuatorului, lat de 500 de metri şi gros de 100 de metri. În toate aceste bătălii ar fi pierit cam patru miliarde de ireni. Se crede că, de la izbucnirea păcii, am obţinut, numai prin renunţarea la război, o crustă de aur, groasă de doi metri, care ar fi putut placa tot uscatul iren. Şi, ceea ce este mai presus de orice, au fost cruţate nu ştiu cîte sute de milioane ori chiar miliarde de vieţi.

— Gîndiți-vă, Terry, cum putea fi, dacă ei vor fi sădit măcar o floare, vor fi plantat măcar un pom, ori vor fi lucrat măcar un stînjen de pămînt. Ori, s-ar fi dovedit apți de sentimentul ireproșabil al decenței, fără să se lase copleșiți.

Prima sesiune a *Sakourei* avea să descrie lumea irenă ca aplecată la propriul căpătîi, veghind la vindecarea visurilor ei îmbolnăvite. Năuciți de conflicte și pribegii, întunecați de pierderi, izbiți de cinismul forței, mulți ireni nu avuseseră răgazul să vadă cîte atrocități suportaseră și cîte nenorociri se adunaseră. *Sakoura* sugera irenilor *minutul 61*, un minut măcar, dintr-o oră pentru a pune degetul pe rană. Și apoi, marea, cumplita și neîndurătoarea ofensivă a muncii în stare pură.

— Irenii și-au zis că, pînă atunci, doar locuiseră, venise timpul să și trăiască pe propria lor planetă, conchise Cubil, amintindu-și din nou de Sergana, care propusese să fie strînse, într-o *carte cenușie*, proverbele de pînă atunci. El credea că acele fire de nisip ale istoriei puteau dura un *Remember* comparabil cu templele cele mai vestite.

Mi-am dat seama că mi se oferise o cheie de aur pentru descifrarea realităților irene, multe impresii, care nu-și găsiseră încă matca, începuseră să se adune laolaltă spre a făuri judecăți de valoare, căpătasem o busolă fără greș, dar marea irenă nu-mi dădea liniște, iar eu mă lăsam dus mai departe pe valurile ei, cîștigînd, totuși, în siguranță.

Am relatat aici în termeni generali despre starea mea de spirit de la *Obelisc* și *Magharoz*, dar acolo și atunci

fusesem atît de mișcat, de răscolit, încît povestirile lui Cubil îmi păreau încă ficțiune. Pășea lîngă mine, spre *Thais*, discret, gînditor, înțelegîndu-mi tulburarea, tulburat părea și el, mă străduiam să spun ceva despre *balsam*, să-l felicit, să-i mulțumesc, dar mă oprea sentimentul că ar fi sunat fals, ipocrit, ceea ce la ireni frizează indecența. Deodată, însă, această tăcere încordată, apăsătoare avea să fie risipită într-un mod simplu, cînd, dorind să luăm un *flint* la un *cort* de răcoritoare, dădurăm peste un igienist care închise chioșcul și reprogramă robotul, din neglijența căruia căzuseră pe cărare cîteva picături de lapte. Cubil dori să intervină în favoarea *trasorului*, dar nu avu nici o șansă. Mersul tîrșiit al robtului, programat să ajungă la centrală, copiii care-l priveau cu compătimire, înconjurîndu-l, Cubil care abia își reținea o explozie de simpatie, cum el însuși mărturisea, toate mă îndemnau să cred că aș fi plutit, cumva, între realitate și vis.

Vă închipuiți, totuși, că am găsit resurse să evoc bătălia aprigă dintre *pitoni* și *cobre*, să spun cîteva cuvinte despre gestul frumos, umilitor de frumos, al lui Cubil, dar numai cîteva cuvinte, fiindcă tînărul replică, zîmbind blajin :

— Ca să respecți reguli stabilite, nu-i nici un merit, să le înalți — e o îndatorire, să le cobori — e interzis. Oricum, Terry, scuzați-mă că insist, dar e mai frumos să prinzi un coridor spre stele, decît un culoar de șut spre poartă.

Nu eram de acord, trebuiau păstrate proporțiile, dar Cubil se dovedi de neclintit. Mă invită la primul său meci, insistă pînă obținu promisiunea și se înclină sfios și simplu, în semn de rămas-bun, pe treptele de la *Thais*.

Midas îmi făcuse o surpriză ; în încăpere fusese instalat și un *benzari*, despre care auzisem, un fel de *aracaju* întors, în sensul că, îl citez pe prietenul iren, dacă unul îți aduce lumea în încăpere, celălalt, adică *benzari*, îți poartă încăperea prin lume. N-am rezistat ispitei și l-am pus în funcțiune, trezindu-mă în fundul unei săli de concert, se executa o *cartalia* *, scria în Program, și, într-adevăr, efectul era dumnezeiesc. Am avut, totuși, un mare noroc. Midas mi-a spus, după aceea, că, dacă aș fi tușit, s-ar fi auzit în sală, în sala reală, iar dacă mă trezeam cu niscaiva musafiri gălăgioși, s-ar fi întrerupt concertul. Nu știusem, firește, la ce riscuri mă expusesem, așa încît, după ce spectacolul s-a terminat, am consultat din nou Programul.

Vrînd să-l așez pe noptieră, observai altă surpriză : un teanc de gazete trimise de An-mone, cu rugămintea să nu ignor Amaralia **, slăbiciunea ei.

Așezîndu-mă pe covor... Dar și covorul era o surpriză, ori nu-l observasem bine pînă atunci, imita atît de bine spicul, sau chiar era din spic, oricum nu m-aș fi mirat ca, atingîndu-l cu palma, să-mi fi curs grăunțe printre degete.

* Compoziție apropiată sonatei.

** *Et caetera*, în jerarda.

Așezindu-mă pe covor, începui să parcurg *Et caetera*. După cum anunța caseta tehnică, acest supliment al *Reverberațiilor* se adresa cititorilor în probleme curente, din sfera utilitară. Gazeta cuprindea informații diverse, adrese utile, anunțuri, răspunsuri la întrebări, mică publicitate și altele, avea treizeci și două de pagini și un tiraj de douăzeci și cinci de milioane de exemplare la o singură apariție, cifră cu puțin inferioară tirajelor medii în presa irenilor. La rubrica *Reclame*, un text cules cu aldine anunța că, în urma excepționalei cereri a ceasornicelor din ceramică opală, producția se va tripla, ceea ce va duce la ieftinirea produsului cu șaptezeci și cinci la sută. O firmă de comerț își publica lista produselor sale respinse la export, pentru ca eventualii cumpărători să nu cadă în capcană. În dreapta paginii, un anunț tipărit izbitor preciza că inspectorul general pentru învățământ al Augustei era nevoit să plece pentru douăzeci și patru de ore în străinătate, ceea ce-l punea în imposibilitatea de a-și onora chiar a doua zi audiențele în școlile programate, rugînd să nu i se reproșeze această întîrziere neprevăzută. Familia Furuga, din Kaimani, își înștiința rudele și prietenii că urma să plece într-un concediu de o lună, perioadă în care apartamentul ei din strada Mării, 11, putea fi folosit după trebuință. O singură problemă ; canalul 23 *aracajú* avea sonorul cam slab.

Cineva bătu la ușa mea, răspunsei, pătrunse înăuntru, ca o vijelie, Midas era extrem de grăbit, urma să ajungă în maximum un ceas la Pegas, un sătuc montan din Nord,

intervenise ceva important și dacă doream să-l însoțesc, pentru asta venise. în sfîrșit, în cîteva clipe eram deja instalați într-un *condor* de serviciu, care decolă nervos, vibrînd, ca și cum graba noastră l-ar fi deranjat.

— S-a petrecut ceva grav, Midas ?

— O mamă din Pegas, abia l-am găsit pe hartă, a trimis o scrisoare secretarului de stat la Învățămînt, care s-a adresat *Urgenței publice*, unde sînt colaborator... Mă rog ! Femeia este îngrozită fiindcă fetița a implorat-o s-o ducă într-o țară fără cer.

— Dar ce mai e și asta ?

— E un caz fără precedent, răspunse Midas mașinal, de unde se vedea că nu știa nici el mai mult.

Zburam cu viteză mare, dar la altitudine foarte redusă și Midas trebuia să fie atent la *condorii* care veneau din direcția opusă. Am văzut, ca și pe *Enigma*, că aparatele lor aveau forme dintre cele mai ciudate, sfidau regulile aerodinamicii, imitau cochiliile de melc, de scoică, frunzele de ferigi, conurile de brad, lăcustele, și observai un *condor* ca un arici. Midas spuse că aparatele respective îndeplineau mai mult misiuni locale, adică nu depășeau continentul, iar sub raportul vitezei, dacă aveau o mie de kilometri la oră. Nefiind solicitate de distanțe și viteze, puteau fi mai nostime, deși unele pot părea extravagante.

— Totuși, cred că, în secolul vitezei, s-ar fi impus generalizarea supersonicului.

— Sînt și rachete, sonde și *condori* cu peste zece mii la oră. Dar e o problemă de mentalitate, poate și de gust,

admise pilotul iren, căruia, fără să vreau, în trezisem o veche amintire.

Ca student făcuse o lucrare chiar despre secolul vitezei, dar magistrul său, un iren prompt, impulsiv, îl sfătui să manifeste mai mult discernămînt în preluarea formulelor vechi. Cu foarte multă vreme în urmă, oricum cu peste o sută de ani, pe continentul Merope apăruse mania vitezei în sine, aşa spunea Midas, adică erau persoane, chiar respectabile, care alergau cu trei mii pe oră să ajungă într-o capitală oarecare, unde se înfundau în reuniuni interminabile, de peste cinci-şase săptămîni, fără nici un rezultat, după care reveneau la punctul de plecare cu aceeaşi viteză supersonică. Se mai găsise un om politic, care observase maliţios că „era vitezei" însemna, de fapt, fuga haotică, agitaţia febrilă, demenţială a patru cincimi din populaţia Meropei pentru ca o cincime să-şi poată permite lucrul ordonat, maniera dezinvoltă şi protecţia nervilor. Un mare expert în finanţe, Sais Tropani, vizitase Madera de cincizeci şi şase de ori, dar habar n-avea cum arăta capitala maderă, ca să nu mai vorbim de imposibilitatea de a cita un autor, o expresie de viaţă specifică, un nume de mader sau de floare, de prieten sau de carte — şi atunci, ce mai înseamnă viteza ?

Îi dădui dreptate lui Midas şi situaţia îmi permitea, întrucît nu-l zorisem niciodată, iar cît despre lucrurile irene, mă obişnuisem a le nota sîrguincios.

Cum survolam nişte lanuri de cereale, semănau cu grînele, am observat că, în afara unor cărări înguste de tot,

nu prea erau căi de acces. Midas presupuse că şi montanii lor folosesc sistemele din Cimpia Jeradei, care păreau extrem de simple şi rapide. *Condori-cargo*, de mare capacitate, dotate cu pile neutronice absorbante *, zburau razant cu păioasele, aspirînd grăunţele pînă la ultimul bob. Cargourile erau precedate, cu o zi, două, de zborurile de avertizare ale *rachetelor-bondar*, pentru ca boabele să nu fie luate prin surprindere.

Apăru cătunul Pegas. Midas folosi *gramontul* pentru localizarea locuinţei şi, după un zbor în semicerc, un arc de delicateţe obligatoriu în zonă, aterizarăm într-o livadă proaspăt cosită, prin care m-am plimbat în voie. Nu se cădea, desigur, să mă amestec în ancheta lor.

Tulburarea nu-i trecuse întrutotul lui Midas. Comunică prin *gramont* la Augusta că fetiţa era încă sub efectul groazei, deşi el încercase s-o mai liniştească. Lîngă Pegas se afla un teren de antrenament pentru paraşutiştii sportivi ai clubului local, printre care se aflau şi cîţiva *cascadori* ai aerului, care, din amuzament, simulau căderi în gol şi alte scamatorii, semănînd groaza printre copiii mai sensibili. Locuitorii cătunului cereau mutarea terenului într-un alt perimetru, convenabil pentru toate părţile.

Cum prietenul meu încheiase raportul, făcurăm cale întoarsă, urmînd cursul unui rîu amenajat în piscine succesive, dar care alimenta şi reţeaua de canale de irigaţie de pe plaiuri. Midas deschise hublourile, să simţim mi-

* Denumite, popular, *nări*.

reasma de otavă și rășină, să ascultăm larma copiilor din bazinele de înot. Apoi, *condorul* zvîcni, brusc, aștemindu-se la zbor intins.

Midas trebuia să meargă la *Urgențe*, iar, dacă aș fi fost de acord, ar fi revenit mai tîrziu, avea invitații la premiera *izeraras*, parcă se intitula *Tărăboiul stelelor*.

Lucrurile fiind stabilite, m-am întors la *Thais*, am vrut să dorm, dar coperta *Amaraliei* îmi aduse aminte de o mare obligație.

Poate n-ar fi trebuit să reținîn atîtea detalii și să le și transcriu, dar m-am temut că la ireni asemenea detalii contau, fiind socotite în marea fire a lucrurilor și avînd și ei un aforism precum terestrii — diavolul se ascunde în detalii. Și-n definitiv, mi-am zis, dacă la ei asemenea amănunte pasionează miliarde de cititori, să le fac hatirul de a le consemna măcar pe scurt.

Cum anunțurile diverse, reprogramări de meciuri și altele de felul acesta nu prezentau pentru mine un interes deosebit, m-am oprit asupra rubricii din prima pagină, care continua în interior, intitulată *Foarfecele creșturilor* *. Spre a face economie de spațiu, nu mai reproduc și numele abonaților, ci numai răspunsurile, în ordinea paginării lor...

Subcomisia pentru recuperarea ideilor nu are un caracter umoristic, ceea ce nu înseamnă că nu este necruță-

* În sensul de *descreștire* a frunții, prin lămurirea lucrurilor care le dădeau cititorilor bătaie de cap.

toare. Își propune să reia unele idei, rătăcite de-a lungul veacurilor din rațiuni potrivnice și să le supună, fără prejudecăți, unor noi probe de utilitate. Bunăoară, așa-numitele efecte reziduale ale cercetărilor, respectiv seria mică de descoperiri colaterale, cărora nu puțini savanți, absorbiți de scopul final al căutărilor, nu le-au dat atenția cuvenită. Amintim, în context, suita de inovații și raționalizări care au însoțit proiectul centralelor atomo-solare și care sînt, astăzi, aplicate în ramurile de vîrf ale industriei bunurilor casnice.

• *Contribuția statelor la fondurile irene de rezervă este benevolă, unica măsură exercitivă constînd în rugămintea ca această contribuție să nu fie vărsată în ani consecutivi.*

• Sakoura *nu-și permite, sub nici o formă și sub nici un pretext, să dea sfaturi statelor membre, considerînd că acestea nu reprezintă decît o formă blajină de imixtiune.*

• *Actualul sens al cuvîntului* pact — *adică „spărgător de nuci" — este cel figurat ; înțelesul propriu s-a pierdut.*

• *Asociația irenă a ministerelor înfrățite a fost constituită în ultimul an al mileniului trecut. Confruntarea la care vă referiți opune Ministerele culturii din Fulminia și Endora, partea fulmină recunoscînd deschis că rămăsese în urma partenerului de acord și deplîngînd în termeni drastici penibila situație intervenită, ceea ce a determinat*

guvernul endoric să-şi liniştească, dar fără succes, competitorul cuprins de remuşcare.

° *Tribun, în Sidonia, era socotit oratorul înflăcărat pentru opiniile sale, nu pentru foloasele lor. În acest din urmă caz, oratorul era denumit* vezetix *, *termen dispărut din limba vorbită.*

° *Cercetări ulterioare au stabilit că îndemnul* — să nu pictăm ca să rămînem în viaţă, ci în artă — *aparţinuse nu marelui Phigas, ci pictorului naiv amator Adynos.*

° *Spaţiul nu ne îngăduie să enumerăm toate cele 111 minuni ale Irenei. Vom răspunde prin scrisoare.*

° *Măsurile protecţioniste validate de Ligă au reprezentat taxele prohibitive împotriva speculei cu capitaluri şi a demult-uitatelor companii transnaţionale.*

° Afacerea secolului *este, în varianta de largă circulaţie, realizarea Consensului privind adaptarea tuturor culturilor în toate zonele, observînd criteriul rentabilităţii pe termen mediu şi lung.*

° *Distab nu a denunţat, ci a sprijinit reacţia în lanţ a dezarmării ireversibile, argumentînd că statele puternic înarmate erau chemate să dea, primele, un exemplu. El a declarat : „Dacă nu-i vom căuta pe primii să înceapă, nu-i vom mai găsi pe ultimii care să termine". Disputa lui cu Bastid în problema graniţelor fusese relativ simplă. Bastid urmărea înghiţirea frontierelor mici de către frontiere-*

* Cuvînt foarte greu traductibil ; într-o redare aproximativă — *aprovizionar.*

rele mari, susținînd că reducerea drastică a numărului de frontiere ar fi dus la reducerea conflictelor de frontieră, ceea ce, observase Distab, „este ca și cum ai încerca să elimini inegalitatea dintre sexe, eliminînd sexele".

• Vid de putere ? *Vă rugăm să vă adresați și unei publicații de istorie a tehnologiei. În ce ne privește, știm doar că formula desemna pauza intervenită în funcționarea fostelor motoare cu explozie,* gripare, *cum li se spune în mod curent, sau* ture în sec.

• *Ne cerem scuze cititorului care a primit abonamentul cu o întîrziere penibilă, de un sfert de oră, asigurîndu-l că redacția își asumă toate consecințele decurgînd din repetarea acestei gafe inexplicabile."*

Începui să mă pregătesc pentru *izeraras* și terminai cu cîteva minute înainte de a fi chemat jos de Midas. Arena de spectacol se afla lîngă *Thais* și cred că avea mai puțin de optzeci de mii de locuri rezervate. Am mai observat că *izeraras* seamănă cu *aracajú* în toate privințele, singura deosebire constînd în numărul mai mare al abonaților de film, de cinema, cum spunem noi.

Tărăboiul stelelor * era o peliculă de ficțiune strategică, datorată regizorului Tambo Lil, din Plutonia, al cărei subiect îl voi transcrie în linii esențiale.

* Nu-i vorba de vreo convergență cu celebrul film *Star Wars* (*Războiul stelelor*), care descrie cum s-ar putea distruge, reciproc și definitiv, stelele și planetele toate.

...Sonda sideralã *Abisal* revenise pe Irene cu o întîrziere de şaptezeci şi opt de minute şi aterizase la cîţiva metri de careul stabilit, pe sideralportul din Volta. Echipa profesorului Galego, aflată în serviciul Ligii, a cercetat cu mare grabă şi emoţie starea sideralei.

Concluzia anchetei era uimitoare : fişele computerelor de pe *Abisal* fuseseră înlocuite prin piese la fel de perfecţionate. Codul, dificil, straniu, urma să fie cercetat de elita informaticii irene. S-a dat ca sigură întîmplarea că sonda sideralã irenă fusese atrasă într-o zonă misterioasă, de vîrtejuri galactice, se ciocnise de altă sondă, angajată şi ea în viltoarea astrală, navele evoluaseră, un timp, laolaltă, amarate, contopite şi, scăpate de dihania celestă, au reuşit să-şi recapete traiectoria. Numai că, sigur din cauza amarării, unele componente se amestecaseră, *Abisal* devenind purtătoarea unor fişe străine, iar cealaltă se trezise cu o altă bandă codificată.

Pe scurt, irenii aflaseră că, la cutare distanţă, imposibil de transcris prin cifre obişnuite, se găsea steaua Velina, locuită de fiinţe evoluate, după cum mărturisea materialul adus de *Abisal*. Irene şi Velina ar fi putut comunica. Irenii şi velinii s-ar fi putut întîlni. Perspectivele îţi tăiau răsuflarea. O comisie de căi şi mijloace primise misiunea de-a elabora un scenariu credibil şi convenabil, al cărei lider fusese ales Galego.

Variantele erau dramatice...

Scenariul argumenta ideea ca irenii să fie gazde şi nu oaspeţi, potrivit credinţei lor că a primi vizitatori e mai

frumos. Dacă velinii se vor dovedi mai evoluaţi, lucrurile vor fi simple. Cu modestie şi sfială, irenii le vor arăta locuri şi fiinţe după dorinţa oaspeţilor, iar aceştia vor pricepe cu uşurinţă problematica gazdelor, pe care o vor fi parcurs, desigur, cu decenii sau veacuri în urmă. Impresia că şi irenii se străduiesc să facă ceva onorabil, după putinţa lor, va fi agreabilă pentru velini, care vor fi rugaţi apoi, cu măsură, să le nareze gazdelor despre Velina. Se vor găsi şi daruri — cărţi, flori, cîntece — care vor fi bine primite de marii oaspeţi.

Dar dacă velinii ar fi mai puţin evoluaţi decît irenii ? În această ipoteză, pe care scenariul o considera nedorită, lucrurile ar fi luat o întorsătură critică. Oaspeţii nu s-ar fi simţit ofensaţi, dacă irenii s-ar fi apucat să le prezinte nişte realităţi la care velinii doar visează ? Nu li s-ar fi părut extravagante programele irene de stăpînire a lucrurilor, precum *Arena, Signus* ori exploatarea nodulilor polimetalici, acele centuri de mine la zi de pe fundul oceanelor ? Şi cum să le prezinţi obiceiurile, fără riscul de-a jigni cutumele lor, cum să le înfăţişezi aşezările irene şi starea psihică ambiantă, cu siguranţa că nu-i va complexa, cum să le vorbeşti de Cursă şi Normă, dacă opiniile lor vor fi complet opuse ? Şi dacă velinii vor fi întrebaţi, cu măsură, desigur, ce preferinţe au şi ce-ar dori să afle — ipoteză credibilă şi realistă —, nu cumva ei se vor simţi suspectaţi, supuşi unui interogatoriu apăsător şi insuportabil ?

Comisia de căi și mijloace își declină competențele, sugerînd ca dilema să fie supusă unui referendum planetar la care să participe toți irenii cu drept de vot.

Planurile *izeraras* se schimbară lent, arătînd că, în acel răstimp, pe Velina se petreceau întîmplări tulburătoare.

Sonda siderală *Polaris* revenise la sol cu o întîrziere de optzeci și șapte de minute și avelinizase la cîțiva metri de cercul stabilit, pe astrodromul Reskapa din Peskarra. Directorul zborului, Sallary, și colaboratorii săi, aflați în serviciul Centrului spațial velin, au luat în primire sideral a, spre a-i cerceta cele două inconsecvențe.

Rezultatul cercetării era uluitor : fișele computerelor de pe *Polaris* fuseseră înlocuite de benzi la fel de perfecționate. Codul, bizar, complex, urma să fie cercetat, dar era limpede că sonda siderală velină fusese atrasă într-o furtună galactică, amarată de o navă comparabilă, unele componente se amestecaseră și, cînd vîrtejul fusese depășit, fiecare sondă purta mesajul celeilalte. Pe scurt, Sallary conchise că, la o distanță imprevizibilă, se găsea planeta Irene, populată de inteligențe evoluate. Velina și Irene ar fi putut comunica. Velinii și irenii s-ar fi putut privi în ochi. Concluzia încremenise suflarea planetei.

Ca urmare, savantul Sallary, numit în fruntea Subcomitetului de investigații protocolare, primi sarcina de-a coordona elaborarea unui proiect de contacte velino-irene.

Scenariul începea cu ceea ce Sallary avea să numească „ipoteza exclusă", și anume — presupunerea că irenii ar fi mai puțin evoluați. Într-o asemenea situație, velinii ar fi

urmat să manifeste maximum de grijă, pentru a nu șoca sensibilitatea oaspeților. Velinii aveau în propria lor istorie exemple de acest fel, adică reacții specifice, uneori de mare susceptibilitate, față de realități noi și superioare. Cu atît mai valabilă ar fi fost o atare considerațiune în cazul unor locuitori ai altei planete. Ce anume i-ar fi putut interesa îndeosebi pe ireni și care ar fi fost mijloacele decente de comunicare, fără a se crea inhibiții sau animozități ? Subcomitetul avansa propunerea ca irenii să-și aleagă singuri locurile și ființele, să perceapă ei înșiși dimensiunile realității veline, opinie credibilă și pozitivă. Dar dacă oaspeții vor crede că gazdele recurg la o manevră tactică, spre a-i pune la încercare pe noii veniți ?

Nu cumva, totuși, ar fi fost preferabil ca velinii să accepte invitația de-a fi oaspeți ai Irenei, invitație pe care ăr fi putut-o sugera, subtil, printr-o nouă întîlnire preliminară *Polaris—Abisal* ? Sallary a îndepărtat cu violență o asemenea posibilitate, socotind-o ipocrită.

Ipoteza că irenii ar fi mult mai evoluați fu apreciată nu numai drept credibilă, ci și convenabilă. Velinii le-ar fi înfățișat viața și preocupările lor cu simplitate, fără false complexe, iar irenii s-ar fi simțit la largul lor luînd contact cu fapte și idei ce le-ar fi fost demult familiare, și nu i-ar fi deranjat aerul poate naiv al Velinei, mai arhaic, desigur, dar respirabil și ospitalier. Se vor găsi și daruri — cîntece, flori, cărți —, care nu vor putea fi primite decît cu bucurie de bunii lor oaspeți.

— Rămînem pe-această pistă, profesore ?

— Mă depășește întrebarea. Voi propune o consultare la scara Velinei.

Pelicula lăsa să se înțeleagă că-n furtuna siderală, acolo, în Galaxia Turcoaz, la *Ripa Raului*, mai fusese reperată și o a treia sondă, *Kingvi*, amarată de un corp ceresc artificial, lansat de pe o stea nu prea depărtată de Velina. Era de presupus că scenariile respective urmau un model similar, așa încît tărăboiul stelelor se întețea serios, luînd proporții profund mișcătoare...

Într-o scurtă convorbire cu un grup de spectatori, printre care și Midas cu mine, regizorul mărturisi că se alăturase cu pasiune școlii de *ficțiune strategică* *, beneficiară a unei literaturi inspirate de simțul decenței.

Mai am aflat că inițiatorul preocupărilor irene în sfera ficțiunii strategice fusese Menidas, care, într-o însemnare polemică, se mărturisea astfel : „Putem să ne îndoim de orice, în afară de puterea diabolică a Normei și de angelica noastră neputință de a-i limita semnificațiile. Mi se pare naiv să atribuim pretexte întemeierii ei, cînd ce era de spus, s-a spus, iar ce era de făcut, s-a făcut. Mi-aș îngădui, mai degrabă, să-i invit pe acești sfetnici, poate sînt și alți amatori, să anticipăm, pe profi-

* Inconfundabilă, precum se vede, cu „strategie fiction", ale cărei producții anticipează pulverizarea Terrei.

lul nostru moral, un sat, o uzină, o școală, o casă de peste o generație, să le vorbim acelor ireni, unii dintre ei aflîndu-se deja printre noi, să le răspundem la întrebări. Și dacă în zîmbetul lor vom recunoaște un strop, măcar un strop din truda noastră, să ne întoarcem împăcați la treburile de-acum. Mă tem că nu toți vom reveni cu fruntea sus."

Abordările își pierduseră, cu timpul, din caracterul polemic. Tambo Lil mărturisea că se simțea tentat de un episod real, de un experiment operat recent în spiritul *ficțiunii strategice*. Un institut de explorare a opțiunilor juvenile organizase un test printre treizeci și șase de milioane de ireni între optsprezece și douăzeci și cinci de ani. Tinerii erau invitați să descrie un scenariu cît mai concret, coerent și plauzibil asupra vieții pe planeta lor peste o jumătate de veac. Concluziile testului meritau să fie studiate de toți pedagogii ireni. Fiindcă, spunea regizorul *Tărăboiului stelelor*, doar o treime a schițat scenarii credibile, de o mare forță persuasivă. Jumătate s-a descurcat bine, destul de bine chiar, admitea Tambo Lil, dar numai pînă-n perspectiva a patru decenii, restul, însă, nefiind în stare să ajungă cu anticipația, cu visarea, cu evaluarea posibilităților evolutive, mă rog, cu uzitarea instrumentelor de prognoză decît pînă la douăzeci și cinci — treizeci de ani.

Totuși, nu era chiar rău, dimpotrivă, socoteam eu, și am convingerea că și Midas gîndea la fel. Dar întîmpla-

rea făcuse ca, tocmai cînd să amorsăm discuția, să apară aproape de mine Scai, pe care l-am chemat prietenos să-i povestesc *izeraras*, dar copilul, privindu-mă o clipă cu mirare, o luă la goană prin parc, fără să se mai uite, măcar, înapoi.

Midas rămăsese stupefiat. Eu eram mîhnit.

Ziua a şaptea

După ce şi-a prezentat scrisorile de încredinţare la Liga Naţiunilor Irene, noul mesager altin, Sindar Valone, ne-a invitat, pe Midas şi pe mine, să-i facem o vizită prietenească.

Se scuzase, vădit stînjenit, pentru această lipsă de etichetă, cum spusese, dar, abia sosit în Augusta, simţea nevoia climatului. Mai ales că venise la Ligă cu oarecare strîngere de inimă. Adică, ar fi preferat să rămînă la complexul uzinal de înnobilare a metalelor din Peralta, unde lucra ca muncitor de concepţie, era şi pe punctul de a descoperi o cale mai rapidă de promovare a minereurilor, dar cedase insistenţelor ministrului de externe, precum şi pasiunii soţiei sale, Ralu, pentru IRIS. Ne rugase să nu-l înţelegem, cumva, greşit, ezitarea sa nu se datora, nici vorbă, salariului mai modest pe care-l primea ca mesager, la Ligă, dar, pur şi simplu, se temea ca o întrerupere

de un an-doi să nu-l scoată din mină, meseria lui cerînd exercițiu tenace, acerb, ca o harpă.

Midas îl prețuia pe Valone, vorbindu-mi de el, mai înainte, ca despre mesagerul unei țări puternic înzestrate. Pe mine mă și cucerise acest iren robust, blînd, cu privirile lui verzi-albastre de-o sinceritate împovărătoare.

Ne arătă singur camera de hotel, Ralu fiind plecată la Institut, avînd de terminat o lucrare privind accesul la etica mondială de vîrf la sfîrșitul mileniului trecut.

— Dar vă roagă s-o așteptați. Sper sincer să nu fiți grăbiți...

. . Odaia îi semăna ; culori blajine, mobile minaturizate, o atmosferă liniștită, aproape timidă și podoabe discrete pe ziduri. Unele semănau cu pergamentul, aveau înscrise texte, poate versuri, în altină, presupuneam, și mai erau niște pînze de voal, albe, cred că s-ar fi învolburat dacă respiram mai tare, și o bibliotecă din crengi presate, cu volume legate toate în castaniu.

Biblioteca era profilată pe IRIS, patima soției ; erau cărți de specialitate, deci prețuite și consultate de toată lumea. Rămăsese un singur Institut iren pentru studiul ideilor și soluțiilor (IRIS), la Augusta, dar, înainte, asemenea centre funcționau în toate țările, ele cercetînd izvoarele *Normei Irene*, izvoare denumite, generic, *Cursa argumentelor*.

Am zăbovit, atunci, mult la mesagerul altin, cred că pînă-n prînz, cu am mai revenit, de cîteva ori, Ralu m-a

condus la sediul IRIS, unde am discutat pe larg cu experţii, i-am consultat şi pe Cubil şi Midas, vreau să spun că toţi aceşti ireni de inimă s-au străduit să mă facă să înţeleg fenomenul lor cel mai studiat — *Cursa argumentelor*, pe care o voi descrie cu maximă preocupare pentru cuvinte şi sensuri, aşa cum mi-au fost ele prezentate de ireni.

Ei cred că argumentul este vechi de cînd Irene, fiind socotit, dealtfel, harul originar. Argumentele au însoţit irenii în cele mai aprige bătălii, ele fiind printre acele temute arme care au dus la izbucnirea păcii. Atunci, s-a inteţit *Cursa argumentelor*. Nemaifiind în situaţia de a pierde, irenii s-au apucat să cîştige tot.

Soarta devenise alta. Vechea putere, inspirată de forţa armelor, de aroganţă, cinism şi viclenie, puterea presiunii şi intervenţiei, tactica şi strategia cizmei bastidiene fuseseră strivite. Le lua locul un nou concept de putere, izvorîtă din nobleţea obiectivelor stabilite, valoarea principiilor promovate, autoritatea şi prestigiul soluţiilor avansate, exemplul de comportament naţional şi internaţional. Fragil la început, noul concept s-a dovedit mai rezistent decît orice aliaj cunoscut, impunîndu-se ireversibil în raporturile irene.

Primul preşedinte al *Sakourei* intuise bine evoluţiile cînd declarase că, după izbucnirea păcii, nimic nu ar mai fi rămas ca înainte. *Cursa argumentelor* avea să pregătească răspunsurile drastice solicitate de întrebările dras-

tice ale Irenei. „Gîndiți, spuneți ce gîndiți și faceți ce spuneți" — îndemna Sergara.

Cursa argumentelor a avut, o vreme, un pronunțat caracter cantitativ. Ea s-a extins uimitor de repede asupra celor trei medii — nordic, temperat și cald. Era, la început, susținută mai ales de țările mici, puternic înzestrate, obișnuite, încă din trecutul îndepărtat, cu climatul aspru al raționamentelor și obligate să compenseze prin avuția minții penuria forței. Mai tîrziu, *Cursa argumentelor* a cuprins toate țările, fără excepție, devenite subiecte și obiecte ale proliferării și diseminării ei. Acest monstru sacru căpătase însușirea intrinsecă de a se perpetua și întări. Orice tentativă de *statu quo* era pulverizată de această explozie cenușie. Problemele deschise încăpuseră sub focul concentric al arsenalelor mintale, a căror forță constructivă producea o legitimă înseninare tuturor națiunilor irene.

Diseminarea geografică a fost urmată de extinderea cursei pe plan economic, tehnologic, social, au fost atrase sub impactul argumentelor serviciile publice, asistența sanitară, învățămîntul, construcția de locuințe, protejarea mediului înconjurător, serviciile, transportul public.

Studiile IRIS relevă că escaladarea *Cursei argumentelor* a dus la apariția, în toate țările, a unor complexe mintal-industriale, deosebit de influente, mai ales pe scena politică. Aceste complexe au căpătat o autoritate crescîndă în instanțele decizionale, ceea ce a dus la o nouă

viziune tactică și strategică globală ; nici o problemă de interes planetar nu scăpa șocului și efectelor ei imediate.

Irenii susțin că această competiție a ideilor și a soluțiilor dobîndise unele trăsături neprevăzute. Ea contribuia la reglementarea problemelor mari și mici, dar, totodată, maturizînd procesele, determina apariția unor noi generații de aspecte, care cereau alte soluții și argumente, superioare. Așa se explică faptul că, după ce au obținut un caracter global, argumentele riscau să-și piardă din viteza de reacție și forța de propulsie. În termeni reali, gîndeau experții IRIS, *Cursa argumentelor* putea căpăta proprietăți de fragmentare, ceea ce ar fi scăzut din suflul ei de persuasiune și stabilizare. Prin extrapolare, IRIS a estimat că angrenajul marii curse trebuia dotat la nivelul exigențelor de vîrf, că forța ei motrice nu putea deveni credibilă decît prin asigurarea unei competiții calitative, în consens cu ultimele cuceriri ale geniului iren.

În *Memoriile* sale, reputatul economist triton Bardessa observa că noua competiție, în plan calitativ, din domeniul argumentelor a dus la crearea unor noi sfere de confluență, atît pe plan regional, cît și planetar. Sobrul și ponderatul savant din Tritonia polemiza tăios, dar urban, cu înaintașul său Kanish Boufna, care ar fi dorit ca turbii să fi reușit a deveni propriii lor vecini. „Respectul buneivecinătăți — scria Bardessa — elimină definitiv tacticile nomade și dă pînă și aerului putința să mai respire. Plămînii turbi inspirau prea mult aer străin, ceea

ce-i obliga la o continuă adaptare, deci la o inevitabilă pierdere a capacităților inspiratorii normale." Bardessa mai ironiza și formula „tendinței bipolare" a *Cursei argumentelor*, lansată de Pandor în disputa acestuia cu Pindar, unul din cei mai străluciți lideri IRIS. Pandor sugera prin „bipolarism" pendularea mecanică a cursei între Polul Nord și Polul Sud, ceea ce i s-a părut lui Bardessa stîngaci și extravagant, plus o încercare puerilă de a stabili raporturi forțate între argumente și factori geografici. Pandor mai credea că argumentele naționale irene ar fi trebuit comasate într-un siloz unic, ierarhizate și selectate, apoi redistribuite și ghidate pe traiectorii dinainte stabilite. Aceasta, menționa el, spre a nu se crea distorsiuni și disparități în alinierea soluțiilor la nevoile practice. Bardessa răspundea sec : „Nu-i necesar un siloz centralizat și selectiv, argumentele fiind deplin valabile la purtător".

Sesizînd apariția ciclică a unor pletore de idei și soluții noi, Pindar avea să le descrie ca echipamente de șoc, cu efecte instantanee pe arii de cuprindere intercontinentală. El indemna, totodată, la considerarea cu stimă și a argumentelor clasice, convenționale, a căror putere de persuasiune și de echilibrare a efectelor spontane nu fusese epuizată. Apreciere care s-a dovedit exactă, după cum demonstrase Subcomitetul iren pentru recuperarea ideilor. Numeroase argumente, trecute din nou prin examenul aspru al experienței, au ieșit nu uzate, ci întărite, ele putînd fi dislocate pe alte poligoane mintale.

Prietenii mei ireni mai povesteau că setea de argumente devenise tiranică şi contagioasă, iar consecinţele social-economice ale cursei argumentelor şi ale cheltuielilor mintale avuseseră un impact tulburător, oarecum derutant, asupra lumii irene. Cursa a sporit resursele de materii prime, prin valorificarea lor austeră şi crearea de surse alternative de energie. În sfera folosirii forţei de muncă, situaţia devenise (şi a rămas) paradoxală. La treisprezece miliarde de locuitori, dintre care opt miliarde populaţie activă, existau înregistrate la Comisia Ligii douăzeci şi trei de miliarde locuri de muncă, fiecare iren putînd să desfăşoare cel puţin două profesii utile, productive, posturile administrative fiind, în general, ocupate pe baze obşteşti. Astfel, la ei explozia productivităţii întrecea de cîteva ori explozia demografică.

— Este, spunea Ralu Valone, urmarea muncii înaintaşilor noştri, ireni cu inimă de geniu, care au lansat spre noi, corectînd traiectoriile, o sfidare de mare anvergură.

Modificările de traiectorie se refereau la anumite pericole pe care le prezenta *Cursa argumentelor* şi cărora *Sakoura* a ţinut să le facă faţă.

Unele state se temeau de povara îndatorării externe, de situaţia de-a primi mai multe idei şi soluţii decît ar fi putut oferi. În mesajul său către Liga Irenă, premierul mader mărturisea ; „Argumentele nobile promovate prin Normă s-au dovedit deosebit de benefice pentru o ţară mare ca Madera. Preocupaţi de tutelarea altora, n-am fost în măsură să ne aplecăm asupra propriilor noastre pro-

bleme, care nu sînt nici puţine, nici simple. Instituirea normelor ne-a eliberat de o povară obositoare, foarte costisitoare şi, pe deasupra, contestată în mod vehement. Lăsîndu-i pe alţii în pace, beneficiem noi înşine de virtuţile păcii. Permiţînd fostelor teritorii tutelate să respire în voie, putem şi noi să respirăm normal. Neîncrezători în suflul *Cursei argumentelor,* nu ne-am dat silinţa să contribuim, pe măsura pretenţiilor, interne şi externe, la mersul iren. Rămînînd îndatoraţi, vom căuta, Excelenţă, să echilibrăm balanţa drepturilor şi îndatoririlor."

În asemenea cazuri, şi ele n-au fost puţine, *Sakoura* acorda creditul moral solicitat, decizie care s-a dovedit încurajatoare.

Savanţii adresaseră Ligii, la mijlocul ultimului veac al mileniului trecut, un memoriu prin care se arăta că Biserica fracasină încercase să deturneze *Cursa argumentelor* din spaţiul cosmic în scopuri mistice. Vergalezii din Talpa, care abia-şi reveniseră de pe urma eşecului din Nayade, presupuneau că noile aparaturi tehnice ar fi confirmat caracterul limitat al Universului, reducîndu-l la dimensiunile Irenei. Primele insuccese şi defecţiuni ale zborurilor spaţiale fuseseră, deja, interpretate la Talpa drept pedeapsă a cerului. Un protocol verbal, convenit la Augusta, prevedea obligativitatea aplicării *Cursei argumentelor* în spaţiul cosmic, inclusiv pe alte eventuale planete, numai în scopuri laice.

Despre „fabula iredentistă", Sindar avea să-mi vorbească uşor amuzat. Adresîndu-se pastorului Smut, re-

putafful Pindar il cobora din amvoane sub surisul public : „Limba i se lungește, dar dintele n-apucă. Hotarul e sfînt, dar ei sînt ca hîrciogii, au gaura la un hotar și pe dedesupt caută a săpa, dincolo, pe alt ogor, tuneluri obscure spre a strica rădăcinile și spicele altora. Să ia aminte : cînd te vîri în treburi străine, intri cu botul, dar riști să ieși cu coada..." Elanul lui Smut slăbea văzînd cu ochii.

Năravuri vechi persistau în forme noi, mi-au mai spus irenii, ceea ce putea avea un efect erodant asupra *Cursei argumentelor*. Unii diplomați, mai ales plutoni și maderi, preluau cu aplomb argumente de vîrf, le purtau pe la colocvii și simpozioane, le puneau să strălucească la întruniri protocolare, pînă cînd obiectivele soluției, dezlipite brutal de realitățile care le așteptau, se destrămau și cădeau moale, ca o haină veche, purtată excesiv. Sesizînd fenomenul, sociologul smirn Varuba, membru al conducerii IRIS, avea să sensibilizeze opinia publică prin al său *Ghid de capcane pentru argumente*. Ideea centrală era că soluțiile riscau să-și piardă combustia internă din pricina capcanelor retorice, fiind supuse, adică, unui embargo tactic disimulat. Varuba propunea dezamorsarea capcanelor prin înrolarea mobilă a tuturor argumentelor în cîmpul realului. „Lăsați argumentele să treacă pe la Ligă" — cerea sociologul smirn. Deși a durat cîțiva ani, inflația frazeologiei s-a redus simțitor, capcanele au cunoscut un sever proces de recesiune, după care situația s-a stabilizat la creșterea zero, ceea ce la irени însemna punctul mort al oricărei gafe publice.

Tot Varuba propusese aducerea la creşterea zero a unor formulări care se pretindeau argumente. Era de înţeles ca în marea mişcare, în răscolitorul mers al ideilor şi al soluţiilor să se strecoare, pe furiş, nişte sărmane consideraţiuni, neajutorate şi fricoase, incapabile să ajungă singure la ţintă. Ele se căţărau, ca iedera, pe un argument falnic, încercînd să se menţină prin substanţa acestuia, precum vîscul din seva de fag. Aşa fusese „echilibrul erorii", teza lansată de Plutonia şi care susţinea, instalîndu-se la umbra egalităţii depline, că, dacă o ţară comite o eroare, alte ţări sînt îndrituite, dacă nu chiar obligate, să facă, la rîndul lor, erori, spre a descuraja, pe viitor, eroarea. Irenii au ajuns, încă de-atunci, la concluzia că, dacă eroarea pare inevitabilă în procesul atîtor căutări şi experimente dificile, corectarea ei se face prin adevăr ; o competiţie a erorilor ar fi compromis *Cursa argumentelor*, cu efecte destabilizatoare asupra raporturilor dintre naţiuni. Ei mai credeau că riposta inflexibilă prin eroare la eroare crea nu un echilibru persuasiv, ci o spirală cu vîrf ascuţit, adică o deteriorare a climatului, ceea ce ar fi indecent. Îmi spuneau, apoi, că, spre exemplu, eroarea camarilei plutone în Endora fusese lichidată în şaptezeci şi două de ore de plutoni, fără intervenţia şi presiunea altor erori. „S-ar putea ca şi o indecenţă să fie prea mult, — spunea altinul Menidas unui demnitar plutoni. S-au comis, în trecut, atîtea gafe, încît calea aceasta mi se pare sterilă. Să păşim pe alta. Avem, slavă Normei, destule. Numai de ne-ar ţine capul."

Primejdia sofisticării a fost sesizată naţiunilor irene şi Ligii tot de IRIS. Experţii observaseră că nu puţine argumente erau lansate în termeni greu accesibili opiniei publice. Erau, mai întîi, prescurtările sofisticate (pe care le transcriu în limba jerada) : TNT — sedentarizarea nisipurilor nomade ; ABC — spaţializarea reflexelor silvice ; IBM — evaluarea retroactivă a bunei credinţe; MIRV — acorduri durabile cu beneficii multiple, precum şi plantă cerealieră uşor adaptabilă. Nu toţi irenii înţelegeau că operaţiunea TNT viza fertilizarea deşertului Mazura şi a semipustiului Pantazona. Cînd presa lor a explicat că TNT va duce la dublarea recoltelor, ei au depus contribuţiile în cunoştinţă de cauză. La propunerea Ligii şi cu concursul IRIS, s-a recurs la exemple sugestive. Bunăoară, sistînd *Cursa argumentelor* pe diferite perioade, s-ar fi putut pierde : într-un minut — douăzeci de blocuri a şapte etaje fiecare ; într-o oră — trei mii de şcoli liceale dotate modern ; într-o zi — echivalentul culturii de orez pe 25 de ani ; o săptămînă — şaptezeci şi opt de sateliţi artificiali cu atribuţii meteorologice, plus douăzeci şi trei de navete spaţiale de agrement ; o lună — valorificarea tuturor nodulilor polimetalici. Ei calculaseră, de asemenea, că oprirea *Cursei argumentelor* pe un an ar fi dus la sufocarea planetei. Lansarea publică în spaţiul iren a soluţiilor şi a ideilor a determinat, şi ea, depăşirea abordărilor şi formalităţilor sofisticate.

Irenii mi-au mai povestit că, la ei, *Cursa argumentelor* adusese-n prim plan nu numai ţări şi personalităţi, dar

și unele localități pînă atunci complet obscure. Micul orășel Fyltral, din Karmyna, devenise familiar irenilor prin cantata : *Uită-te în toți ochii, chiar de nu-i mai vezi*, opera corului local. *Efectul Nicero* își trăgea numele de la cătunul nagar care gîndise că „bunacredință nu se măsoară decît prin reciprocitate și ireversibilitate", precept intrat în dreptul internațional public iren, ca și dictonul maiag „intențiile tac, măsurile fac". În general, mi s-a spus, cam patruzeci de mii de localități pătrunseseră, printr-o idee mare, în legile și tratatele irene de drept. Precum oaza Kyr, din fostul deșert Mazura, unde apăruse credința că „toate cărările pornesc și duc la ireni, purtînd ireni, și cu cît is mai mari cărările, cu atît se bucură mai mulți ireni — așa și cu ideile".

Cursa argumentelor s-a identificat cu rațiunea de a fi a Irenei. Dar ea avea să alimenteze și Norma, religia irenă, pe care toți o nutresc, cum îmi spunea Sindar, întreținînd-o și cultivînd-o cu sacră emoție.

Am avut marea șansă, datorită bunăvoinței unui expert IRIS, să admir originalul Normei, manuscrisul lui Sergana, Întemeietorul. Marele iren gîndise, pe o coală de hîrtie, două coloane drepte, perfecte, care susțin o boltă, avînd o cheie, un element central care articulează și încheagă un ansamblu desăvîrșit. Coloana din stînga o constituia preceptul iren al *dreptului fiecărei națiuni la viață, după chipul și asemănarea sa*. Coloana din dreapta, egală cu prima, reprezenta *Proclamația izbucnirii păcii*, respectiv acordul ei final : *Pace sau tot pace, iată alter-*

natiea. Iar bolta sacră era durată din realităţile definitorii, mereu vitale — cum le denumesc irenii, cărora popoarele Irenei le acordaseră *Clauza noţiunii celei mai favorizate* — Muncă, Libertate, Demnitate, Suveranitate, Independenţă, Cunoaştere, Prietenie, Respect, Surîs, Probitate, Bucurie, Răspundere, Măsură, Firesc — toate susţinute de piatra fundamentală : PATRIE, cheia de boltă a Normei.

Şi mai era frontispiciul, pe care stătea scris : *Decenţa creează drept, în construcţia veşnică a păcii.*

Gazdele irene îşi aminteau că mai ales această ultimă prevedere iscase oarecari discuţii. Sergana o socotea strigătul de eliberare din constrîngerea incerdîtudinii şi a-forţei, o axiomă-impuls pentru toate generaţiile, puse la adăpost de alternativele dramatice ale epocii primare. Pandor considera, în schimb, că enunţul mărturisea fatalism. El mai opinase, într-un studiu IRIS, dezavuat ulterior de direcţiunea Institutului, că şi *Cursa argumentelor* nu reprezentase decît un reflex spontan, dacă nu mecanic, al disocierii de armamente. Răspunsese Pindar, în văzul şi priceperea tuturor : „Norma în întregime a fost eliberare. Dar ea, precum şi *Cursa argumentelor* n-au fost impuse, ci create, n-au căzut ca un fruct copt, ci au fost cultivate. *Cursa armamentelor* nu putea să se însoţească de *Cursa argumentelor*, armamentele fiind străine argumentelor, unicul lor punct de contact constînd în împrejurarea că

armamentele tindeau să murdărească, la propriu, și să curețe, la figurat, argumentele. Renunțînd la arme, Irene s-a dezbărat, printr-un gest frumos și decent, de un vestmînt murdar, pripășit pe trupul ei tînăr și pur."

Norma beneficiase de rațiune și acțiunea sa crescuse de jos, cum spuneau gazdele, adică firesc, rădăcinile ei erau totuna cu mulțimile, dar experții nu puteau să nu releve că un rol bun și mare avusese Consiliul de Temeritate al Ligii, compus, la început, din reprezentanții cei mai cutezători și responsabili ai statelor, cei mai decișI să cultive Norma, dar cuprinzînd, cu vremea, toate statele și aflat sub ocrotirea Adunării Plenare. Consiliul de Temeritate se constituise din conducători de Stat și de Guvern din toate țările, avînd misiunea să compare rațiunea cu acțiunea și să observe un echilibru frumos între acești termeni mobili ai ecuației irene.

Ralu și Sindar Valone îmi mărturisiră, spre sfîrșitul uneia din lungile noastre discuții, nerăbdarea lor de-a asculta, sub cupola *Sakourei*, *Oratoriul deschis*, închinat Normei de genialul compozitor Vanwiglud, care lăsase acordurile *Oratoriului* deschise, pentru ca fiecare generație să-i adauge încărcătura ei specifică de gîndire și frumusețe într-un singur portativ, lăsînd, la rîndul ei, deschisă altor generații cantata Normei. Prin acest memorabil *Oratoriu deschis* debutează fiecare sesiune a Adunării Plenare și a Consiliului de Temeritate.

— Eu nu-s specialist, le-am spus, nu atît din modestie, cît spre a proteja întrebarea pe care urma să le-o adre-

sez : echilibrul vegheat de Normă și de Consilul de Temeritate nu a fost primejduit, în nici o ocazie, de vreun element destabilizator, precum, să zicem, contradicția dintre global și național ?

Sindar avu un zîmbet vesel, semn că dorea să-mi răspundă cu plăcere, dar, observînd concentrarea de pe chipul soției, așteptă, invitînd-o, tacit, să vorbească ea. Și vorbi Ralu :

— Cum să vă spun ? Cui i-ar trece prin minte să opună fructul rădăcinilor, să identifice drept contradicție pozițiile și rolurile lor diferite, aspectele lor diferite, dacă vreți, dar turnate, toate, într-un unic și desăvîrșit miracol ? De ce, cît aerul e pur, respirabil, să mă stînjenească respirația altui semen ? E loc de respirație pentru toată lumea, cum e cîmp de stimă pentru toți.

Sindar își îngădui să intervină pe un ton care mi s-a părut reproșabil tocmai lor înșile :

— Cînd Hamari gîndise irenul ca pe un zeu cu atîtea mîini cîte merită, el intuise un criteriu de valoare al raporturilor colective. Să nu fie, oare, suficiente trei milenii pentru a reține cel mai simplu dintre adevăruri ? A avea atîtea mîini cîte merită nu înseamnă pentru Irene acerba întrecere cu ea însăși ? Dar asta în detrimentul unora dintre fiii ei, neprivilegiați ori depreciați ? Ar fi mai mult decît indecent, cred eu. Ar fi sfidarea propriei rațiuni de a fi.

Depăşise întrebarea ori sesizase vreun sens care mie-mi scăpase, fapt este că Ralu se simţi datoare să adauge, în termenii ei de strictă specialitate :

— Efectul capital al Normei a fost şi este resimţit ca prioritar naţional. Făcînd din domeniul politic, politicul înţeles ca sublimat al existenţei, o sursă de avuţie naţională, viaţa Irenei, existenţa însăşi a Irenei, bogăţia Irenei nu pot fi decît ansamblul unitar al acestor avuţii. Patrimoniul iren vegheat de Consiliul de Temeritate se înavuţeşte ori scade, în măsura în care avuţiile naţionale care-l compun sporesc sau descresc. Ca în *Oratoriul deschis*, pe care, personal, îl cred un avertisment dur, necruţător, formulat cu discreţie şi eleganţă.

Eram, încă, sub impactul acestei suite de întrebări şi răspunsuri, mirîndu-mă, ca şi cu atîtea alte prilejuri, că vorbele irenilor nu vor în ruptul capului să întreacă realităţile lor, că vorbele irene sînt mereu aspre, neîndurătoare, cu faptele.

Profesorul mă primi în acelaşi birou ca în prima mea zi irenă, se ridică surîzînd, să-mi cuprindă umerii, gestul lui propriu de afecţiune şi nevoie de afecţiune, şi-mi declară privindu-mă drept în ochi :

— Nu l-am terminat. E chinuitor, Terry, şi glumeţul anonim avea dreptate să-mi sugereze că mi-ar fi fost mai uşor să tratez, la propriu, petele Soarelui. E chinuitor, fiindcă-i extrem de grav...

Vă închipuiți că aprecierea-mă lăsase perplex, mărturisirea amară a slăbiciunii unui iren capabil să modifice traiectoria planetei mă intrigase atît de cumplit, încît îndrăznii să murmur :

— Ce-ar putea fi, pentru dumneavoastră, atît de... (nu găsii imediat cuvîntul) greu ?

Profesorul nu-mi răspunse imediat, se uită pe fereastră, ca și cum dincolo de încăpere plutea răspunsul, și — încă o întîmplare neașteptată — ne invită în parcul aflat nu departe de Ligă și pe care-l privirăm fără vreun simțămînt deosebit.

Mergea între Midas și mine, gîndind cu voce tare, pătrunseserăm în parcul *Mărăcinis*, iar efectul considerentelor sale, de-o forță magică, asupra sufletului meu făcuse de prisos orice alt mijloc de înregistrat :

— ...Vechile dezastre ale istoriei irene antrenaseră mulțimile. Irenii erau condamnați, pe atunci, să se cunoască în condiții deformate, deci cu urmări deformante. Războaiele, invaziile, cuceririle, exodurile forțate, peregrinările în căutarea unui strop de liniște și a unei firimituri de speranță, marile mișcări contrare pe drumurile Irenei nu însemnau întîlniri, ci confruntări care, în mod tragic și cu consecințe devastatoare, antrenau milioane și milioane de ireni. Izbucnirea păcii restituia Irene irenilor, marile dezastre fuseseră îndepărtate, dar noua cunoaștere, noua întîlnire, *mersul iren*, prieteni, trebuiau să antreneze în și mai mare grad marile mulțimi. O dată, spre a șterge complet urmările de groază ale fostelor involuții, a doua

oară, spre a da *mersului iren* vigoare și suflu, ceea ce înseamnă direcția mai ales, pentru ca *sublima cunoaștere* să devină cunoaștere simplă, adică excepționalul să se convertească la firesc. Exemplele mari abundă, traseele sînt acoperite de ireni, dar multe rămîn paralele. Nu cumva am supraestimat mijloacele de comunicație în dauna comunicării ? Nu cumva, succesivele revoluții tehnico-științifice ne-au tocit simțul observației, ignorînd subversiunea vicleană a involuției ireno-psihice, malefică prin toate subansamblurile ei ? Contactele la ireni sînt o stare a vremurilor, dar puține antrenează magma politică a planetei, care sînt masele, mulțimile, de unde și simptomele, evidente și alarmante, ale foametei. Nu sînt eu chemat, murmura Profesorul, ținîndu-ne de umeri, să găsesc soluții exemplare, dar pot avertiza, sînt obligat să avertizez, avertizat, la rîndu-mi, de semeni, precum un pensionar tipograf care mi-a trimis, deunăzi, o lecție de răspundere pentru perspectiva trudei sau netrudei publice, dorind să nu uit, să nu uităm, dacă-mi permiteți, că lacrimile neîmplinirii noastre se usucă pe obrajii urmașilor. Aș crede că avem nevoie de noi infuzii — cum să vă spun ? ! — de fortificații politice solide, atît de solide, încît să poată susține construcția vectorilor de comunicare, de comunicare directă, pură și simplă...

Ne treziră la realitatea imediată cîteva cete de copii, împrăștiate prin *Mărăciniș*, dar care se adunaseră într-un grup mai compact, recunoscîndu-l pe Probius Plato, și care se apropiau tiptil, pîndind parcă prilejul, căutînd

sigur un pretext de *amarare*. Un băiețel — Scai ? — crezu că-l găsise și, după el, mulțimea de copii într-o explozie instantanee :

— Cît e ceasul, Excelență ? Cît e ceasul ?

— Cît doriți dumneavoastră, copii : cît doriți dumneavoastră !

— *Altai*, Profesore, *egloga*, Midas, *alin*, Ellil, *am-brazura*, Turaldo, *la revedere*, ireni buni, la revedere, murmuram, sugrumat de emoție, în clipele care parcă mi se lipiseră de ochi ale bunului-rămas, protejînd buchetul de flori, cîte una din fiecare patrimoniu al Grădinii Irene, primele desprinse de acolo.

— Iertați-ne, Terry, pentru aerul încărcat al Irenei și judecați-ne aspru, semn că vă sîntem apropiați și că veți reveni cît mai grabnic. *Altai*, omule !

...*Et in Irene ego !* — repetam în *Icar*, la întoarcere, și scriu acum, iar cînd veți ajunge la Augusta, în Jerada, la Peralta, în Altinia, la Utamaro, Zambo, Odyle, Larma, în munții Nereyzi ori pe Crestele de Ametist, vă rog să le spuneți că Terry, trecînd prin Irene, învață să cînte.

SUMAR

Cuvînt înainte / 5

ziua întîi / 7
ziua a doua / 57
ziua a treia / 99
ziua a patra / 138
ziua a cincea / 178
ziua a șasea / 204
ziua a șaptea / 234

Lector : AURELIA BATALI
Tehnoredactor : ELENA PREDA

Bun de tipar 7.10.1981. Apărut 1981. Coli tipar 8

Comanda nr. 10 423
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1 — București,
Republica Socialistă România

ion cârje / IRENE
sau planeta cea mai apropiată

Colecția Clepsidra

EDITURA EMINESCU

Lei 7